

216

Arsley, Grem de

DE REFORMA=
TIONE ECCLESIAE PETRI
de Aliaco Cardinalis Ca-
meracensis.

I T E M,

DE S Q U A L O R I B V S C V /
riæ Romanae.

L I B E L L I A N T E A N N O S ,
centum & quinquaginta fere
conscripti, nostroq; seculo
utilissimi.

E me, legc, & deinde iudica.

Basileæ, apud Nicolaum Bryling.
Anno M. D. L. I.

IN LIBELLOS PETRI ALIACI
nuper inuentos Heinrichi Pantaleonis
Basilensis Epigramma.

Heu licet euersam pietatem Ecclesia clamet,
Et sint excussa hic cardine quæq; suo.
Heu licet in Templis regnet temerarius error,
Et Templi custos conscius ipse sibi.
Non tamen exprimere id paucorum saua potestas
Permittit Christi dicta q; scire nefas.
At pater omnipotens cunctorum rector I E S V S
Electos seruat, munit ouile suum.
Pastores uigiles mituit, sanctosq; Prophetas,
Piscere qui V E R B O pectora sacra queant.
Quos ut nunc taceam multis è millibus unus
Talia qui referat Cameracensis adest.
Clarissima Præsul celebris modo uoce reformat
Pontifices, reges, plebis & acta notat.
Antistes Petrus celebris rubigine tetra
Consumendus erat, si modo Fata ferant.
Nam Domini instinctu iam Vuissenburgius Heros,
Pollens ingenio, moribus, arte, fide,
Elaganti cura monumenta sonora reducit,
Doctè disponens ordine quæq; suo.
Ergo qui cupiunt uitalia membra potentis
Esse Dei, ueniant scripta q; magna legant.

VVOLFGANGVS VVISSEN,
 BVRG. SACRAE THEOLOGIAE
 in Academia Basiliensi Professor
 Ordinarius, Lectori S. D.

V V M nuper in Bibliotheca nostra uesperar, aliud quidem agens, forte fortuna in uolumen quoddam iustæ magnitudinis, & manuscriptum incidi. Cuius inscriptio acta quædam Concilij Basiliensis promittebat, meo instituto, quod tum animo agitabam (cogitaram enim è re futurum, si eiusdem Concilij gesta, in certum redigerentur ordinem) per quam utile & necessarium. Mox igitur aperiens eorum quæ inerant catalogum in limine statim inueni, quem utcunq; perlegens duorum præsentium libellorum titulos reperio. Prioris, De reformatione Ecclesie. Posterioris, Desqualoribus (sic enim errores quibus Ecclesia denigratur appellare auctori placuit) Curiae Romanae. Intelligens igitur iustā argumenti partem in librorū titulis contineri, horumq; appellatione inuitatus libellos ipsos perlustrare coepi. Eoq; cupidius quo nostro huic seculo calamitoso, non nihil respondere videbantur. Quottus quisq; enim est hodie, qui non plenis buccis Ecclesiæ squalores, (ut ea utar nomine) & eiusdem reformationem, concrepet, utinam tam sincerè, quam fit frequenter. Digna enim causa est, qua totis iuuetur viribus, ut Ecclesiæ unitas, quæ nunc misere scissa, & in diuersas lacerata est partes, rursus in Christo Iesu, capite suo coalescat. Legens

Epistola

igitur, statim animaduerti, pios illos uiros, eadem deten-
tos solicitudine, qua nunc multi & dictis & factis oc-
cupantur, ut quos in Ecclesia, non nisi diuino munere
sentiunt errores, proscriptos cupiant, & emendatos.
Nam uirunq; propter temporis consensum, tempore
Concilij Constantiensis, quod eius rei gratia congrega-
tum videbatur, scripsisse appareret. Id quod Cameracensi-
sis ille, in sui libelli initio, aperte testatur. Cum igitur non
ignorarem, multos esse, quibus haec res, & si non ingra-
ta, suspecta tamen, propter rei nouitatem, uideretur,
quippe cum persuasissimum habeant, sanctam illam, &
incontaminatam, Christi sponsam Ecclesiam, cum a spi-
ritu ueritatis, qui omni dolo & fraude caret, regatur, in
nullo unquam errare posse. Quod ut est uerissimum, si
ad ueram illam Christi sponsam referas, ita erit fallacissi-
mum, si Ecclesiae Rom. solum, & quæ sedis Apostolicæ
nomine uenditatur, asscriperis, quæ tamen sententias
tempore aliquo, a plerisq; tam est recepta, ut ueluti sa-
era anchora reip. Christianæ ab illis habeatur, nec mu-
tire contra liceat, nisi ab omni sanctorum consortio ejus-
ci, & proscribi malis. His ego scriptum hoc uelut cūl-
tu quoddam, ob oculos statuere uolui, quo excusso
malæ persuasionis ueterno, tandem incipient intellige-
re, non esse nouum, nec nostro tantum inductum secu-
lo, sed semper pios, bonosq; fuisse uiros, qui sacro scri-
pturarum nectare, paulò lauius potati, prauorum ho-
minum imposturas, facile persentiscerent, ac quantum
possent, per concreditum sibi talentum, & si non uini-
dicarent plane, notarent saltem, ceterisq; peruigiles
essent

essent duces, ne cum peruersis peruerterentur. Hoc & si exemplis alijs perquam plurimis clare testari posset, nullis tamen luculentius quam duobus istis praesentibus. Extitit olim Marsilius Patavinus, non tantum pacis defensor, ut sibi nomen fecit, sed ueritatis constantissimus propugnator. Hunc Anthonius de Roselles, Stauffitz vueszelus, ac alij uiri clarissimi, & praecesserunt, & sequuti sunt, quorum adhuc apud nos monumenta extant, quibus Rom. sedis abusum, & declararunt, & argumentis multis conuicerunt, sed multò inferior illo. rum erat conditio, quam ut uel à Papa audirentur, uel ab huius farinæ hominibus admitterentur. Hic uero audis, non tantum spectatæ fortunæ hominem, sed summi tituli Cardinalem, Cameracensem inquam, eumq; qui non postremo loco, inter eius sortis homines est habitus, nec spectator tantum, sed pars non minima eius congregationis fuit, cui censuram hanc suam dedicauit, Constantiensis inquam Concilij. Quod si oculis potius, ut uetus uoluit, quam auribus credendum est, quam fidem huic non habebimus, qui non tantum uidit, & audiuit, quæ scripsit, uerum etiam longo rerum usu, in sui muneric perfunctione, & didicit, & expertus est. Nec minorem fidem, altero libello praestandam esse cen seo. Nam & si ex nomine (quod nulla fraude, sed eis qui descripsit incogitantia omissum esse non dubito, negligentiorem enim uetusatem, in notandis authorum nominibus fuisse, pleriq; libri manuscripti testantur) au thoritas eius probari non possit, tamen multis argumen tis demonstratur, cum quiscripsit à Rom. Pontificis obe

Epistola

dientia alienum non fuisse. In ceteris enim, quæ extra abusum sunt, sed apud Rom. Ecclesiam manent rectissima, non tantum consentit, uerum etiam consuetis rationibus, utcunq; confirmat, ut facile suis ipsius scriptis conuiceris, ex eorum illum fuisse numero, qui Pampham caput suum, atq; summū in terris Christi uicariū, profitentur. Nec tamen ad ea, quæ diuino munere, Ecclesiae Dei probrofa, & Christiano nomini indigna esse cognouit, conniuere uoluit. Propterea hinc percipient, quibus felix Reip. Christianæ status cordi est, quò & desiderium suum expleant, & fidem confirmant. Prinzipio enim, talibus scriptis, uelut Lydio lapide, diaboli ingenium, & fraudem facile cognoscunt, quantis scilicet dolis, & quibus artibus gregi Christi insidietur. Nullo enim unquam tempore non circuit ille aduersarius noster (teste Apostolo) tanquam rugiens leo querens, quem deuoret, &c. Quod ut in nullis non membris tentat, ita totum Ecclesiae corpus, mille artibus oppugnare molitur. Quid igitur mirum, si hostis hic ut acerimus ita infensiſſimus saluti fidelium, ijs maxime membris insidietur, quibus corporis illius salutem potissimā constitutam uidet. Quapropter satis mirari non possum, cur quidam, nescio qua decepti caligine, summo Pontifici ob sui muneris dignitatem, sanctitatem tantam tribuant, ut impeccabilem (liceat enim illorum uti uero) faciant, & quasi ex sacra summi Apollinis tripode profecta, quecunq; dixerit ille, aut sancuerit, opinetur, quod in nullo illum posse errare, sibi persuaserunt, hoc enim asserere uidentur, quotquot traditio[n]es illius tan-

quam

quam Licet
stra leges, u
tentes carn
to magis à
fiori loco, o
constitutur
omnis ueri
monuit, in
sed inter tr
terfamiliās
suis in Chr
sonarū r
Pythagor
sic, Christ
sed proba
docuerunt
misericord
ranti nun
gentem,
dam suū, c
tamen de
sibus, illi
stis atroc
Moses, i
& relig
illam, qu
tana insi
Etari au
est, quod

Nuncupatoria.

(231)

quam Licurgicas & infallibiles, sanctæ religionis nostra leges, uenerantur & suspiciunt. Non animaduertentes carnem illius (ut Iob ait) æneam non esse, sed tanto magis à ueritatis aduersario expeti, quanto periculo siori loco, ob fastigij eminentiam & luxum, cernit eum constitutum. Satius igitur fuerat, Christo absolutissimo omnis ueritatis doctori, credere, qui iam antea suos admonuit, inimicum non dormire, dormitantibus nobis, sed inter triticum, & bonum semen quod seminauit paternas familiás zizaniam spargere. Nihil igitur periculosis in Christi Ecclesia, quam præter delectū, solo personarum respectu, omnem deuorare doctrinam, more Pythagoreorum, quibus satis erat dicere. Hic dixit. Non sic, Christi precones, qui nō omni spiritui credendum, sed probanda omnia, & quæ bona sunt tenenda esse docuerunt, deinde uero inexhaustam Dei bonitatem & misericordiam hic cernere licet, qua Ecclesiae sue laboranti nunquam defuit piissimus pater. Sicut enim eam gentem, quam ex omni hominum genere olim saluandam suscepérat, & si periculis multis exercuit, nunquam tamen deseruit, uerum in extremis et desperatis casibus, illis semper adfuit, saluatores mittendo, qui ab hostiis atrocissimi iniuria illos defenderet, cuius testes sunt, Moses, Iosue, Othoniel, Sangar, Gedeon, Madian, Iepte, & reliqui, sic sponsam suam castissimam, non fucatam illam, quam in ueteri populo sub umbra designauit, Satanæ insultibus aliquandiu expositam, patitur, Labefaci autem ac porro deiisci non sinit, firmissimum enim est, quod illi Dei filius, qui mentiri nescit, pollicetur. Et

Epistola

inferorum portæ aduersum te non præualebunt. Adeſt
uero suis, non modo tum, cum è fauibus & impiorum
tyrannide eos eripit, uerum etiam quoties fidos suæ uoi-
luntatis interpretes mittit, qui constanti ueritatis pro-
fessione electos, & quos pater filio in manus dedit, aut
ab errore præseruent, aut lapsos reuocent, alijs uero sua
peccata ob oculos statuant, si forte uideant oculis, auribus
audiant, ac corde intelligat, ut conuersi sanatio fiat.
Sie enim Christus futurum suis prædixit, cum inquit,
Ecce ego mitto ad uos Prophetas, sapientes & scribas.
Sed durius est fortassis quod addit, Ei ex illis quosdam
occidetis, & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in Syna-
gogis uestris, & persequemini de ciuitate in ciuitatem,
&c. quod quis iure inficias ire posset, & remotum
longè à populo ueri Dei cultore diceret, nisi tot millium
martyrum sanguine, & prisco & nostro seculo admo-
dum foret testatum. Hæc qui in propositis non animad-
uertit historijs, talpa cæcior est, & stipite stupidior. Nō
enim nisi diuino suscitatos esse munere oportet eos, qui
cum in eodem ferè hærerent luto, tanta libertate consor-
tium uitia notare, ac summo in terris iudici, generali in-
quam Concilio, censenda offerre, ueriti non sunt. Quod
reliquum est, & præcipua dignum animaduersione.
Admonentur hic Principes nostri, & omnes quorum
hoc, uel ex officio, uel nomine publico, interest, ut Con-
cilia non modo agitantur, sed agitantur fœlicius, quam
longo nunc actum est tempore, ne ut pridem sepius, &
spe fruſtrentur, & operam & oleum perdant. Qua di-
ligentia hoc loco uetus non est: quos sumptus non im-
pendit:

pendit? aut quibus pepercit laboribus p̄ijssimus iuxta et
 pacis amantissimus Imperator Sigismundus, ut Constan-
 tiense cogeretur Concilium, quo laceram eius tempo-
 ris Ecclesiam, & omnibus ferè membris laxatam, con-
 iungi ac in ordinem redigi posse sperabat, sed quibus
 elusus sit artibus, quibus inquam frustrata eius sit expe-
 catio, & hoc exemplo, & actis reliquis eius Concilij
 facile discet, qui reclē rem perpenderit. Totum enim se-
 ré quinquennium, in deponendis ueteribus, ac nouis
 creandis Pontificibus insudarunt. Interim tamen non
 impigi in communes summorum Pontificum hostes,
 quod puritatem uerae religiois humanis preferrent
 traditionibus, quos sub Hussitarum, Vuickeffitarum
 nomine, tanquam hæreticos damnarunt, &c. Quā mo-
 ram & si non nisi temporis iacturam esse persentisce-
 ret, tamen patienter tulit Sigismundus, sperans futurum,
 ut hisce cōpositis motibus, uberiori fructu, de restau-
 randis moribus nimia licentia, tam clericorum, quam
 populi labefactatis, agere liceret. Nouo igitur electo
 Pontifice, Martino V. crebram apud illum, buius rei
 mentionem fecit, potissimam hanc dicens congregan-
 di Concilij fuisse causam, sed nullum aliud tulit respon-
 sum quam, Nunc placere beatissimo patri, ut in aliud
 morum correcțio differatur tempus, iam enim Romam
 esse eundum, ut templorum ruine, & statuē collapse
 reparentur, cæteræq; Ecclesiæ bona, per alios dissipata
 recolligētur. Pluris scilicet faciens spidum & lignorū
 structuram, ac iacturam bonorum temporalium, quam
 Ecclesiæ casum deterrimum, & tot millia animarum

Epistola

miserrimè periclitantium, pro quibus uerum ille pastor sanguinem suum fundere nō dubitauit. Cuius se esse Vū carium gloriabatur, ac superbo iactitabat spiritu. Turs piter certè oblitus, Martinus V. factus, quod Otto de Columna (hoc enim prius illi nomen erat) cum cæteris Concilij Patribus sanctè decreuerat, Non dissoluendum fore Concilium, donec reformatā eſſet Ecclesia.

Sessione 3. in fide & moribus, in capite & membris, &c. Nun 25. die Maij quid hinc, uelut dato ſpecimine, uides optimè Lector, An. 14. 15. quām ſpem de futuris liceat concipere Concilijs, ſi ei uſmodi pastoribus res suas committant ues. Det Deus optimus maximus meliora, &c. Postremo ne, quæſo, offendaris ſtyli humilitate, aut ſi mauis barbarie, non enim uerba, ſed res ſpectandas proponimus, memineſtis autem ei tempori, & ijs hominibus, quibus hæc ſcripta, ſufficiſſe hoc genus dicendi, quod ſi nunc felicior redijt ætas, non tamen ſancte pieq; dicta reſpuenda cengeo. Sicut enim auro medijs ſubuſſo ſtercoribus nobilitas non perit, ita ueritatis, cuius ſimplex (iuxta prouerbium) eſt oratio, non periclitatur authoritas, ſi accurato ſermone, aut uerborum leſnocinio, fucata non fuerit. Cætera uero, quæ minus ſyncerè, aut impurius quām hodie, à plerisq; docenſtur, dicta ſunt, facile tēporum iniuria excusabit. Sicut ci nim natura ſuorum operum, non aequa omni tempore eſt prodiga, alia enim ueris, alia aſtatis, authumni aut hyemis eſt commoditas, ita ſuum ſpiritum non ad mensuram largitur Deus. Unicuique enim datur ſpiritus manifestatio ad id quod expedit, ſecundum Apo-

ſtolum,

ſtolum,
dum, q
tum e

Nuncupatoria.

223

stolum, Nihil igitur prætercundum aut floxipendu-
dum, quod diuina proceſſit ab aula, Poetica celebras-
tum est sententia, Esse aliquid prodire tenuis, si non
detur ultra. Vale optime Lector.

Basileæ, 2. Calend. Septr. Par-
tæ salutis, Anno

M. D. L. I.

DE REFORMATIO-
NE ECCLESIAE TRACTATVS CAR-
dinalis Cameracensis, alias Petrus de Alia-
co dictus, ante annos 150. fere conscriptus,
sub initio Concilij Constantiensis.

E reformatione Ecclesiae dudum plura
per me scripta sunt, nunc compendiosius
recollegere, et sacri generalis Concilij
Constantiensis examini et correctioni
presentare decreui. Quae Ecclesiae reformatio, quam ne-
cessaria olim fuerit, et amplius modo sit, evidenter o-
stendit deflenda ipsius deformatio, de qua lamentabili-
ter conqueebatur beatus Bernhardus Serm. 33. super
Cantic. ita dicens, Serpit hodie putrida tabes super om-
ne corpus Ecclesiae, et quod latius, eodem desperatus, eoq;
periculosius, quod interius. Nam si insurgeret apertus ha-
reticus, mitteretur foras et aresceret. Si violentus ini-
micus, absconderet se forsitan ab eo. Nunc uero quem
eject, aut a quo abscondet se, omnes amici, et omnes
inimici, omnes necessarij, et omnes aduersarij, omnes
domestici, et nulli pacifici, omnes proximi, et omnes
qua sua sunt querunt, ministri Christi sunt, et Anti-
christo seruiunt. Honorati incedunt de bonis Domini,
qui Domino honorem non deferunt, et c. Et enumera-
ratis quibusdam excessiuis abusibus Ecclesiasticorum,
subdit. Olim praedictum est, et nunc tempus impletio-
nis aduenit. Ecce in pace amaritudo mea amarissima.

Amar

De Reformatione Ecclesiae. 2

Amara prius in nece martyrum, amarior post in conflictu hereticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum, non fugare, non fugere eos potest, ita inuisuerunt & multiplicati sunt super numerum, intestina & insanabilis est plaga Ecclesiae, & ideo in pace amaritudo eius amarissima. Sed in qua pace, & pax est, & non est pax. Pax à Paganis, pax ab hereticis, sed non profectio à filijs. Vox plangentis in tempore isto, Filios enutriui & exaltavi, ipsi autem spreuerunt me. Spreuerunt & maculauerunt me, à turpiuita, à turpi questu, à turpi commercio, à negotio denique perambulante in tenebris, &c. Si hæc à beato Bernhardo dicta sunt, nunc multo magis dici possunt, quia ex tunc de malis, ad peiora processit, & in omni, tam spirituali quam seculari statu abieclo decore uirtutum, in uariam cecidit turpitudinem uitiorum. Propterea ex tunc, quidam speciales spirituales, mala hæc, subtiliores intelligentie oculo prouidentes, praesentis Ecclesiae perfecitionem, & huius schismatis horrendam monstruosa diuisionem, subtractionem quoque obedientiae ab Ecclesia Rom. & alia plura scandalosa inde secutura, predixerunt. Sicut patet in libris Abbatis Ioachim & Hildegardis, quos non esse contemnendos, quorundam magnorum Doctorum probat autoritas. Hæc autem Deus misericordissimus, qui solus ex malis bona nouit elicere. Ideo permittere credendus est, ut eorum occasione, Ecclesia sua in melius reformatur. Quod nisi celeriter fiat, audeo dicere, quod licet magna sint quæ uidemus, tamen breui incomparabiliter maiora ui debimus.

3 De Reformatione

debimus, et post ista tonitrua tam horrenda, maiora alia horribilia, in proximo audiemus. Ea propter summopere uigilandum est, circa reformationem Ecclesiae. Ideo circa hoc aliquas consyderationes particulares scribere, et prudentum examinationi propone, redignum duxi. Non omnes quidem, quia ad hoc, et maiori libro, et maiori ingenio opus esset, sed utiliores, et meo iudicio magis necessarias, et per quas ad omnes alias via poterit facilius aperiri.

Prima autem consyderatio erit, de reformandis circa corpus Ecclesiae. Secunda, de reformandis circa eius caput, scilicet circa statum Papae et Romanæ Curiæ. Tertia, de reformatione principalium Ecclesiae partium, scilicet Prælatorum. Quarta, de reformandis circa religiones, et religiosos. Quinta, de reformatiis circa ceteros Ecclesiasticos. Sexta, de reformatione laicorum Christianorum.

Prima consyderatio est de his, quæ uiderentur reformanda, circa totum corpus uniuersalis Ecclesiae. Vbi primo occurrit, esse expediens et necessarium, quod sæpius quam hæc tenus factum sit, generalia Concilia celebrentur.

Item uidetur expediens, quod etiam celebrarentur sæpius Concilia prouincialia. Quia, ut patet 18. distincl. Decreti, sancti Patres propter Ecclesiae utilitatem primo statuerunt ea, bis in anno celebrari, postea uero propter fatigations, et ut opportune haberentur hi qui congregandi sunt statuto Synodali, diffinierunt, omni excusatione remota, modis omnibus, semel

in

in anno fieri, & depravata corrigi. Vnde & Episcopi qui ad Synodum uenire contemnunt, & principes qui hoc prohibent uel impediunt, uel Metropolitani qui absque rationabili causa hæc agere negligunt, Canonis poenis subiacent, ut hæc probantur in dicta distinctione, quasi per totum, & in multis Canonibus Conciliorum. Ut in 2. Can. Carthaginensis Concilij tertij. Et in alio Canon. Toletani Concilij sexti. Et in 3. Can. quarti Concilij Toletani, ubi sic legitur, Nulla penes res disciplinam morum ab Ecclesia Christi magis expellit, quam negligentia sacerdotum, qui contemptis Canonibus, ad corrigendos mores, Synodos facere negligunt.

Et certe hodie docet experientia, quot & quanta mala ex huiusmodi negligentia proueniunt. Et ideo necessitate est prouidere, ut huiusmodi Concilia sepius fiant, & si non semel in anno iuxta rigorem Canonum, saltem de triennio in triennium, ad evitandas uexationes itinerum, laborum & expensarum, & quia omne rarus pretiosum.

Et si dicatur, quod hodie aut prouincialia Concilia tiua Ecclesia, & quo' rū, in huiusmodi Curia potest respondetur
Quia -

5 De Reformatione

languit Ecclesiam, diu manserunt impunita, et incorrecta, et adco creuerunt, et iniurianta sunt, quod tandem multa iniusta et iniqua, sub praetextu fidei et corrupta consuetudinis, licita reputantur.

Item multi suspicantur, quod haec dissimulauerit Rom. Curia, et super hoc Concilia fieri neglexerit, ut possit ad suae voluntatis libitum dominari, et iura alia Ecclesiarum liberius usurpare, quod non assero esse uerum, sed quia contra eam huiusmodi laborat infamia, debent ad eam purgandam, super congregatione Conciliorum generalium et provincialium prouiderre. Alioquin iuxta dictum Aug. Si famam suam neglegit crudelis est.

Item illa sanctissima Curia sancti Petri et Apostolorum, licet potuisse sine congregatione Concilij per apostolas uel alias causas et negotia Ecclesiae, faciliter terminare, tamen legimus, quatuor Concilia celebrasse, sicut patet in Actis Apostolorum 16. 15. et 12. cap. Vnde per hoc exemplum instructiones de sepe consenseris posteris reliquerunt. Nam si orum suorum a capite, non apostoli, Imitatores mei

quod quia
ontia con
onei

Et ita dic
celebratio
ta, et alia
disponeti

Item s
est, quod l
rasset, ne
schismati
uideri, ut i
ut Legitu
corum ad
stoli ipsum
liter Acto
legalem. S

Apostolos
nabiliter p
sedatione,
cili negle

q. liem
mandi, in
nerale con
matione F
ria est ref
lio plures
principali
mino, ta
dist. c. Con

q. Item
ticularis,

Et ita dicere possumus modo, quod propter defectum celebrationis Conciliorum ecclesia in diuersa schisma ta, & alia innumerabilia mala, forte etiam ad heres disponetia, prob dolor lapsa est, sicut experientia docet.

Item si Concilia sepe celebrata fuissent, uerisimile est, quod hoc ne phandum schisma, non tam diu perdis rasset, nec forte schisma Grecorum. Vnde huiusmodi schismatibus debuisset citio per Conciliū generale prouideri, ut in primitua ecclesia docuerunt Apostoli. Pro ut. Legitur Act. 6. Quod quia ortum est murmur Græ Act. 6. corum aduersus Hebreos, &c. Statim duodecim Apo stoli ipsum, conuocata multitudine, sedauerunt. Similiter Actor. 15. Orta dissensione, propter obseruantiam Act. 15. legalem. Sanctus Paulus & Barnabas ascenderunt ad Apostolos in Hierusalem. Vnde patet: quod tam dam nabiliter peccauerunt illi principes seu prelati, qui pro sedatione, huiusmodi schismatis, conuocationem Con cilij neglexerunt, aut impediuerunt.

¶ Item aliqui sunt casus ardui, & necessariò refor mandi, in quibus non potest commodius, quam per ge nerale concilium prouideri. Sicut patet primo de refor matione Roman. Curiae, que ut infrà dicetur: necessaria est reformari, sicut nec cōtempsit, à generali Con cilio plures principatus & honores recipere. Quia licet principaliter Rom. Ecclesia, principatu habuerit à do mino, tamen secundario à Concilio, ut dicit gloss. 17. dist. c. Concilia.

¶ Item reformatio totius corporis ecclesiae, & pa ticularis, ecclesiae Romanae est de arduis, & pertinens

De Reformatione

tibus ad fidem. Nam eius generalis deformatio, nō mediocriter fidem tangit & per consequens, eius reformatio. Ideo in hoc non debet Papa aut eius Curia, deliberationem Concilij respuere. Quia sicut dicit gloss. 19. dist. super ca. Anastasius, Papa tenetur requirere Concilium episcoporum, ubi agitur de fide. Quod non solū intelligo de articulis fidei, sed de arduis tangentibus uniuersalem statum fidelis ecclesiae. Quod notat Arch. 25. dist. c. sicut. Vbi dictam glossam approbans, addit. Quod nimis periculose esset, fidem nostrā cōmittere arbitrio unius hominis. Et idcirco Papa in casib. nouis et arduis, ad deliberationem Concilij currere cōsueuit.

Item duo sunt casus arduissimi, fidem & fidèles omnes, inuitabiliter, et miserabiliter concernentes, quibus esset per generale Conciliū necessario prouidendum. Unus est de modo prouidendi contra Sarracenos, & alios infideles, fidem & Christianitatem impugnantes, & nunc multò periculosius quām à multis retroactis temporibus fecerunt, contra ecclesiam catholicā insurgentes, quibus si celeriter non obuictur, timendum est ne Constantinopolitanum imperium, iam ab eis multiplicitate laceratum & uexatum, penitus destruatur. Ac deinde Romanum imperium iam diuisum: & penè ad ruinam præparatum, inuadant, & sic ecclesiam destruant, iam schismate laceratā. Ut sic via præparetur ad

3. Thess. 2. uentui Antichristi de quo prædixit Apostolus. Nisi uenerit dissensio primum, &c. Quod exponit gloss. de duplice dissensione, seu diuisione una ab imperio, alia ab ecclesia Romana, que præuenire debet Antichristum.

flum. Et utramque iam præsentem, multi deuoti fideles non immoritò pertranscunt. Alius casus est, de modo prouidendi circa Græcos, ut ad unitatem Romanæ ecclesiæ reducantur, quod nunc maxime opportuniè fieri posse uidetur, dum eorum imperium, inter Latinos de gens, à Romana ecclesia, & dominis temporalibus, præcipue à Francorum rege, contra infideles cogitur auxilium, & subsidium postulare. De ijs autem ex modis, circa dictos casus seruandum, plures fidei zelatores, & specialiter frater Humbertus de Romania, quondam magister quintus ordinis prædicatorum, tractatum utilem composuit, ut super hijs prouideretur in Concilio Lugdunensi, sub Gregorio Papa. 10. celebro.

Secunda consideratio, est de ijs que reformanda uidentur, circa caput corporis ecclesiæ, & circa statuē Papæ, & sue Romanæ Curie. Et primò tollendus eset, ille detestabilis abusus, à quo præsens schisma originem traxit, scilicet quòd una siue regnū, aliquando ultra, aliquando citra motes, in scandalum residue Christianitatis, ita diu Papatum tenuit, ut posset dicere, hæreditate possideamus sanctuarium dei, etc. quod quam detestabile sit, præcipue in Papatu ostendit ille qui ait, In ueritate compri, quòd non sit personarum acceptor deus, &c.

Item pro dicta prouisione esset statuendum, quod de cætero maior pars Cardinalium non posset assumi, de uno regno, siue de una natione, sicut communiter hactenus factum est, in magnum scandalum plurimorum, Sed quod de diuersis regnis ex

De reformatione

prouincij indistinctè, iuxta personarum merita assur-
mantur, quia sicut apud Dcūm, itā apud Dei mini-
stros, non debet esse acceptio personarum, Et uidcre-
tur sufficere, quod de una prouincia, solum esset unus
Cardinalis, ut sic in eorum promotione & multiplici-
catione tolleretur, uel saltem restringeretur, & arcta-
retur carnalis affectio promouentis, & ut per assum= grauiam
munica-
ptos de diuersis prouincijs, diuersitas morum, & sta-
tuum eorundem, Romane ecclesiae innotesceret, ad utili-
tatem, & salutarem prouisionem incolarum.

¶ Item quia una causa praesentis schismatis fuit,
quod Cardinales nimis tardauerunt declarare, & fide-
les sufficienter informare, quod primam electionem fe-
cissent, ui aut metu ideo ad tollendum, quod alijs simi-
lis scandali non detur occasio, expediens uidcretur ar-
etari aliquod tempus. Ita quod talis exceptio deberet al-
legari. Et ultra, quod nec illa nec alia exceptio contra
Pape electionem posset per Cardinales opponi. Et es-
set etiam per Concilium declarandum quis de huius
causa metus haberetur cognoscere. Quia Ioan. Arid.
super Clement. de elect. querit. Quis de huius causa me
tus cognoscere haberet, si allegaretur circa electionem
Papæ. Et respondens dicit, quod ista nondū decisa nec
prouisa, egeant prouisione.

¶ Item necessaria erit reformatio circa graua-
mina, que Romana ecclesia infert alijs inferioribus ec-
clesiis & Prelatis, & maximè in tribus, de quibus
conqueritur p̄allegatus frater Humbertus in dicto
tractatu suo parte 2. cap. ii. Vbi dicit quod causa dispo-
sitionis schismatis Græcorum, in alias una fuit, propter

grauamina ecclesia Romanae in exactionibus, excommunicationibus, & statutis.

De primò grauamine, & contra hanc multitudinem, & magnitudinem exactionum prouidendum es, scilicet tripliciter. Primo per diminutionem pomposarum statuum & excessuarum expensarum, ut sic Romana ecclesia minus esset onerosa subieclis, et etiam ut eis esset exemplū humilitatis, & forma uirtutis. Inflas Christi, cuius ipsa Vicariatum et à quo primatus honorem, tenet. Qui ait: Discite à me quia mitis sum, & humili Malth. ii. lis corde. Secundò per diminutionē & arctionē huiusmodi exactionū, sic scilicet quod certa summa rationabilis, determinaretur & limitaretur pro moderato statu Papæ & Cardinalium, subiectis ecclesiis impo nenda & per Dioceſes proportionaliter distribuenda, & à Dioceſanis recolligenda, & in certis terminis sol uenda ratione Curiæ, ultra quam summam noua exa ctio non posset imponi, sine autoritate & consensu generalis Concilij. Tertiò per diminutionem numeri Cardinalium. Ita quod non esset tantus, nec tam onerosus numerus ipsorum, sicut haec tenus fuit, ne posset dici Romanae Curiæ, quod ait propheta: Multiplicasti gentem & non magnificasti letitiam.

Item circa statum Cardinalium & aliorum ecclesiasticorum prouidendum esset, quod non tenerent deinceps, illam monstruosam & multipliciter scandalosam beneficiorum multitudinem, de quo abusu, antis qui sapientes conquesti sunt. Sicut Guilielmus episcopus Parisiensis in uerbo abbreviato, de uirtutibus & uiciis, cap. de signis auaritiae ecclesiasticorum, quorum

rationes expediret diligenter examinare & pro sedatione conscientiarum, quid super hac re tenendum sit declarare.

De secundo grauamine supra tacto, scilicet de multiplicatione excommunicationum & ex consequenti irregularitatū, quas Romana ecclesia in suis constitutionibus poenitibus, & maxime in quibusdam nouis decretalibus, imposuit & saepc per suos collectores in multorum scandalem fulminauit. Et ad cuius exemplum alijs Prælati leuiter, & pro leuibus causis, ut pro debitū uel huiusmodi, pauperes excommunicatione crudeliter perdunt, necesse est prouidere, cum hoc sit contra iura, ut 11. q. 3. c. Nullus, cum suis concordantijs. Nam gladius ecclesiæ, scilicet excommunicationis, q. in primitua ecclesia ueneranda raritate erat formidabilis. Iam propter abusum contrariū, contemptibilis effectus est. Sicut ostendit doct̄or Subtilis Io. Scoti, sup. 4. sent. dist. 18. Qui tamen contemptus ualde periculosus est, q. excommunicationis maior, quæ Anathema dicitur, eternæ est mortis damnatio, & nō nisi pro mortali debet imponi criminē, et illis qui aliter non potuerunt corrigi ut habetur u. q. 3. c. Nemo: Cui concordat gloss. extr. de uerb. sign. Ex parte.

De tertio grauamine Romanae ecclesiæ, quod imponit alijs in onerosa multitudine, statutorum, Canonum, & decretalium, & maxime eoru, quæ uidentur ad graves poenas, & præcipue ad mortales culpas obligare, et eadem ratione de similibus statutis aut constitutionibus Synodalibus Prælatorū prouidendū erit, de rationabili alleviatione onerū, ne de Prælatis ecclesiæ uenificetur, quod de Pharisæis et sacerdotibus Synagoga à Christo impro-

imprope
portabili
mouere.
Rom. ec
adhiben
rum, &
nibus ex
giosis, a
cium P
uoti ec
hard. in
bus alijs
quidam
usurpa
bus, d
utilis e
Hi
nione
potest
ut, ui
sia, q
statum
ab A
tiona
dum
etū c
hac S
præ
Chri

improperando dictū est. Imponūt onera grauid, & importabilia in humeros hominum, digito aut nolunt camouere. Item super quibusdā alijs grauaminib. per Rom. ecclesiā alijs Prælatis, & ecclesiis superinductis, adhibenda erit prouisio, super collationibus beneficiorum, & electionibus dignitatū, similiter super cōcessiōnibus exemptionum, quas Rom. ecclesia, pluribus, reliquis, abbatibus & cōuentibus, ac capitulis in præiudicium Prælatorū concessit. De quib. iam olim plures deuoti ecclesiæ zelatores cōquæsti sunt sicut beatus Bernhard. in lib. ad Eugen. Papam, & alijs similiter de pluribus alijs honoribus reverentijs, & præminētijs. Quos quidam officiarij Romanæ Curiae, super alios Prælatos usurpauerunt, & multis eorum particularibus excessibus, de quibus longum esset per singula discutere, per utilis & necessaria erit prouisio.

Hic aut propter dictos excessus, dudum quandā opinionem recitaui, quā nuper in tractatu, de ecclesiastica potestate, tanquā erroneam reprobandam esse declarauit, uidelicet quorundam detractorum Romanæ ecclesiæ, qui in eius odium, prætextu quorundam abusuum, statum Cardinaliū, quem inuilem, & damnosum, nec ab Apostolis uel Concilijs institutum, & sine causa rationabili usurpatū, tanquā onerosum ecclesiæ, extirpandum esse dixerūt. Sicut olim de statu corepiscoporū factū cōsideratur 68. dist. corepiscopi. Hunc aut errorē in hac Synodo Cōstantiensi, quodāmodo resuscitare, aliqui præsumpscrūt. Qui utinā attenderēt iuxta doctrinam Christi, prius trabē de oculo ejcere, q̄ festucā de oculo

fratrum immo patrum suorum utinam attenderent status episcoporum, et aliorum praetorium, ceterorumque ecclesiasticorum, ac etiam laicorum, in numeris abusibus et uitijs deformatum, nec tamen huiusmodi status dissipandos esse, atque perdendos: quoniam in multis offendimus omnes. Sed uitium uel abusus corrigi debet: et non status destrui, uel suis debitibus iuribus defraudari. Sicut boni medici officium est, ab infirmo morbum tollere, et non infirmum corpus destruere. Utinam denique considerarent, qualiter domini Cardinales, pro reformatione ecclesiae, ac status ipsorum, se effectualiter pariores obtulerunt, quam quicunque alij cuiuscunque status. Imo plura membra ecclesiae, hic sua reformationi restiterunt, cum tamen reformationem capitum importunè peteret: quia ergo Romana ecclesia, in capite et in membris suis, se cum ratione temporare studuit, iustum est quod subditae ecclesiae, eidem, suoque regno rationabiliter obtemperare et subesse debeant. Iuxta uerbum Seneca: Multos reges si ratio te rexerit.

Tertia consideratio erit, de reformatione ecclesiae circa partes eius principales, scilicet maiores praetatos. Unde prouidendum erit, quod tales elegantur, qui non sint iuuenes indiscreti aut immorigerati, aut carnales spirituали ignari. Sed graues aetate et moribus, eminentes spirituali scientia et doctrina, qui in rebus suis non sint strenui, et in ecclesiasticis remissi, nec propria magis quam communia iura procurent, qui angarias et impositiones, unde huiusmodi grauamina, subjectis non imponant, qui per singulos annos Par-

rochias

potentes et corrip
scientijs pri
uerbis ac
spectaculi
moderatis
in mensa
Et ut bre
fidelibus
illis in of
estis lux
Item
indigni
ctores P
ligenii, e
si nullus
milias, c
mali sib
bus, de

rium fo
sine sul
in cont
titulati

rigunt
fertur
eius p

rochias suas, cum fructuoso affectu uisitent. Qui potentes & tyrannos, populi oppressores arguant, & corripiant qui diuinis scripturis studeant, & non scientijs practicis et litigiosis totaliter inhareant. Qui uerbis ac ludis ioculatorum & mimorum, aut publicis spectaculis uel superfluis conuiuijs nō delectentur, sed moderato habitu, & temperato uictu contenti, etiam in mensa lectioni diuinarum scripturarum intendant. Et (ut breuius dicam) in omnibus tales sint, ut ceteris fidelibus sint in exemplum sicut & esse tenentur, cum illis in officio succedant, quibus à Christo dictū est. Vos Matt. 5. estis lux mundi, & uos estis sal terre & multa similia.

Item ut tales ad Prælaturas assumerentur, & non indigni & insufficientes, prouidendum esset quod electores Prælatorum, non faciliter aut leuiter, sed cum diligenti & graui examinatione confirmarentur, etiam si nullus se opponeret, quia non sufficit bono patris familiās, constituentem custodem thesauri sui, quod nihil mali sibi de illo opponatur, nisi etiam ipse alijs tacentibus, de eius idoneitate diligenter inquirat.

¶ Ita quia stultum esset patrem familiās thesaurarum facere sine thesauro, sic similiter facere episcopū, sine subiecto populo, sicut sēpē facit Romana abusio, in contemptum status episcopalē de quibusdam solum titulatis episcopis mendicantibus & gyronagis.

¶ Item quia mali prælati, raro de suis excessibus corruntur, quia non cito, etiam contra notoriē malos, perfertur sententia, sed per multos annos differtur, & sēpe eius punitio totaliter negligitur, idcirco absq; timore

mala perpetrant, et plerique eorum, suspensionis, excommunicationis, irregularitatis, et alias iuris poenas contemnunt. Ideo prouidendum erit, quod circa talia uisitatio et inquisitio fiat, ut taliū uita & fama, in prouincialibus concilijs, uel si opus sit, quandoque in generali concilio, summo Pontifici referantur, & ad eorū depositionē, seu aliam condignā correctionē procedatur. Et licet hoc modo concilium nō deponat, uel restituat episcopos, sed solus Papa ut sec. q. 6. ideo, et sicut notat glossa n. quest, 4 Episcopus, super uerbo synodo. Cū forte nunc expediret, ad antiquum morē illius capituli reuerti, ut à generali Synodo damnarentur uel absoluenter episcopi: uel saltem quod hoc fieri in præsentia Syndici, ut sic magis cessarent inordinatae affectiones, quæ solent in talibus iustam sententiam impedire.

Item si non placaret seruare illum antiquū rigorē Carthaginensis Concilij quarti, ut episcopus uilem suppellestilē & mensam ac uicīū pauperē haberet, & dignitatis suae authoritatē, fide & opere, & uitæ meritis querat, Saltem placeat moderare: quod excessiva pompa prælatorū, in uestibus ornamentis, familiaribus, et quis, conuiuijs & ferculis ad congruam temperantiam restinguantur, & quod expensæ in talibus superflua, sicut fieri debet, pauperum necessitatibus applicentur.

Item tollatur monstruosus ille abusus, quo quidam prælatorum, armis spiritualibus depositis, arma corporalia assumunt in campis, sicut principes seculares. Et saepe cum oppressione pauperum, & crudeli effusione sanguinis. Cum tamen David ab edificatione templi, quia uir sanguinum erat, sit prohibitus.

Item

Item si nō placet seruare illum iuris rigorē quod nō liceat episcopis à sua ecclesia plus tribus hecdomadis abesse, saltē prouideatur, quod sine speciali licentia, & rationabili causa diu ecclesias suas, in preiudiciū animarū, non deserant, sicut hodie multi prelati faciunt.

Item quod monstruosius est. Religiosi et monachi, qui plus sunt officiales fisci quā Christi, in Curijs principum & cathedralis iudiciorum, in cameris compotorum, & alijs actibus scularibus, militantes. Contra statuta canonū ut 11. q. 1. Cum te quidem: Cū suis similibus.

Item prouidendum erit, quod Prelati in suis Synodus, et eorū officiales in suis Curijs, non ad repletionē bursarū intendant sed ad correctionē uictorū emendationē morū, & edificationē animarū. Et quod exactio-
nes pro sigillis & literis, moderentur & poenae pecunia-
riæ uel tollentur uel temperentur, & aut in totum uel
in partem, ad pios usus notoriè applicentur. Et quod
poena cōmunicationis, non leuiter, ut supra tacitū est, fe-
ratur. Et quod litii prolixitates, quæ pauperes spoliant
& multos de sua iustitia desperare faciunt, modis con-
gruis rescindantur. Et quorundā aduocatorū, & pro-
curatorum insolentia intolerabilis, reprimatur. Item si
obstante consuetudine, nō placet seruare illā rigorosam
regulam, contra Symoniā, iure humano impositam ut
nihil pro ordinatiōe aut pallio detur aut accipiatur: ut
habetur ca. 5. Epistola tertiæ Greg. Papa, et multis
alij quæ scribūtur in antiquis iuribus, saltē sup his es-
set alia moderatio habēda, et pro cōscientiarū sedatio-
ne, et multitudini errantiū pic cōdescendēdo, aliqua de-
claratio faciēda foret, iuxta illud Nicolai Papæ q̄ præ-
sidens

fidens Synodo Constantino dixit. Quia ergo usq; adeo uerenda Simoniaca pernicies hactenus inoleuit, ut uix aliqua ecclesia ualeat reperiri, quæ hoc morbo non sit aliqua parte corrupta, & tanta talium multitudo est, ut dum rigorem canonici iuris super eos seruare non possumus, necesse sit ut dispensatoriæ ad piae condescensionis studiū animos nostros ad præsens inclinēus, à Simoniacis cōsecratos in acceptis ordinibus manere permitentes. Hoc enim temporis nimianeceſitas permittens dum à nobis extorsit &c.

Similiter eadē uel maiori ratione permīſſio et cōdes censio facienda eſſet, super plurib· alijs iurib· et cōſtitu tionibus quæ cōmuniter in scandalū plurimorū nō ser uātur. Ut uerbi gratia quòd nihil omnino liceat accipe re in distributione graduū, ordinū administratione uel sacramentorū uel sepulturarū, aut huiusmodi spiritualiū uel spiritualibus onerum Quod nō liceat quemcunq; episcopū uel clericū, die Dominico absentē esse, seruitio rum solemnījs, quod clericī ad matutina & uespertina officia uenire teneantur: Quòd non liceat clericis ante tertiam horā prandere. Quòd nullus sacerdotū à quin quagesima usq; ad pascha carnes comedere. Quòd sa cerdoles Aduentū ieunent. Et sic de multis alijs similibus de quibus uideretur expediens declarare, quod nō essent precepta sed consilia, & similiter de obſeruantia ieunij Quadragesimalis, quantū ad aliquas personas: et quo ad aliquas circūſtātias eſſet moderatio adhibēda Itē qa Prælatis de diuino cultu, ſpecialiſ cura eſſe debet circa huiusmodi reformationem quæ neceſſaria eſt. Pro uidendū eſſet, quod in diuino seruitio, nō tā onerosa pro

lxitas, sed deuota, et integra breuitas seruaretur. Quod in Ecclesijs non tam magna imaginu et picturarū uarietas multiplicaretur. Quod non tot noua festa solemnizarentur, Quod non tot nouæ ecclesiæ edificarentur. Quod non tot noui sancti canonizarentur. Quod præterquam in die bus dominicis, et in maioribus festis, ab ecclesia institutis, liceret operari post auditum officiu, tum quia in festis sepe magis multiplicantur peccata in tabernis, coreis, & alijs lasciujs, quas docet ociositas tum quia dies operabiles uix sufficiunt pauperibus necessaria procuranda. Quod in huiusmodi festis scripturae apocriphæ, aut himni noui, uel orationes, seu aliae uoluntatriæ uoluntates non legerentur, omissis antiquis et autenticis. & iam in ecclesia consuetis. Et quod genera liter omnis nouitas, & uarietas, ac usum diuersitas, in horis ac alijs diuinis seruicijs, quantum fieri posset uitare tur iuxta decretum Concilij Toletani undecimi de quo 12 dist. ca. De ijs. Et multa alia utilia essent per prælatorū diligentiam prouidenda, quæ per singula discurrere longum esset.

Quarta consideratio.

Consideratio quarta erit de ijs, quæ reformada erūt circa statu Religiosorū. Et primo uidetur, quod tanta religiosorū numerositas et uarietas non expedit, quæ inducit ad uarietatem morū, et quanq ad contrarietatem et repugnatiam obseruationū et saepe ad singularitatem et ad superbiā. & uanam extollentiam unius status super aliū. Et maxime uidetur necessariū, quod diminuerentur religiones ordinū mendicantū, quia tot sunt et in numero conuolum, & in numero suppositorū, quod eorum status est onerosus hominibus, damnosus leprosarijs & hospitalibus, ac

libus, ac alijs uere pauperibus, & miserabilibus indigētibus, quibus conuenit ius & uerus titulus mendicandi ipsis quoq; curatis parochialibus, & si bene consideretur etiam praeiudiciabilis, omnibus ecclesiæ statibus, & specialiter huiusmodi religiosis intolerabilis, & eorum religiose professioni contrarius & maximè in multiplicatione, Magistrorū bullatorū & sepe indignorum ipsis religionibus, onerosorum. De qua materia & eorum uarijs excessibus, pauca loquar, quia sunt plures Doctores qui de hoc abunde scripserunt.

Itē prouidendū esset, super correctione quæstorianū prædicantū, siue religiosorū siue secularium, q; suis mendicantijs, & immundicijs maculant ecclesiā, et eā redūnt risibile et officiū prædicatiōis maxime honorandū īā contcmptibile efficiunt. Vnde prædicatio, quæ propter sui reuerentia, ad prælatos pertinet, nō esset tot ac talibus uilib. quæstuarijs et mēdicantibus permittendū

Item cū in Chalcedonensi Concilio constitutū sit, ut habetur 16. q. 1. Qui uere, Quod monachi tantummodo intenti sint ieunijs, & orationi, in locis, ubi seculo renunciarunt, remanentes, nec secularibus nec ecclesiasticis negotijs, propria monasteria deserendo, insistant.

Prouidendū quoq; esset, quod nec etiā occasione studij, claustra relinquerent, uel saltē moderandū, quod solum ratione studij Theologiæ, cū nimis multis seculariū hodie studeant in litium facultate. Ipsa quoq; Theologia in statu seculariū paucos habeat sectatores, propter abusum R. Curie, quæ Theologos cōtempsit, & in omni ecclesiastico gradu, lucratuarum scientiarum studiosos proposuit, cū tamē primitiū Theologi ecclesiā edifica-

uerunt,

uerunt, quā aliqui prevaricatores destruxerunt, & nūc eam quasi ad extremam ruinam deducere uideantur. Adeo ut iam horrendum quorundam sit proverbiū. Ad hunc statum uenisse ecclesiam, ut non sit digna regi nisi per reprobos.

Item nunc maximè opus esset, ad obuiandum insultibus infideliū, quod reformarentur religiones militares & ad seruandā fidem, mores, & patrum regulas, & ad priores institutiones cogerentur.

Item circa claustra monialium quæ iam, proh dolor, ultra quam dicere audeā, de honestata sunt, esset correctio adhibenda, et inter alias prouisiones, hoc uidetur expediens, qd nulla religio mulierū sustineretur, nisi tales haberent redditus, unde poſt̄ sufficienter sustentari, in suis domibus reclusæ, sine mendicitate: & discursu. Et quod de eorū ecclesijs, seu quorumcunq; aliorum religiosorū monasterijs, uel prioratibus, uel domib. uel specialiter in moribus destructis uel in rebus temporali bus desolatis, fieret applicatio ad alia claustra, in quibus religio seruaretur, ut per talē religiosarū domorū unionem, superflua numeralitas religionū restringueretur & residua paucitas bonorum, et deuotorum commodius sustentaretur.

Item in Monasterijs esset in uiolabiliter obseruan- dum, quod nullus nisi infirmus aut debilis, aut hospes commederet extra refectorium. Quia experientia docet quod ubi hoc seruaretur, aliæ Religionis obseruantiae tenebrentur facilius.

Item pro serenandis conscientijs deuotorum religiosorum summopere cauendū est eis, ne à principibus aut alijs

aut alijs, redditus suos, aut alia ad eorum sustentatiōem pertinentia, procurent ex iustis exactiōibus, aut quomodolibet illicite acquisitis, ne etiam iura Prelatorum, Ecclesiarum, & sacerdotum parochialium, indebetē occupent, siue in decimis siue in alijs prouentiōibus ecclesiasticis, ne etiam preiudiciū ordinariorū, ab eorum subiectiōne, iuri diuino consona, et in Chalcedonensi concilio, sanctorum patrum decreto firmata, ut patet 16. q. 1. can. qui uere &c. per importunam priuilegiorum humanorum impetrationem, & violentam exceptionem, damnabiliter se subducant. Nā secundum aliquos, non est mediocriter dubitandum An tales sint in statu saluandorum, ut patet ex deductione Cancelarij Parisiensis, in uerbo abbreviato ca. 31.

Item in quibusdam religionibus deuotis, quae regulē beati Benedicti rigorē superadducūt, in prolixitate uigiliarum & orationū, & austerrate iejuniorum & abstinentiarum, & alijs varijs obseruantijis afflictiuis uideretur prouidēdū, de discreta moderatiōe, et maxime circa infirmos quod salua Christi lege, nihil eis, quod discreti medici consulerent, negaretur, siue in esu carniū siue in alijs quibuscunq; cōmoditatibus, humanae fragilitati & naturali indigeniā opportunis, alioquin nō dixisset Christus. Non est opus sanis medico, si nō concessisset opus esse infirmis medicorum consilio.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio erit, de ijs quae reformanda sunt circa statū inferiorū ecclesiarū et ecclesiasticorum uirorū. Et primo generaliter est prouidendū, quod in ecclesiasticis

ecclesiasticis beneficijs, iuxta eorum eminentias, ponantur personæ benemeritæ, & non preferantur fatui & cognari, scientificis & sapientibus, nec inuenes senibus nec illis de una patria, quorū uita et cōuersatio nota est & probata, alio[n]i & extranei, & alieni in moribus & linguis & consuetudinibus, nec potentes aut nobiles priuati, clericis probatis & famosis doctrina atq; moribus, nec aduocati, aut intenti scientijs lucratu[is], uel curiales aut dominorum temporalium servitoros, sacra scripturae Doctoribus, sicut à multis iam retro acris temporibus Rōmana Curia facere consueuit, ideo erit expediens quod ordinarij, qui in suis locis habere possunt & debent, bene meritarum noticiam personarum, iuxta earum merita, beneficia conferant, uel saltem, quod eorum collatio non omnino tollatur, ita tamen quod, ut obviatur eorum abusibus, potestas ordinaria limitetur, ut uerbi gratia, q[uod] non possint dignitates, & beneficia maiora cōferre, nisi Doctoribus in Theologia, uel in iure, quando in suis, uel propinquis diocesibus erunt aliqui huius modi, quod non possint etiam, nisi graduatis, uel nobilibus, uel alias bene meritis, conferre curas personatis uel alia beneficia ualoris centum librarum, uel ultra importatis, & ita de multis similibus prouisionibus per quas & digni promouerentur, & multi nobiles et alijs ingeniosi, ad studium literarum prouocarentur, & universitates studiorū floreret, & quod ualde optandum est importunæ & uiolente p[ro]t[er]væ, dominorū temporalium, pro indignis cessarent, que hodie quā periculoſe fiant, docet experientia. Hec autem quā de graduatis dicta sunt

sunt, per modum exempli ponuntur, quae etiam moderna
vi possunt, et alia addi, ad prouisionē aliorū sufficientiū
licet non graduatorum.

Item prouidendum esset, quod uniuersitates studio-
rum, reformarentur, et per Praelatos doctos uisitaren-
tur, ut gradus dignis distribuerentur sine favore aut aci-
ceptione personarum. Et cum rigore examinis, in sciē-
tia & moribus, ut doctrinæ utiles, resecat s superfluis,
aut minus utilibus legerentur, ut instructiores Rethori-
ca & linguarum Grece & latine, quarum ignorantia
multipliciter ecclesia damnoſa est, haberentur. Et ut
alijs studiosis aetibus, reipublicæ tam spirituali, quam
temporali utilibus, iuuenum ingenia exercitarentur.

Item exhibendi esset correctio circa mores ecclesiarum
laicorum, qui iam nimis, propter dolor, corrupti sunt, ira, gula,
luxuria, pompa, prodigalitate, ocio & alijs generibus
uitiorum quod cedit in graue laicorum scandalum, et maxime
obuiandum esset illi scandalosissima consuetudini, seu po-
tius corruptelæ, que plures hodie non ueretur tenere e-
tiam publicè, concubinas, & qd aduersus eos poenæ iuris,
suspensionis, excommunicationis, & irregularitatis non
proficiunt: Contra tales in hac uel in alijs honestatibus
publicis incorrigibiles, haberet locum poena depositio-
nis, ab officio uel beneficio.

Item, quia Archidiaconi ab Ecclesia instituti sunt, us-
seruant Episcopis, ut habetur originaliter Actu. 6. &
& specialius declarantur eorum officia 93. dist. quasi
per totum. Ideo prouidendum erit, quod debita officia
exercant, uel cum sint ecclesia onerosi penitus extir-
pentur

penitus, siue
item qui
cerdotes, Pa-
scandalosam
hoc, quod n
rigerati, hab
ligentiam di
Item ad
promotorum
collegiatis,
etiam in Sy
uulgaris, sup
uitijs, de arte
fionis & hu
de beret esse,
dum & tert
endo utilior
uitate applic
Epistolarum
anni circulu
maxime in
Theologia,
& maximè,
lium, qui ia
rius, à Metz
eur.

penitus, sicut supra de corepskopis dictum est:

Item quia dicit Hieron: Pauci sacerdotes, multi sacerdotes, Pauci merito, multi numero. Ideo contra hanc scandalosam multitudinem, effet summopere obuiandum, pro hoc, quod non promouerentur, nisi digni et bene morigerati, habentes scientiam ligandi et soluendi, et intelligentiam diuini seruitij.

Item ad obuiandum ignorantie sacerdotum iam promotorum, in ecclesijs Cathedralibus, et notabilibus collegiatis, effent scribendi aliqui breves tractatus, et etiam in Synodis publicandi, tam in latino quam in uulgari, super instructione necessaria de uirtutibus, et uitijs, de articulis fidei, de sacramentis, de modo confessionis et huiusmodi. Similiter in huiusmodi Ecclesijs deberet esse, aliquis lector Theologie, qui legeret secundum et tertium et quartum sententiarum, uel recipienti utiliores materias dictorum librorum, easque sub breuitate applicaret, ad expositionem et intelligentiam Epistolarum, et Euangeliorum, quae in ecclesia per anni circulum recitantur. Similiter in dictis ecclesijs: et maxime in Metropolitanis, deberet esse nobiles librarii Theologie, et iuris canonici, ac librorum moralium et maxime, quod magnus liber Conciliorum generalium, qui iam rarus est, licet sit perutilis et necessarius, a Metropolitanis in magnis ecclesijs procuraretur.

Consideratio Sexta.

Sexta et ultima consideratio erit de reformandis

circa statū laicorum Christianorum, & maxime prin-
cipiū, a quorum moribus dependet morigeratio popu-
lorū: Quia ut dicit Poeta, Rēgis ad exemplū, totus for-
mabūr orbis. Et iterum, Mobile mutatur semper cum
principe uulgo. Et ideo prouideant principes Christia-
ni, ut titulum suæ Christianitatis, quā uerbo confitea-
tur, opere non negent, contra Christi doctrinā, & per
uias ei contrarias in conspectu populi, corruptis mo-
ribus incidentes, sūls malis exemplis, mores subdit ja-
rum corumpant.

Item quod liberos suos, in bonis operibus ac mori-
bus & in literarum scientijs informari faciant.

Item ut non solum à se, sed à suis familiaribus &
domesticis, superfluum. & superbam uanitatem, auari-
tiam & Tyrannidem abijciant.

Item quod populum eis subiectum, bonis moribus
edificare studeat, eos à luxuria, auaritia, ocio & à cun-
dis uicijs, reipublicae contrarijs retrahant, specialiter à
dei & sanctorum blasphemia, quæ sèpe in iuramentis,
& periurijs committitur, arceat.

Item quod malas consuetudines, iuri diuino & hu-
mano contrarias, in suis subiectis, per consilium Theo-
logorum & aliorum prudentum, repellant.

Item artes magicas, & alias superstitiones, diuina
lege damnatas, & omnes errores, & hæreses, fidei co-
trarias, diligentius euellant, & destruant.

Item quod ad fiduci exaltationem diuini cultus hono-
rem, et ecclesiæ reformationem inuigilent, ad ea que su-
periū & inferius pro huiusmodi reformatione notata

sunt

sunt, & alias
Item qui
oppressores
cant, & cor-
nis & pere-
seruent.

Item con-
potenter ins-
post unitam
tibus uirilite-
uersias & l-
gnis Christiana
crudeliter se-
stianam paci-
liter uerifica-
diuismus dese-

Item quo
non foueant
mittendo, ni-
uebalias me-
biles in dam-

Item quo
piant, sed ad-
ne egestate, &
pietatis argu-

Item mul-
concilio eco-
formanda, qu-
moucantur

sunt, & alia quæcunq; utilia, diligenter laborent.

Item quod zelo iustitiae, contra persecutores, & oppressores ecclesie, pauperum & debilium, excundescant, & corum iniurias propulsare non tardent: uiciniis & peregrinis, fidem catholicæ fraternitatis obseruent.

Item contra Sarracenos, & alios, fidei aduersarios, potenter insurgant. & nunc, dum maximè opus est post unitam & reformatam ecclesiam, infidelium insulibus uiriliter se opponant, ac propter hoc quad cōtraversias ex bella, quæ iā prob dolor, in imperio & in regnis Christianis, in contumeliam nominis Christiani, crudeliter seuiunt, misericorditer compescat, et ad Christianam pacem, & unionem reducant. Alioqui infallibiliter uerificabitur uerbum Christi, omne regnum in se diuinum desolabitur.

Item quod Iudeos, propter ailem quæstum, turpiter non faueant, scilicet eos inter suos subiectos morari permittendo, nisi uel Christianis seruiendo, agros colendo uel alias mechanicè laborando, & non usuras damnablem in damnum Christianorum exercendo.

Item quod Iudeorum conuersorum bona non repellant, sed ad uite necessitatem eis possidere permittant, ne egestate compulsi apostatent, & Christianos impotatis arguant.

Item multa alia essent per principes, cum generali concilio ecclesie contra statum Christiani populares formanda, quæ si impediunt, imo si ea diligunt, non promoueant: timendum est eis, ne contra ipsos manus do-

domini, prout iam incipit sui furoris gladium, exercita
tur.

Item propter premissa expedit quod reges ac prin-
cipes mittant ad generalia Concilia, non ad oneran-
dum & confundendū, sed ad honorandū, & confor-
tandum ecclesiā & ad ea quae ibi decreta fuerint, quan-
tum in eis est exequendum.

Item quia iuxta Euangelicam sententiam, quam/
que experientia, rerum magistra, docet, inter reges.
gentium, & principes seculi, sape sit contentio, quis eo
rum uideatur esse maior. Quam contentionem Chris-
tus inter discipulos suos uitari docuit. Ideo non uides/
tur expediens, q, de cetero in generalibus Concilijs, pro
deliberando, ad partē, super rebus gerendis fiat diuisio
per nationes uel regna, quia talis modus diuidendi, ma/
gis est secularis quam ecclesiasticus, & ad contentio=
nes de maioritate, uel superioritate dispositius, sed iu/
xta ecclesiasticas sanctiones, & sanctorum patrum ob/
seruationes, magis uidetur esse procedendum, per pro/
vincias ecclesiastico more distinctas. Tamen quia hu-
iusmodi prouinciae, ualde in aequaliter sunt diuisae, in dis/
uersis mundi regionibus, Ideo uidetur expediens, hanc
moderationē obseruari. Quod ad constituendam pro/
vinciam, in Concilio generali, non sufficeret minor nu-
merus, quam duodecim nobilium personarum, quarum
sex administri essent Prelati, uel ambasatores regum,
principum, uel uniuersitatum studiorum generalium,
aut Doctores in Theologia, uel in iure. & illorum sex
ad munus duo essent episcopi, non titulares aut gyre=

magi.

magi. Alij
ecclesiasticis
Quum uel
aut caliū p
uincij, et c
naretur al
supposita. E
in Concilijs
cedentibus
pensis &
charitatum
ate uel po

Item qu
Eta reform
quod per g
ribus exho
prenum iu
torijs uerb
reformator
empli quā
de nihil est
malum pr
exemplari
intravit le
templo esse
procedit: S
clesia flore

magi. Alij uero sex sine in minoribus dignitatibus ecclesiasticis constitui, uel in aliqua facultate graduati. Quum uero in aliqua prouincia, nō esset talis numerus aut taliū personarū, quod supplentur de alijs uicinis prouincijs, et constiueretur una ex pluribus, que denominaretur ab illa, cuius ibi essent plura aut notabiliora supposita. Et quod huiusmodi personarum electio fieret in Concilijs prouincialibus, generale Concilium praecedentibus, Et ibidem ordinaretur, de stipendijs, expensis & sumptibus corundem, per modum subsidij charitatum: ecclesiastico more: Et non seculari auctoritate uel potestate imponendi: Et exequendi.

Item quia ecclēsia non potest principes ad prædicta reformanda temporaliter cogere: expediens erit: quod per generale conciliū: ipsos ad ea monitis salutibus exhoretur, ut sic faciendo, quæ in se est: apud superius premium iudicē excusat. Nec solū opus erit exhortatorijs uerbis, sed etiam bonorum morum et in melius reformatorum actuum exemplis: quia plus mouent exempla quam uerba. Ideo cœpit Iesus facere et docere: un de nihil est q̄ tā efficaciter posse: siue ad bonū siue ad malū principes, et alios laicos inducere: sicut facta exemplaria ecclesiasticorum. Ideo super illud Math: Et Math. 21 intravit Iesus in templum etc. dicit Chrysost: Sicut de templo esse, bonū egreditur, ita de templo omne malū procedit: Si enim sacerdotium integrum fuerit: tota ecclēsia floret: si autē corruptum: omnium fides et uirtus

marcida est. Sicut cum uides arborum pallentibus folijs intelligis quod uiciū habet in radice: Si ergo uideris populum indisciplinatum, sine dubio cognosce, quod sacerdotium non est sanum.

Et inde patet quod necessaria sit ecclesiasticorum reformatio, cū morū suorū tā sit periculosa, et cunctis fidelibus populis tā damnaſa. Auerat autē misericors dominus sal ecclēſia ſua, hanc cotumeliam, ne oēs prelati, ſacerdotes, aut alij ecclesiastici, hiuius lamentabilis deformationis reperiātur culpabiles. Sed ſicut olim ipſe ſibi in Israeſ ſeptem milia uirorū reſeruauit quorum genua nō ſunt curuata ante Reg. 19. Sic hodie in omni ſtatū ecclēſia aliquos reſeruasse credendū eſt: q̄ zelo Christianæ legis acoſſi, deformatas mores in melius reformabūt: et ſuis ſalutaribus uerbis et exemplis, alios informabunt.

Quod ipſe preſtare dignetur qui ecclēſiam ſuam precioſo filiū ſuī ſanguine redimere dignatus eſt.

Amen.

Explicit Tractatus Cardinalis Cameracensis de Reformatione ecclēſiae An. Domini 1410.
die 13 Mensis, Nouembris.

L I B

C. V.

SU

uum ſuā
Cyon co
titudinis
exteriora
nem mult
status eccl
lo, tanto te
inflatus, in
nino com
fuit illud, ſ
ſuprā uire
dei gratia
ſpiritualia
tia, iuſtitia
catur tam
tanto uitic
tione omn
rabiliſimu
dormire, u

LIBELLVS ALIVS

C V I T I T V L V M A V T O R.

suo nomine suppresso, fecit De squalo-

ribus Romanae Curiae.

MOSES factus est tanquam solitudinis amicus: & internæ contemplationis gratia ingressus, interiora desorti uidit uisionem magnam, ingerentem animo suo, excessi, Exod. 3. uum sua mirabilitate, stuporem, quod rubas ardebat. Non comburebatur, Ego uero peccator, comes multitudinis curiosæ considerationis, à spiritu gradiens in exteriora mundi, video, uel saltem uidere uideor, visionem multomagis mirandam. Quod uidelicet clerus, & status ecclesiasticus, in tam maligno, tanquam igne male, tanto tempore positus, quanto urente uehementer inflatus, incessanter aduritur, & nihilominus non omnino comburitur, sed inesse conseruatur. Miraculum fuit illud, sed hoc multò est mirabilius, quia si illud fuit supra uires naturæ, nihil tamen repugnabat mirifica dei gratia. Hic uero corrumpuntur naturalia, percunt spiritualia, & per demeritum excluditur omnis gratia, iustitiaq; dei ad excludendum malos, à malo prouocatur tam grauiter, ut toleratio & conseruatio cleri, in tanto uitiorum impetu, & præseruatio eius à destituzione omnimoda, omnium mirabilium eius operū mirabilissimum uideatur. Quamuis autem uigilare non dormire, ueramq; uisionem, & non somnium me ha-

bere credam, quia tamen alios, multum uigilantiores,
 idem obiectum, directa uisus acie contuentes, nec
 clamare, nec concursum facere, nec terreri sentio, pro-
 ut suboribus ignibus expertus sum fieri, timor mihi est
 tanquam inepto, ne forte uisione fallaci deceptus inten-
 ger baculus in aqua stans, ex aere appareat mihi fra-
 clus. Verum tamen timore istum minuit quod frequen-
 ter et communiter audio, quasi omnium hominum ge-
 nus murmurare multipliciter, et dolere adeo, ut miru-
 sit, cur non clament. Ne igitur si clamauero, prout fa-
 ciendum censeo, per hoc forte minus prouide, et fru-
 stra, terrnos homines acquietos perturbem. Cogitau-
 ita quae mihi apparet, ac ipsa media per quae appareret,
 media deinde quibus nonnulli aliter iudicant, simplici-
 ter et planè numerando, scripto committere, ut possit
 aliquis, si placuerit, cum mora uidere et certior reddi,
 quatenus, si idem uideatur alijs quod mihi, securius cla-
 mem, et conclamantes habeam, et minus possim de
 inquietatione huiusmodi redargui, quamuis non dubi-
 to, clamaturos multos, si uel sola uisionis meæ expositio
 sequetur. Sicut fratres suos Ioseph, narratione somniij
 in odium excitauit. Quia uero desidero principalissi-
 me, ignem tam noxiun extingui, uel minui, inuestigare
 conabor, huius ignis originem ac fomentum, quo agnito,
 radix et fomes destrui, et materia subtrahi possit, ne
 crescat amplius, sed minus consumere, et demum faci-
 lius possit extingui.

Et qui malum formaliter est priuatio, quamuis
 multa posita naturaliter et subiectiuè mala sint, et

deno/

denominentur. Priuatio autem per habitū oppositum habet cognosci. Nisi enim de uisu notitiā quis habeat, nunq; poterit cognoscere cecitatem. Hinc est quod ad cognoscēdum tantum malum ueniat: considerandum est unum bonum, & projectus eius, unde radicaliter debeat prouenire. Et si quid compertum fuerit, quod radix eius germinet ea quæ debet, Consideretur ulterius, prout etiam faciliter inueniri poterit, quid radicitam bene germinanti, resistat, aut eam interimat, aut fructus eius. Sin autem, tunc statim poterit elici, quod in fundamento, sit defectus, uel mortalis negligentia, ut bona quibus deberet operam dare negligentur. & omittantur, uel studiosa industria, ut mala, quibus destruendo deberet resisti, promoueantur. Nemo autem est, qui dubitet sedem Apostolicam, & Curiā eius Romanam, esse radicem, & fundamentum totius ecclesie, domino in Euangelio dicente. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Declarantur Matth. 16. hæc clarius, diuersorum canonum institutis, quòd ipsa sancta Romana ecclesia, super omnes alias ecclesias principatum obtinet, Vtputa omnium mater Christi fidelium & magistra, 2. quest. 6. Ad Romana ejc. Et ob hoc debet esse iurium rectrix, conditrix, propagatrix spiritualium, corretrix malorum, directrix errantium, persequutrix uitiorum, Iustitiae uirtutum exequitrix, oppressorum defensatrix, releuatrix pauperum, rectificatrix, & reformatrix deformiter inordinatorum, doctrix ignorantium, morum exemplar, magistra & ministra omnis boni, & regula agendorum.

Ipsa

Ipsa enim est quæ supremam alium habet potestatē,
 Et ad quam pro talibus; etiam si diu alibi querantur,
 finaliter recurritur. Ibi maxq; queritur absolutio crimi-
 num, anotio scrupulorum conscientiū seruatio;
 discussio dubiorum, terminatio litium, declaratio eo;
 determinatio veritatum.

Si non considerentur facta eius exteriora, sed
 ab exterioribus, interiora, quantum humanitus coni-
 ci licet, stupr inuenitur. Nonna negligētia plurimo-
 rum malde necessariorū ecclēsiae. Quando enim h-
 abetur ibi consilium. Et consiliorū de pūrē spiritualia
 bus, Et exumentibus ad animanum salutem, vel de con-
 uersione infidelium, de inquisitione, Et exterminatio-
 ne hereticorum, Et heresum, de reductione schismati-
 ticorum, de reformatione destrutorū, vel de formis.
 ut pote status clericalis monachorum Et ordinum, Et
 der defensione iustitiae, Et oppressorum, de declinatione
 dubiorum, quorum multa et magna satis periculosa, in
 diuersis locis diuersimode uentulantr, Et multum occi-
 cupanti simplices Et fideles. Et si de his habentur con-
 silia, hoc utiq; tam modice et raro fit, quod minime per-
 cipitur, vel in effectu sentitur. Quando etiam quæso fit
 correctio excessuum, nisi in quantum delictum in damp-
 num temporale, vel correctio ad lucrum tendit. in tali-
 bus enim sunt bene seuissimæ sententia atque pœna, in
 alijs non apparet uel modica diligentia corrigendi. Va-
 dunt enim beckhardi, fraticelli, sectuarij suspectissimi
 de heresi, Et clero infestissimi, credis capitibus, absque
 ullotimore in urbe, Et seducunt libere quotquot posse

sunt.

sunt. Religiosi undecunq; ueniant, facilem tuitionē con sequuntur, ut ueniant libere prout uolunt. Concubinatus in clero, tam publicē & solenniter, & meretrices illic tam preciose uestiuntur, & tantū honorantur, quasi sic uiuere utriq; sexui, nō sit uitiosum, uel in honestum, sed honorabile & gloriosum. Ita ut Coribesani sic uiuere consueti, etiam alias partes inficiant, & inducant in eas, etiam eandem pestiferam consuetudinem, & postius corruptelam.

Abusiones quoq; paganicae, & superstitiones diabolicae, tam multæ sunt Romæ, q; diuinari nō bene possēt. Vix est aliquis tam sceleratus, aut scādalosus, qui ad celebrandū diuinū officiū nō admittatur. Vix est aliquis tam sceleratus & miser, cui sacri ordines dehegentur.

De omnium autem horum correctione, nulla est cura autoritatē habentibus, delinquentibus nullus timor. Imò de aliquibus ex his correctionibus solum mouere uerbum, est derisio, & talis, ut fatuus & proirrationabili habetur. Sed quid mirum si circa hæc non uersantur, cum in alijs tanta sit occupatio temporis, mentium & uirium consumptio, ut illa locum omnino non habent, tota siquidem curia, & omnes ministri eius & officiales, non apparent, circa aliud occupari, sed dies & noctes expendere, corda similiter & corpora fatigare, diligentissimè scrutando, & inquirendo uacanrias, propter quas studiosissimè regista leguntur & re leguntur, quid impetratum, & non impetratum sit, quomodo supplicatum quomodo signatum sit, quantum ad dimittendum oblatū sit, & demū circa formandas scriben-

scribendas, porrigendas supplicationes circa confirmationes, reformationes, & prouisiones obtinendum.

Deinde circa literarum minutis conficiendas, grossas scribendas, corrigendum, rescribendum, bullandum, registrandas circa mouendum, & inuolendas, subtilandas, per propositiones publicas, relationes, diuersas cauiclas excogitandas, & de die in diem nouas astutias, circa lites gerendas, et terrarum possessiones acquirendas, circa statum Curiae in exterioribus ceremonijs & consuetudinibus obseruandis.

Sunt Ne autem credat quis, ita esse debere, sicut forte multi credunt, Considerandum quo iure, ratione, uel modo sedes Apostolica sibi usurpauerit, prouisionem episcopatum Abbatiarum, & aliarum dignitatum, collationemq; omnium beneficiorum, quae sicut de iure patronatus spiritualium personarum. Et uidetur quod non de iure, sed contra ius, & cum iniuria, capitulorum tam secularium quam religiosorum, quibus competebat electio, quae à prima ecclesia per secundos patres, est inventa, instituta, & in antiquis & nouis iuribus, approbata, & subtilissima indagine regulata. Nec non cum iniuria episcoporum, & aliorum Prælatorum, & dignitates habentium, qui per hoc priuantur illo iure, quod eis ab antiquis multis iuribus, ad hoc disponentibus, competebat. Et certè inde non debebant nasci iniuriae unde iura nascuntur n. qu. i. peruenit. De accus.

Qualiter & quando. Et in ea licet. De supplice. Nam si unicuique iura sua non seruentur, quid aliud agitur, nisi quod per hos, per quos ecclesiasticus ordo

custodiri

custodiri debet confundatur, ut in ea peruenit, supra allegato: Non enim decuit honorem sedes Apostolice, sua iurisdictioni subiectos, sine manifesta causa et rationabili, suis beneficijs spoliare quibus tencunt paterna prouisione consulere. De restit. spol. Cōquarente, 62. dist. Satis peruersum, 8. q. 1. Clemens. Forte dicitur quod sedes Apostolica fecit hoc, ob culpam, et in pœnam Pralatorum, et capitulorum, quia hi eligebant et prouidebant minus bene. Sed si illa ratio ualeret, tunc iam deberet auferri, uel dimitti ab ecclesia Rom. quia ipsa prouidet iam ita male; sicut prius est factum præterea quando electus ad aliquam dignitatem, tantum dat sicut aliis de pecunia in curia, uel modico plus, tunc si non est præuentus per alium ut frequenter Papa est inclinatus pro tali, si tantum uoluerit dare. Ergo error electionis non est in causa dandi eis quod petunt. Velsequitur quod Papa dat prælaturam minus idoneo propter pecuniam, quod multum execratur sancta Syndicis, et sedes Apostolica, ubi dicitur, Nos nullatenus decet turpis lucri gratia, excogitare ad excusandas excusationes in peccatis, expetere aurum et argentum, uel aliā speciem, à præbyteris, monachis, uel clericis 16. q. 1. Prædicator. Et 1. q. ult. Patet, quod quam plurimi alij canoncs.

Insuper hoc non est de iure introduciū, sed per causam et utilitatem, quia ut fertur, olim in principio electionis uel coronationis sue apostolatus, dirigebat primariis præcess diocesantis, pro familiarib. suis, talis enim ordo, et cōsuetudo fuit Romanæ Curie. Ut primo mo-

nitoriae, secundò præceptorie, ultimo exequitoriae literæ concedebantur. Probatur de rescript. ca. Ex infirmatio. Et c. Mandatum. Et ca. literis T. c. Quod nō est uerisimile eos fecisse, si uerum ius habuissent, immedia-
te prouidendi.

Si autem uolebant per hoc ius acquirere, talis dolus sedem Apostolicā non decebat. Probatur 20. q. 3. Con-
stituit. Non enim ecclesia debet in actibus suis, aliquam fraudem adhibere. De dona, Per tuas. Nec debuit ecclæ-
sia hoc facere, à quo debilit alios prohibere. Arg. c. Vni-
co de natis ex lib. uentre. Et si adhibuisset, ei patrocina-
ri non debuit. De rescript. c. Sedes. de do. Et cōtu. ca. 2.

Item non est uerisimile quod nullus Prælatorum, bo-
nus & diligens in prouidendo fuerit, et ideo nō debuit
omnibus auferri. Nō enim iusti iudicis est, damnare iu-
stum cum impio, quoniam peccati suos tantum tenere
debet autores, nec poena ulterius est protrahēda, quam
delictū, quod in excedente fuerit repertum. De his que
fin. à mai. par. c. Quæsiuit.

Amplius hæc non est poena medicinalis, quæ non sa-
nat sed mortificat, non enim per hoc, prouisum est, ne
male prouideant, sed ne quicquam in hoc boni uel mali
faciant. Sicut si deus homini peccanti liberam uolunta-
tem auferret, ne ultra peccaret, tali enim poena, nec bo-
nos cum malis cōmuniter puniri decuit, nec rem que
culpa caret in damnū uocari conuenit. De Constit. ca.
Cognoscentes, & in Reg. Sinc culpa. de reg. iur. li. 3.

Amplius quādo Prælati cōferebāt beneficia, melius
impediri uel reuocari potuit, mala prouisio, & puniri
prouisio

prouidens, quām iam. Tunc enim Papa tanquam superior, potuit irritare prouisionem, priuare institutos, & instituere meliores, hoc autem per inferiores contra superiorem fieri non potest, tam bene uel congrue, 16. distincti. inferiores. De confir. uti. uel inuti. can. 1. & 2. Et, heu, ideo multa mala hodie pullulant, in Dei Ecclesia, quia transeunt impunita.

Præterea quæritur, quando hoc sedes Apostolica incepit, an tunc credebat, uel adhuc credat se melius posse prouidere de omnibus Prælaturis et beneficijs, quām omnes Prælati & Episcopi, & quām Capitula possint eligere. Vel non credebat hoc, uel adhuc non credit. Si non tunc extrema dementia fuisset aut esset, tenere statū malæ prouisionis, uel minus bene seu bona prouisionis, atq; per hoc subtrahere Episcopatibus, monasterijs, beneficijs, & hominibus ad ea spectantibus, omne bonū, quod ex meliori prouisione proueniret, hoc enim esset eos quos tenetur defendere, crudeliter impugnare, cuius tenetur cōtrarium facere 26. dist. ca. ult. Et 25. dist. ca. uno tantum. Et 43. dist. ca. peccator. Et ff. Si serui. uendi. l. alterius. Si autē dicitur, quod credebat aut credit, se melius prouidere. Hoc uidetur fuisse & esse magna præsumptio. Cum humano modo minus posset scire sedes Apostolica, de Episcopatum, Monasteriorū, Beneficiorum, ac etiam particularium personarum circumstantijs, quas in hoc facto necesse est attendere. Et per hoc est, quod illi qui sunt in loco debent, & presumpuntur, melius esse informati, de his quæ expediant. Ari de præsump. Quasdam & ca. Quanto. Talibus enīs

non facile creditur in contrarium, 16. dist. Quod dicitis,
 Qui matri accusa presentia in tua. Quas quidem circumstantias, propter absentiam & distantiam Papa scire non potest, nisi ex relatione, de illis locis ueniētum uel nunciantum, qui respectu inhabitātum, & uicinorum paucissimi sunt, & incertum est an ueritatem sciant, dicant, uel nuncient, prout sāpe contingit, quae autem sit ueritas in his & alijs, non potest haberi tanta certitudo in Curia, sicut inter incolentes ipsum locum, & uicinia, ubi securius melius ueritas, per iura proxime allegata. Et si dicatur quod maior est prāsumptio, quod Papa bene uelit prouidere, quam de Episcopis & Prælatis, ac etiā quod seruat diligentiam maiorem. Respondeo, quod minor prāsumptio est, quod omnes Episcopi sint mali, quam unus homo. Nam per ampliores homines, manifesta ueritas reuelatur. C. de fid. commiss. l. ult. ad fin. Et etiam legitur 20. dist. De quibus. 64. dist. extra conscientiam, & cetera prudentiam. De offi. dele. uer. Illa quippe. Et quando hoc cōtingeret, quod Papa male uellet, sicut nō est impossibile, tūc totum est destrūctū, hoc aut de Episcopis oībus nō est uerisimile, quod sic Ecclesia tota uideretur euerti, quod nō est credēdū, quia tota Ecclesia, & cōgregatio fidelium, quā representat Episcopi, nō potest errare, 24. q. 1. A recta. Quod ibi notatur in Gloss. 1. Vbi uero maior fuerit diligētia, liberare neq. Sed uidetur quod Papa non possit, etiam si uelit maiorem diligētiam adhibere, & facere ad totum, propter incomparabiliter maiora expedienda, propter suā potestatis plenitudinem, quam oīs Prælati & Episcopi di-

uisim

 uisim
 inquiet
 nostra
 sumpt
 Sed
 illi, ad
 tingere
 attende
 illi poss
 neglig
 bet eis
 dimitt
 testas,
 detur re
 ditibus,
 Am
 neficio
 quam p
 uotioni
 essendū
 absentij
 periculi
 quicund
 ra, mag
 Ne pro
 tas, attr
 cesserit.
 lens exc
 propter

uisim in partes. Hoc enim fatetur de se R. Pontifex, sic inquiens, Mandata cœlestia tunc efficacius gerimus, si nostra cum fratribus onera partiamur, &c. De præsumpt. c. Mandata.

Sed dato quod adhibeat maiorem diligētiam, quām illi, adhuc per totam suam diligentiam non potest per tingere ad tantam notitiam circumstātiarum, quae sunt attendēd&e, sicut illi qui simul cohabitāt. Si dicitur quod illi possunt melius scire, sed non curant prouidere, sed negligentes. Ex hoc infertur, quod tunc non solum debet eis hoc auferre, sed totā potestatem. Sed qui adhuc dimittitur eis tota cura animarum, & plena in alijs potestas, & solum auferitur eis prouisio beneficiorum, uide detur res magis suspecta, et quod maior sit cura de redditibus, quām de animabus.

Amplius, ista usurpatio collationis dignitatum & beneficiorum est magnum grauamen, tam beneficiorum quām promouendorum, quām etiam eorum, quorū deuotioni & saluti, ex ipsis dignitatib. & beneficijs, præcessendū uel ministrādū esset, & hoc prouenit, ex lōgis absentijs, & magnis expensis, sumptib. & laborib. ac periculis, quos & quae facere cogūtur, perse uel alium, quicunq; uoluerint promoueri, que omnia prædicta iura, magna sollicitudine coegerunt deuitare. Ut Deelect. Ne pro defuncti. Nec potest dici, quod illa authoritas, attractio collationum ex charitate uel pietate processerit. Ita quod hoc fecerit Ecclesia Romana uolens exonerare Prælatos à curis, & periculis, & propter plenitudinem potestatis, sibi assumere totum

onus, & quod Episcopi & alij Praelati ideo deberent stare contenti de hoc. Cum enim ordinata charitas a se ipsa incipiat, ista non uidetur esse talis, immo excessiva, et nimia, & irrationalis, qua quis non incipit a se modum diligendi proximum. Sicut preceptum est, ut diligat eum sicut seipsum, sed transundo mandati limites ipsum diligenteret, ut sic, plus seipso, quod est absurdum & peruertere, uerum dilectionis ordinem. De pœn. dist. 2. ca. Item, Ergo mirabilis uidetur pietas, qua quis uult sibi periculum, quod non uult fratri, cum tamen scriptum sit, Miserere anime tue, placens Deo. Et non uergeret in periculum animarum, damnum Ecclesiae, aut in derogationem ueri status Episcoporum & aliorum Praelatorum, quæ omnia præcipua cura esse debent solitus dinis pastoralis, ipsi non deberent de hoc multum curare uel dolere.

Amplius ista usurpatio uidetur esse occasio, multorum rebellionium, & irreuerentiarum contra sedem Apostolicam, & periculi animarum. Multi enim nihil carentes mandata Papæ, & sententijs excommunicacionis, quibus non obstantibus, de beneficijs in terra eorum disponunt, sicut uolunt. Et ideo si Papa habet ius prouidendi, non illi tunc deberent contra tales procedere,

2. Cor. 5. & eos exemplo Apostoli, tradere Satanæ in interitum carnis, ut eorum spiritus saluus fieret, in die Domini, u. q. 3. Audi. Et continenter crescere eorum contumacia, crescere deberet & poena. Et ne illi rebelles sic starent, in sententijs, in contemptum, & uilipendium clavium Ecclesie, in periculum irregularitatis ibi celebrantium,

nec

nec deberet permettere, quod fideles negligerentur, non habentes ueros pastores. Si autem non habet usus, tunc non deberet obedientes simplices, ac humiles, tam gravibus mandatis opprimere, nec eis auferre ius, quod antiquitus habebant. Ius enim naturale obstat. *Quod tibi non uis fieri, non facies alteri.* Dist. 1. ca. Humanum genus. l. dist. Ponderet. Ex quo non potest rebelles compellere, non deberet obedientes grauare, quia per hoc datur occasio, ad cogitandum de rebellione.

Tob. 4.
Math. 7.

Posito autem, sed propter rationes præmissas nō cōcessō. Quod Papa de iure debuerit, seu potuerit, omnīū beneficiorum & dignitatum sibi collationem attrahere. Quid quæso rationis habet, quid mali uel utilitatis importat, ista innumerabilis multitudo gratiarum, ad beneficia uacatura? Videtur namq; quod multa mala induxit in Ecclesiam, & inducat omni die. Primo quia clerici magnos sumptus, graues labores, et grandia pericula sanitatis & uitæ, etiam usq; ad mortē inclusiū faciunt, quæ tamen communiter pro maiori parte inania sunt, & perdita, cō quod tot gratiæ sunt, quod non est possibile uel medietatem earum effectum habere. Maximum etiam ardorem, & desyderium consequendi beneficia in mentibus clericorum accidunt, dum quos dolet perdidisse labores, & sumptus, & uidens alios ardentissime laborare, etiam ipse acceditur nolens esse ultimus, timensq; præuenire ab alijs, erubescensq; dum alij bonas gratias, uel beneficia consequuntur manere, uel ad partes redire uacuas, acceditur feruentissime prototis uiribus laborandum, & ex hoc da-

tur materia, ut in clericis crescat ambitio, quod est peccatum abominabile, & præcipue in clericis. De præben. Quia in tantum. Et ca. cum iam dudum.

Demum hæc gratiæ expectatiæ, magna sunt occasio sperandi in hominum mortem, & forsitan aliquando procurandi. Nec credo sufficientem excusationē, si non datur, uel non ualeat gratia super monoculo collatore, quia saepe qui habet gratiam super plurib. unum ipsorum specialiter sibi complacēs, uel maxime desyderat, uel solū intēdit & expectat. Quātas aut̄, & quot occupatio-nes & lites, & inuolutiones efficiāt hæ gratiæ, ex hoc clarius ostenditur, quod ad amouēda, forsan magis au- gēda, dubia, frequēter oportet nouas cācellariæ regulas cōdere, priorib. addere, factas interpretari, mutare uel reuocare in tātum, quod ante annū licitū fuit & iustū, iam sit illicitū et omnino damnatū. Ex quo arguitur ma-gna instabilitas eorū qui regūt Curiam. Cū tamē in cle-ricis maxime reprobetur incōstantia, & leuitas. De re- nūci. Nisi cū pridē. C. eodē tit. l. una. Quod aut̄ nimis fiant gratiæ, irrationabiliter petitæ uel cōcessæ, sedes A) postolica manifestè declarat, dū uaria medicamēta, con-tra tā graues morbos excogitat. Nūc specialiter reseruādo beneficia, quæ generalib. gratijs ante cōcessit. Nunc uero per uarias literarū clausulas, uidelicet anteferri, a/nimationū indultorū. Iā per anteriorationē seu anticipa-tionē dāt, per datum diei obitus, uel sequētis, primas gratias nouissimas, & nouissimas primas faciēdo, nunc perpetuū silētiū imponēdo, nūc per sequētes literas ius quæsitiū alteri auferēdo, & cassando, nūc per restrictio-

nem, nunc per reformationem gratiarum, omnimode fa
clarū, penitus, annullando, nescio quomodo, nō audeo di
cere, cum falsitatibus & mendacijs, nec possum uere di
cere, quod sine eis nec scio quare mutantur, restinguantur,
& reuocantur. Et si esset dicendi audacia, dicerem,
quod ex hoc patenter arguitur deceptio, quod quis ex/
cluditur a gratia sua, multis laborib. & sumptib. acquis/
ita. Nihil aut̄ magis abominatur iura, quam quod alteri
ius suum, per deceptionem auferatur. De rerū permis
cū uniuersorū. Et sic eos, quos deberet in sua iustitia cō
fouere, uidetur eis laqueum iniūcere. Contra id quod les
gitur, 27. q. 1. De uiduis.

Verum etiam non debuit in actibus suis fraudem ali
quam adhibere per iura, iuxta prius allegata. Si autem
tales renouationes iuste fiant, quare prioribus reuocatis
iterum nouæ fiunt, nisi ut iterum pecunia recipiatur,
hoc scio quocunq; modo fiat, tantum scandalum inde
surgit, tanta Curie Rom. inde prouenit infamia, quod
facta eius puerorum ludi, uel uesania reputantur. Et in
derisum cleri causa subsannatur, & abiicitur à laicis.
Quod honorandi uiri, quæ de ijs dolent, ad tales obies
tationes, depressa in terram facie, silcre, uel præ pudore
discedere, uel ne talem errorem probare uideantur, res
cognoscere coguntur, & fateri. Et mirum est, quod Cu
rienses hoc nunquam recogitanti, uel saltem ad pudo
rem, uel timorem, uel horrorem, ex tantis malis & scan
dalibus moueantur, cum tamen scire debeant Prælati,
pro ut ait ille Sanctissimus Papa Gregorius. Quia si

peruersa unquam impetrant, quod tot mortibus digni sunt, quot ad subditos suos perditionis exempla, transmittunt. II. q. 3. Præcipue.

Præterea hic modus prouidendi de beneficijs, uel ueneficijs, est grauamen, & impedimentum promotio-
nis eorum, qui profecti aetate, maturi sunt & graues mo-
ribus, aut corpore, ut uagari & discurrere per terras,
periculis se exponere ex rationabili causa non uolunt,
uel ex honestate erubescunt, aut certe ex aliqua honesta-
te non ualent, legitime impediti.

Est etiam hic modus, malum medium, & uia facilis,
ut magna beneficia consequantur, leues & uagabundi,
uel aliæ uiles personæ, quæ uel mendicare, uilia officia,
uel seruitia assumere non erubescunt, ut puta, stabularij,
coquinarij, lenones, baratratores, & præbendarum pin-
guum, quando uacent, exploratores, & quasi tradito-
res tam impudentes, ut non uereantur se importune ini-
gerere, mentiri, & magnalia promittere, nec horrent
in clamari, uel confusione obrusi, aut repelli, quæ omnia
honestus homo tantum horret, ut prius uelit carere bei-
neficio, quam talia sustinere uel facere. Et quid est quod
Ecclesiam Dei magis offendat, quam quod indigni Præ-
lati assumuntur ad regimen animarum. Expressè iura
respondent. De electi. Nihil. Et ca. graue nimis. De
præben.

Et quod uidetur mirabilius, uix est stabularius, uel
persona tam uilis, tristis & misera, quæ non habeat gra-
tiam tam proprio motu Pape, quam etiam ad incompa-
tibilia plura, & alia quæcunq; magna beneficia, cum

tamen

tamen hu-
& litera-
amandæ.
pra modi-
to familia-
tam grati-
milites, q-
neficijs, q-
nis statu-
suis literi-
nem, pro-
stum mer-
tollenti a-
prout co-
quesitat-
ualens D-
ut credit
guineus
Epi copi
promou
Decanu
bere gra-
tor, & f-
rij Papæ
Consequ-
dum neg-
est, quo-
consequ-
non uale-

tamen huiusmodi, & similibus gratijs nō nisi sublimes,
 & literatæ personæ, cum ratio hoc exigeret essent præ-
 amanda. Ut in ca. De multa. De præbendis, ad fi. Res su-
 pra modū mirabilis, quod summus Christi Vicarius, tan-
 to familiaritatis affectu tractat, & prosequitur fauorib.
 tam gratijs, tot & tam scandalosos in Dei Ecclesia
 milites, quod proprio motu, talibus uult prouidere de be-
 neficijs, quandoq; septem uel octo pueris, ctiam commis-
 nis status, in remotis partibus existentibus scribendo in
 suis literis, ad nullius instantiam, nec ad alicuius petitio-
 nem, pro te nobis oblato prouidemus, quod est manifes-
 tum mendacium. Et interdum etiam, quod deterius est,
 tollenti alteri, & quandoq; ualēti persona. Ius quæsitū,
 prout constat luce clariss, səpius esse factum, ex tenore
 quæsitatum talium literarum. Cum tamen, sicut quidam
 ualens Doctor coram quodam Apostolico predicauit,
 ut creditur Gregorio ii. Iste, & si nihil ualeat, est consan-
 guineus Cardinalis cuiusdam, ergo promouendus est in
Epi. copum. Iste est Secretarius uel Notarius suus, ergo
promouendus est in prepositum, Archidiaconum uel
Decanum. Iste est scutifer uel stabularius, ergo debet ha-
 bere gratias ad quatuor bonas collationes. Iste est serui-
tor, & forte conductor & leno cubicularij uel secreta-
rij Papæ, ergo meretur habere quatuor bona beneficia.
 Consequentias siquidem istas, Sophistæ etiam pueri, ne-
 dum negarent, sed etiam deriderent. Et tamen certum
 est, quod posito antecedente, communiter infertur &
 consequens, & si non logicè, tamen practicè, & quod
 non ualeat pro conditionali, habetur pro causali, prout

notum est & constat manifeste omnibus, & præsertim Corthianis, &c. Si his iam dictis addideris dicta in c. primo, tertiae partis post medium de planctu Nicolai Papæ 4. habebis confirmationem perfectam dictorum omnium præmissorum.

Cum autem omnibus istis malis, damnis, scandalis, particulis, litibus, & alijs inconuenientibus, tam præta Elis quam tangendis facilius obuiaretur, recurrentum esset ad priora iura, non faciendo gratias expectativas, sed solum tunc, sicut erat prius conferendo, beneficia quando uacarent, tunc enim sicut antea non essent istæ miseriae, sicut nec tunc erant. Mirum uidetur, & non facile est cogitabile, quam bona ratione iste dimissus sit modus, & ille appræhensus est. Si dicitur id quod tunc pro uno beneficio multi currebant, & omnes frustra preter unum, & sic rediret idem inconueniens, ut prius tactum est.

Ad prouidendum huic, facile est remedium, uidelicet ut committatur ordinarijs, sicut erat prius. Sed diceret aliquis, Tunc male prouideretur, quoniam tunc Episcopi & alij, conferrent nepotibus, consanguineis, et seruitoribus suis, &c. Hic libenter quererem, Vtrum melius esset, quod consanguinei & seruitores Episcoporum, & aliorum Prælatorum haberent, uel seruitores Cardinalium, & aliorum Curialium. Et forte primum erat melius & minus malum, quia non essent lites super beneficijs, & forte tunc prouisi defensionem haberent, & non odium nec offendam, sicut iam communiter habent, qui contra Episcoporum obtinēt uolūtatem.

Sed

Scd
lorum c
fiat hoc
Episcop
non pot
Papa be
non pot
sunt &
indigni,
& tran
gellato

Fort
stolicae,
bet mul
tiosa qu
detur, u
bus, in s
ta, in qu
modo P
sed erro

Lice
stu, quia
rat. Tal
bilum, &
beret co
& in n
non hab

Sed esto, quod prouisio facta per Episcopos, tot marlorum causa foret, quod iam afferre est persuasum. Tūc fiat hoc remediū, quod prouideatur Ecclesijs, de bonis Episcopis, & totum erit planum. Si dicitur, quod hoc non potest fieri. Quærendo, respondeo, quomodo ergo Papa bene prouidebit de mille personis aut amplius, si non potest de una persona sufficienter prouidere. Sed sunt & alia remedia. Fiant correctiones, amoucantur indigni, & digni instituantur. Et unius correctio erit, & transibit alijs in exemplum, sicut scriptum est, Flaggellato pestilente sapientior erit parvulus.

Pro. 22.

Fortè dicitur, ista est magna occupatio sedis Apostolicae, & totius Curiae. Sed certe illa quam iam habet multo est maior, & minus utilis, & magis perniciosa quam ista, quæ sine dubio magis rationabilis uis detur, utpote, quæ inuenta & tenta est, à sanctis Patribus, in sacra quoq; scriptura & iure Canonicō fundata, in quo nondum est malum uel error inuentus, dummodo Papa & Prælati non sint negligentes & tepidi, sed errores corrigant, sicut spectant ad ipsos.

Licet fortè hic aliquis, minus spirituali motus affectu, quia promotionem à Curia consequutus est, aut sperat. Talia enim solent, intellectum multum reddere nubilum, & affectum accendere. Quod si Papa nihil haberet conferre, nihil curaretur, nunquam quæreretur, & in nulla reverentia haberetur, & ipse aliquando non haberet unde uiueret.

Sed

sic

Sic quod aliquando omnes subditi Ecclesiae Romanae rebellaverunt, et Tyranni bona eius occupauerunt, et reditus sustulerunt. Nunc autem cum multa habet conferre, omnes accurrint, uisitant reuerenter, et honorant, uitant offendere ac timent, et cupiunt complacere etiam principes seculares, et Ecclesiastici humiliando se supplicant, et sic honorem, quem tanto Domino, et Christi Vicario debetur, non subtrahunt, sed impendunt, alias, ut uidetur, minime facturi illud, et cetera. Hic primum dico quod Papae, et sedi Apostolicæ omnino maxima reverentia debetur, et est exhibenda. De maiorum obsequio. dist. 63. Valentinianus. Et omnis irreuerentia prohibenda et remouenda, si exhibita fuerit. De Male. ca. 1. 23. q. 1. Paratus. Sed ad hoc ut exhibeatur ei, et sic exhibetur, quod sit uerus honor, et reverentia, debitum medijs et modis utendum est. Quia non sufficit aliquid bonum facere, nisi bene fiat 15. q. 6. ca. 1. De collum. dor. ca. 1. De cele. miss. ca. 1. cū si. Nec deus est remunerator nominum, sed aduerbiorum, ut idem in Glossa. 2. Cum enim honor sit exhibitio reverentiae in signum uirtutis, et testimonium ueritatis. Si illa adsunt, pro quibus honor iure debetur, uidelicet, iustitia, clementia, sanctitas, humilitas, benignitas, et zelus uerus, salutis fidelium, uerus honor erit. Et talem honorem querere a populis, et eorum devotionem require, magnificum est, per quem quis honorificatur, et honorificari uult, honoribus sibi dignis. Quod omnino necessarium est, Prælatis, principibus, et uerc dominantibus, ne regendi uilescat authoritas. Et per talia etiam merctur superior a subditis sustentari,

ut dicit Apostolus, Qui bene præsunt presbyteri, dupli-
ci honore digni sunt, id est, ut debita reuerentia, & nei-
cessariorum administratio a subditis impendatur.

Si uero querat quis sibi reuerentiam exhiberi, per
alia media, utpote, per potentiam, ita ut populus non ex
deuotione, & dilectione, sed timore, cupiditate uel ne-
cessitate impulsus, ipsum reuereatur, uerus honor non
est. Talia enim ualde & nimis exhibentur Tyrannis,
qui tamen uerum honorem nō habent, nec eis debetur,
nec a populis sustentari merentur, nec si quærerent ho-
norem & sustentationem, esset magnanimitas, & pru-
dentia, sed ambitio & auaritia. Non enim debet quis il-
lud appetere, per quod honor aliorum minuatur, 99.
dist. Nullus. Legimus enim in Canone, beatum Gregor-
ium Papam, qui posteris deberet esse in exemplum, di-
xisse. Nec honorem esse deputo, in quo fratres meos ho-
norem suum perdere cognosco. Meus namq; honor est
uniuersalis Ecclesiæ, meus honor est fratum meorum
solidus uigor. Tunc enim honoratus sum, cum singulis
quibusq; honor debitus nō negatur. 99. dist. Ecce, &c.

Nisi ergo sedes A postolica iuste sibi collationem &
prouisionem dignatum & beneficiorum attraxerit, et
multitudinem faciat gratiarum, quia aliter sustentatio-
nem & honorem quærere non debet, quod allegatum
est, ipsum excusare non potest. Antequam enim qui-
quam ageret, quod uergeret, in tale damnum Ecclesiæ
periculum salutis, scandalum fidelium, ut supra tacitum
est, prius deberet omni honore carere, defectum pati, et
statum dimittere. Non enim sunt facienda mala, ut eue-

niant bona spiritualia, i.q.1. Non est putandum, et Ne
cler. uel mona.ca: Non magis. Quanto minus ut eueni-
ant temporalia, quod tamen non foret timendum. Si ei-
nim iustitiam fouveret, corrigeret excessus, et alia facta
officij sui exerceceret, et opera exerceceret. Boni ex amore
et mali extimore ad reuerentiam maximam moueren-
tur. Et dum sic panem suum mereri studearet, Deus qui
non derelinquit suos, summo Vicario non deesset.

Ex præmissis ergo colligitur, quod si modus iste,
prouidendi de dignitatibus et beneficijs, qui iam tene-
tur in Curia, iniuriosus est, damnosus, scandalosus uel
aliquid minus iustus, propter reuerentiam uel suspen-
tationem cuiuscunq; procurandum seruari non debet.
Quia nemo locupletari debet, cum alterius damno, uel
iactura 12. q.3. Si quis uero, 2 2. q. 2. Primum, 13. q.5. De
niq; De Eccl. ædifi.ca.2. Et regn.in.locupletari. li.6.
Et lex dicit, Quod aliorum honores non debent esse a/
lijs occasio nocendi. C. de stat. et ima.l.ultima.

Quia uero persuasum est superioribus, quod minus
bonam uidetur habuisse radicem. Et si alicui persuasio-
nes ille non sufficient, tamen iuxta doctrinam saluato/
Matth. 7. 16. Arbor ex fructu cognoscitur. Videatur nunc de fru-
ctu, quem modus ille produxit, quotidie multiplicans
malas arbores, uniuersum hortum Ecclesiæ sic replen-
tes, ut bona nimis grauentur, ne germinent, aut fru-
ctum faciant, suffocentur. Ad hoc siquidem, donec sta-
tus, uel uerius lapsus Curie Rom. eo peruererit. Quod
nulla

nulla sup
pet. atua
gnatur,
fuit temp
integre u
pectation
rium Pap
Pro benef
cat in Cu
ualorem
postulanti
gnitatem,
titur causa
minatum
certa form

Non
Curia, por
eta faciunt
consequen
imperata
damnatio
larij, Audi
Procurato
cunque eti
que iuuem
resis est,
per graui
qui ipsum

nulla supplicatio quantumlibet pauperis pro gratia ex peccatiua, quātumlibet exili, etiam de data currente, si gnatur, nisi prius dato uno Ducatu, quemadmodum fuit tempore Gregorij 9. & Ioh. 23. & Martini 5. tam integrē ut nec denarius deficiat. Pro meliori lucro ex pectatione gratiæ supplicatione, ut Cardi. uel familiarum Papæ oportet ut dentur 20.30.40. uel 50. ducati. Pro beneficio uero iam uacante, maxime quando uacat in Curia, pactatur & taxatur supplicatio. Iuxta ualorem reddituum annorum. Si autem petitur, clam postulanti, uel alterius, ad aliquam Ecclesiam uel dignitatem, prouisio uel confirmatio, tunc nulla committitur causa pro persona, nisi prius fiat pactum determinatum de certa summa, & securitas de soluenda in certa forma demonstrata, uel facta.

Nonne hoc solum, etiam si nihil mali aliud esset in Curia, ponit, & probat Papam, & omnes qui talia parva faciunt, nec non omnes officiales Curiae, quia ad consequenda beneficia, & dignitates impetrata, uel impetratas scienter promouent, uel seruiunt, in statu damnationis existere, siue sint Prothonotarij, Cubicularij, Auditores, Aduocati, Abbreviatores, Scriptores, Procuratores, Notarij causarum, solicitatores, quis cunque etiam Cardinales, si præmissa promouent, atque iuuent Simonia siquidem, utpote, quædam hæresis est, non unum de generalibus mortalium, sed per grauium peccatorum ponentium, quemlibet qui ipsum commitit, extra gratiam, & in statum

damna-

damnationis æternæ, prima causa, per totū. Quod quidem Simoniae peccatum, rariissime uel nunquam exigetur, norantia per inuincibilitatem excusabilem, uel subrepitionem subita uelle uitate mentis, uel nocumenti perniciitate, transire potest in peccati speciem uenialis, sicut aliquando contingit, in superbia, ira, & alijs peccatis ex genere mortalibus. Præsertim quia totus mundus clamitat, Scriptura, Simoniam esse de maximis peccatis, cuius etiam comparatione cetera omnino crimina pro nibilo computantur, i. q. 7. c. patet, ubi etiam dicitur, quod Simoniaci sunt praui & præcipui hæretici. Ipsam enim Simoniam sic committere, promouere & fouere, sicut in Curia fit, non est casuale, uel subitum, uel paruum damnum, quod fit ex leuitate, sed est deliberatum, & fit ex intentione, quasi omni die consuetum. De hoc uide quod habes in tractatu Card. Cameracensis, de postestate Ecclesiastica, parte 2. ca. 2. circa finem.

Miratur aliquis de tam graui cōclusione, contra totas tantas personas, quas omnes uelim trahere ad hoc peccatum uel periculum. Auditores qui iudicant secundum allegata & probata, Aduocatos qui patrocinantur, Procuratores qui ministerium suum faciunt allegando iura ad propositum pertinentia, & petendo iustitiā, Abbreviatores & scriptores, qui scribunt ius, formas supplicationis, & signaturæ. In quibus omnibus, nullus penitus est, qui Simoniam prætendat. Nec illi omnes uidetur aliud facere, nisi officia sibi commissa adimplere, quæ non sunt in se mala, & sunt ad bonum finem, prout ab extra apparere potest ordinata. Et si quid intrinse-

cūs latentis
bet præsumi
nifestus. Ha
Quod dicta
quod ego ip
ritus sum, nec
de afferens e
qui in omni c
habere consi
plices, bonos
Curiae nullum
non à casu, a
officio, filij si
pleriq; eorum
nia seruent, e
Ecclesijs conf
ueneranter fu
tur & diligi
& casti, uera
rum operibus
dibilius & m
deberet esse in
sunt in officio
nunt, quò ad
dita. Quis n
ela ratione re
rum, se in age
mit se solum u
si esset aliquis

cus latentis mali esset, hoc iudicari non potest, nec debet præsumi contra tot ac tales, nisi error appareret manifestus. Huic admirationi simili stupore respondeo. Quod dicta conclusio uidetur tam grauis & miranda, quod ego ipse propter solam eius gravitatem saepius teritus sum, nedum uerbis exprimens, sed etiam intus corde afferens eam. Quid enim grauius quam quod Deus, qui in omni congregatione & statu, suorum aliquos habere consuevit, utpote qui in sua sagena congregat pisces, bonos & malos. Et de omnibus officiarijs Rom. Curiae nullum habeat gratum filium, sed ipsi omnes, non a casu, aut infirmitate, uel ignorantia, sed suo usi officio, filij sint perditionis, & diaboli. Maxime cum pleriq; eorum saepius & multum orent, strictè sua ieunia seruent, & largas dant cleemosynas, frequenter in Ecclesijs confitentur, saepius Missas legant & audiant, ueneranter suscipiant Sacra menta, iustitiam prosequantur & diligent, misericordes sint & piij, continentes & casti, ueraces & magnæ fidei, multisq; alijs uirtutum operibus excellenter intenti. Quid autem incredibilius & mirabilius, quod inter omnes illos, nullus deberet esse in gratia, omniaq; opera eorum, quamdiu sunt in officio suo, & sic agere & permanere proposunt, quo ad æternum premium inania sint, & perdita. Quis non terreatur de tali iudicio, qui eorum facta ratione recta considerans, uidet clare, multis eorum, se in agendis bonis longe distare. Quis præsumit se solum uidere, quod omnes illi non uident, nam si esset aliquis eorum qui uideret, uidens certè expauerit.

Sacerdotem horrebat. Hac ideo grauanda esse putauit, ne credar ex leui causa, uel maleuolo animo conclusionem præmissam inferre, cuius contrarium magis optarem, testis Deo. Persuasionem tamen eius, qua mihi uera uideatur, cum omni recuerentia, et salua pia correctione, ac pro iudicio melius sentientiam in medium proponam.

Certum est autem, quod sic supplicans Papam, ex ea intentione uult assequi ius, ad beneficium, uel dignitatē Ecclesiasticam, uel ius in rem aliquam, quæ spiritualis est, et Papa signans, uult sibi hoc concedere per se uel per alium. Per se quidem, si propter supplicationem sibi ius confert, aut per literas, uel per alium si hoc fit per exequutorem. Et quantum in utroq; est. Iste dat et ille accipit, et hoc totum non fit, nisi temporali aliquo hinc dato, et illinc accepto, uel pacto præmio, et sufficiens ter securato, ergo quantum in eis est, iste uendit et ille emit spiritualia, ergo uterq; est Simoniacus. Et sic non est dubium, quin etiam mediator qui inter eos, qui peccatum faciunt, quasi proxeneta est utriusque, eundem morbum contrahat.

Confirmatur etiam hac ratione et authoritatib. Canonum. 1. q. 1. Si quis Episcopus, 2. q. 3. si quis saluator, cum multis alijs sequentibus. Cum ergo quilibet officialis Curiae sciatur, aut credatur, aut saltem sufficienter habeat causam sciendi, et credendi, quod communiter supplicationes sic fiant et peraguntur, et non aliter, hoc enim ita manifestum est, et tantorum ac tot fide dignorum, testimonio comprobatur, ut nemo sit qui negare posset. Sequitur communiter quod supplicationem sic

transfu-

transfigura
corrigere
transfigi, re
teras form
cerarum d
re, procur
am ferre, q
cunq; sub
re, ut ipse S
participare
sum prebe
cum facien
24. q. 4. Q
1. q. 3. Qu
solum conse
quibus (cæ
lud, non tan
tionem hab
Et est simil
solum qui
fisticam, i
ptores coru
communic
nicamus pa
Et, Si quis i
bato aliquo
qua ad illuc
prohibetur.

Et ôlin

transfaturam et transuentem scienter formare, scribere, corrigere, porrigerre, prosequi signare, et postquam transiit, registrare, datum apponere et minutam et litteras formare, exequi, processum in uim huiusmodi litterarum dare uel facere. Et demum in tali causa solicitatire, procurare, aduocare, allegare uel probare, sententiam ferre, quod talc beneficium huic debeatur, uel quod cunctis subsidij, seruitij uel promotionis ad hoc prestari, ut ipse Simoniacus beneficium consequatur, est sibi participare in criminis Simoniae. Cum autem consenserit præbens alterius malo, similem poenam mereatur cum faciente, sicut dicit Apostolus, et iura consonant, Rom. 24. q. 4. Qui aliorum. 86. dist. facientes, 27. q. 1. custos, 11. q. 3. Qui consentit. De officio dele. ca. 1. Et iſi non solam consentiunt, sed in tali effectu faciunt talia, sine quibus (cæteris paribus) non obtinerent, uel factum illud, non tantam uim, colorem, defensionem, uel exequitionem haberet, sequitur quod in criminis participant. Et est simile quod legitur in c. nouerit, de Sen. ex. non solum qui ferunt sententiam contra libertatem Ecclesiasticam, uerum etiam qui secundum ea iudicant scriptores eorum et consiliarij, et ceteri cooperatores excommunicantur et puniuntur. De hære. c. Excommunicamus parag. credentes. Et c. Quicunque e. ti. li. 6. Et, Si quis suadente in cle. Prohibito enim uel improbatu aliquo, prohibentur uel improbantur omnia, per quæ ad illud peruenitur. Est item regula, Cum quod prohibetur. De Regula Iuris li. 6.

Et ò ultimam eduerteretur in quanta criminis, immo

quam multis magnisq; criminibus participarent, supplicans, asserit se petere, quod Papa gratiam sibi faciat, & ipse scribit se facere gratiam, cum tamen ille uendat. Et ille emat, & hoc quomodo uerum sit, audiatur Apostolus sic inquiens, Si gratia ex meritis, iam non est gratia, quanto minus grata non erit gratia, si est ex pecunijs. Nisi forte in hoc fiat gratia, quod bonumorum habet, quando pro bono beneficio, annui redditus 100. florenarum, datur 40. uel 60 uel 80. florin. Videant iam scriptores, & abbreviatores, & omnes qui literis ministrant, an non promoueant ac iuuent istam falsitatem. Demum uideant Procuratores qui alle-gant, Aduocati qui suudent, Auditores qui iudicant beneficium, speculare ad istum, quem sciunt quia Simonis ceteri intriuit, nullum ius nec titulum habere, & qualiter confirmant eum in malitia, dum sibi beneficium per tres sententias uel unam adjudicant, quomodo faciunt eum furem & latronem, qui omnia de beneficio prouenienti iniuste recipit, & ad restitutionem obligatur, quomodo etiam decipiuntur omnes, qui eum pro tali recipiunt, eiq; redditus ministrant, ac reuerentiam ei ut tali exhibent. Facit bene ad hoc c. Dudum 1. De electio. Et sic illae animae damnabiliter sunt deceptae. & priuant Deo populum, beneficium uero ministro, eundemq; damnificant. Et si est curatum beneficium, tunc faciunt populum carere omni gratia, quam consequetur uiritate clavium. Si eos uerus pastor absolveret, quae cis per Simoniac ministerium non uenit, quia autoritatem absoluendi non habet. q. i. Fertur & alijs cap. sequentiibus.

Nec
teris par
deuoto, p
pastor, cu
fructu de
sta. si, ut
ci adueru
ad omnem
celebrant
& alia m
privilegia
fiant, tam
uum pecca
in se non si
ne ordinati
uel potius
heretico, a
furari, aut
ret. literas i
Quisquis a
do, sigillado
taret eū, in
mīū malor
literis, aut q
derit. Ita qu
sequeretur.
Sicut dignū
plurib. alijs
conuenientia

bus. Nec non omni deuouione & gratia, quā Deus (ceteris parib.) misericordem daret, mediante bono ministro & deuoto, potius quam malo. Quoniam enim uulneratus pastor curandis ouib. adhibebit medicinam, aut qualcum fructū de e producturus est, cuius graui peste radix infestata est, ut in præalligato c. i. infectur. Insuper quam pauci adduerunt, quemadmodū p̄ si uiuāt, & promoueat, ad omnem irreuerentiam quæ deo fit, per tales indigne celebrantes, ministrantes Sacra menta, & prædicant. s. & alia ministeria Ecclesiæ exercentes, quorum plura priuilegiata sunt. Quoniam donabile est illud, si sciēter fiant, tamen peccato mortali. Et secundum doctores, nouum peccatiū mortale committitur. Nec obstat, si officiū in se non sit malū, uel primaria ordinatione ad bonū sine ordinatū, qui uero officio quolibet potest quis usi, uel potius abuti ad malū. Verbi gratia, si index furi uel heretico, ad hoc ut malitia sua tegeretur, & ut securius furari, aut alios peruertere posset, daret, uel dari mādat, literas testimoniales, quasi bonus esset & fidelis. Quisquis ad has literas sciēter pergamēnū dādo, scribēdo, sigillādo, uel alio quocūq; modo iuuaret, quis dubitet cū, in suo auxilio, officio & diligētia reū nō esse omnīū malorū, quæ faceret ille, animatus et suffultus illis literis, aut quod mali nihil faceret, cū operā suā malo derivit. Ita quod ex parte sua nō defuit, quo minus malū sequeretur. Ad illorū etiā ueritatē faciūt iura multa. c. Sicut dignū De homi. D: p̄c. dist. i. Si quis cū telo, cū plurib. alijs. Nec solū hoc, sed & multa alia sequuntur in conuenientia. Vnū est, quod uix aliquis uere uiriuosus,

et timens deum beneficium Ecclesiasticū consequitur nolens committere Simoniam, sed solum postponentes conscientiam, uel simplices non intelligentes, et nolentes agnoscere, quod sit malum quod agunt. Aliud autem est quod studia generalia et particularia percunt, quia non promouentur apud et docti uiri, postquam bona et uires suas consumperunt in studio, quoniam amici eorum et mundus uilipendunt, ipsos et scientiam ipsorum, ob paupertatem, sic igitur danum, derisionem et uerecundiā patiuntur, quod uidētes alij à studio retrahuntur, quia uirtutes non remunerantur, sed uitia, nec scientia, sed uilis pecunia, solliciter ueneratur. Non cōferuntur stipēdia Ecclesiastica iuxta merita personarū, sicut iustum est, et esse debet, quemadmodum iura plurima testantur dist. 1. ius naturale, 62. dist. Miramur 73. dist. consulunt. 12. q. 2. Vulterane. cū ca. seq. De maioritate et obe. statuimus. De præb. ca. Graue. Hæc et alia iura, sanctorū patrum magna maturitate digesta penitus non curātur. Et quia homines sunt inclinati ad prouidēdum sibi uel suis, curritur ad Curiā. et excentur et discuntur Baratriæ, à quibus postea bona multa et utilitates necessarie non curantur, nec alijs quoq; uolentibus discere, et sic eis morientibus, bonæ artes deficient et peribunt, quod erit grauiissimum damnum, et quod restaurare possibile non erit inueniēdo, quod uix tot millenarijs annorum demonstrationib. per studiosissimos inuestigatores inuēta sint. et usq; in hæc tempora deductæ. Et ex hoc subtrahitur fructus maximus, quem literati deberent adferre inde Ecclesiam. Quod uergit in grande uniuersitatum

totius Ecclesiæ, quæ ad sui regimen viris literatis ualde indiget, dispensum & iacturam. Ut habet textus. Cum eo. De elect. li. 6. Doctorum enim sciëtia totus mūdus illuminatur. De heret. Cum ex iniunctio. De reli. & ue. sanct. c. unico. li. 6. Nunquid dolendum est, quod misera auaritia Curiensium, indignis & Simoniacis prouidendo, hoc totum facit, uel promouendo uel ad promotionem ipsorum iuxta sui officij qualitatem & exigentiam cooperando.

Attendendum igitur est, si possit elucidari ueritas, ut per hoc, non modo reueletur falsitas, sed etiam intelligatur, quo uelamine conetur se tegere, & tegatur. Viderendum igitur est primò, quæ sint ista spiritualia, quorum uendendi studiofa uoluntas fit Simonia. Sciendum igitur quod spiritualia dicuntur, quæ ad spiritum pertinent, & à spiritu procedunt. Spiritus autem licet capitur multis modis, ut pro spiritu brutorum, uel pro subtilesimis corporibus in homine, tamen propriissime capitur pro substantia, quæ non est corporea. Prout secundum philosophos substantia diuiditur in spiritualem & corporalem, & illo modo accidentia, & actus talium substantialium spūaliū, siue sint boni spiritus, siue mali, ut sunt cogitationes, intellectiones, uoluntates & sciëtiae dicuntur spūalia, distinguendo spūale cōtra corporale. Et de ijs non est sermo ad præsens. Alio modo capitur spūs, spūaliter pro spiritu sancto, non cōmuniter, sed appropriate, prout ipsi attribuitur sanctificatio. Et hoc modo illa dona sua dicūtur spūalia, q̄ immediate procedūt ab eo, pro quo, hi quib. dātur à deo, sic spiritualiter uiuunt, ut ad-

2.Cor. 6 hærentes ei. Sunt unus spiritus cum eo, sicut dicit Apostolus, Quæ etiam faciunt homines spirituales, & spiritus liter uiuere, non secundum mundum uel carnem, quam uis adhuc sint & uiuant in carne. Sicut idem dicit Apostolus, Si secundum carnem uixeritis moriemini, si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis. Et si tales uiuere dicuntur, & sunt spirituales, & filii Dei, sicut dicit Apostolus ibidem, Qui spiritu dei aguntur, hi filii Dei sunt, si autem filii & hæredes, hæredes dei, coheredes aut Christi. Et hoc modo spirituale distinguitur contra corporele mundanum, ac etiam aliquo modo naturale, quia supernaturale est. Et quia illa principalissima dei dona, quæ propriissime dicuntur spiritualia, tantum perficiunt hominem, & tantum bonum ei conserunt, sit, ut nullum bonum, quod habetur, uel haberri potest per homines, potest ei comparari. Propterea cum sint inestimabilia prelio, ut unus homo in alterum transferri non possit, nisi solus Deus immediate det ea, hinc est quod nec emi, nec uendi possint. Hoc probatur i.q.i.Presbyter, & multis alijs capitulis illius questionis.

Quamuis autem hæc dona, ut dictum est, à solo deo dentur. Quia tamen Deus seruos suos huiusmodi, non solum per hæc signa interiora, sibi soli nota, differre uoluit ab alijs, uerum etiam donorum spiritualium à mendanis uel carnalibus, per aliqua exteriora apparere, etiam homines non ociosos esse, & circa illa bona spiritualia agnoscenda, consequenda, & retinenda, non solum in ius in anima, sed etiam corpore occupari ad multiplicem utilitatem, cuius declaratio magis alibi, quam

hic pertinens est, disposuit, quod, ut communiter homines deberent dicit bona spiritualia, uere consequi, et obtainere, conservare, firmare et augere, per exteriora officia, ministeria, instrumenta, et media. Nec non per actus et exercitia circa ista, quamuis haec praedicta possit dare et facere, et saepe det et faciat sine illis. Sic autem participantes, talia bona spiritualia, licet habeat alii, possintque eis abesse et adesse, sicut alia accidentia praeter corruptionem subjecti, spirituales dicuntur et sunt propter inherentiam talium, et habent denominationem ab eis. Cum enim albedo reddit formaliter eam habentem album, cur non spirituale bonum facheret hominem spirituali. Sic etiam officia, ministeria, instrumenta, et media actus exercitia, nec non ministri et adminicula eorum, ut locus et habitus ad tales actus et officia deputata et requisita, congrue dicuntur spirituales et spiritualia, eodem quod ab illo primo datore spiritualium ad hoc deputatis ab ipso spiritualibus ortum habent, et non nisi ministris spiritualium conueniunt, ad ea quae ordinata et eis connexa sunt, et hoc non immerito. Cum enim omnis res uel actus, a fine ad quem dicit uel tendit, nomen habeat sicut inducens caliditatem, calefaciens dicitur, et motus uel actio eius calefactio, omne enim instrumentum quod ad fabricationem pertinet, ut opus fabri, dicitur fabrile. Quatenus magis illud quod a spiritu uel a spiritualibus ortum et principium habet, et ad eam finaliter ordinatum est et tendit, spirituale dicitur, praesertim si initium et ordinatio ab illo procedit, cuius est principium, ordo et finis, sicut est in proposito.

Ex his itaq; potest haberi, quod sacramēta per qua
sanquā media hominib. illa dona, uere spiritualia confe
runtur, ministri qui habent talia ministrare, & officia
eorumq; potestas, ius & facultas, cōcedēdi uel prohibē
di, consecrandi, ministrandi & exequendi talia, ut sunt
ordines sacri & iurisdictio, aclusq; & exequitiones
eorum, ut prædicare, confessionem audire, orare, ligare
& soluere, & similia loca etiam & edificia, ut sunt Ec
clesia, capella, & altaria, uestes et instrumēta, ut ornau
tus et calices, bona quoq; temporalia, quæ pro solis mi
nistris, ad hoc ministeriū explēdū et sustinēdū, uel pro
rebus aut ministerijs, ad ministeriū tale cōplendū, de
putata sunt, omnia hæc dicūtur spūalia et sunt. Et hoc ē
quod alijs dicitur, quod sacrū tāquā dignius, trahit ad
se non sacrū, ut de con. Eccl. uel altaris ca. Quod in du
bijs, & 12. q. 2. nulli. Si nanq; bona, quæ pro Episcopis
principe uel rege, ut mensa, familia, et alia ad statū unius
eorum requisita, dicuntur bona Episcopalia uel rega
lia, cur non dicerentur spiritualia, quæ per spiritum san
ctum pro laude sua, & ad augendam sibi gratam fami
liam, et sustentandam, et officia hæc explenda data cō
litus, ordinata & deputata noscuntur.

Adhuc forsan aliquis fortius impugnare prædicta di
cit, Quod Papa non possit committere Simoniā. Et quia
nondum audiui, nec credo quenquā essetam modicē ra
tionis, ut dicat Papam, quò ad hoc scelus, esse impecca
bilem, magis quam ad alia peccata maiora, ut hæresim,
et minora ut fornicationem. Quis enim Apostolicus nō
possit uēdere sacramētū corporis Christi, cū unus Apo
stolorum

siolorum uendiderit Christum? Ideo dimittēdū hoc est,
 tanquā probatione nō indigēs. Et uenio nūc ad tres mo-
 dos, quos audiuī ad tanti mali excusationē adduci. Pri-
 mus est, quod dicunt Papā recipere ea quae recipit, pro
 supplicationib. nō pro beneficio, sed pro labore suo. Alij
 dicunt, quod quædā sint Simoniaca solum ex hoc, quia
 prohibita ab Ecclesia, et nō ex natura sui. Ita quod si nō
 essent prohibita, nō essent Simoniaca, et ī talib. Papa ha-
 bet potestatē, nō solū dispēsandi, sed etiā tollendi. Nōnul-
 li dicūt, quod Papa sit dominus oīm, et maximē clericorū
 et beneficiorū, et ideo illud quod recipit à clericis, uel
 beneficijs, recipit de suo, cū enim possit, cuiuscūq; bene-
 ficij reddiūs seruare pro se simpliciter, quale est incōue-
 niēs, si recipit fr̄uctus unius anni uel duorū. Quod si q̄s
 beneficiū cū illo onere noluerit, dimittat, ac parieticas
 put collidat, cōtra ista oīa simul unum dubium moueo,
 An isti qui tā subtile斯 excusationes cogitāt, credant san-
 ctos patres et doctores, qui diligētissimē ueritates scrupu-
 lati sunt, et conati ut informarētur hoiēs, de malis uitā-
 dis, potuerint prædicta argumēta intelligere, an nō. Si
 nō tunc improuide de libris scribēdis, et doctrinis, igno-
 rando talia, quæ, si uera sunt, pro dubiorum discussione
 ualde uariarent, atq; sic negligenter egerunt, non suffi-
 cienter informantes nec plenē distinguentes, & quo-
 dammodo laqueum iniſcientes & scrupulos, quorum
 utrunk; inconueniens & absurdum est dicere, de tot as-
 tantis uiris & doctoribus, quorum dicta tam solenniter
 in Ecclesia recipiuntur et prædicantur. Si dicitur, quod
 sancti doctores tendebant ad puritatēm, & nolēbant
 bonū

homines in seculo ponere & in tuo. Tunc uidetur posse inferri, et timeri, quod illi ad impuritatem tendant, et homines nimium securos & tutos faciant. Cum ergo de aeterna gloria iocundum non sit, uel poena eterna, uidentur illi magis sequendi quam isti, qui tam damnable es excusationes praetendunt in peccatis. Aliud autem est dicendum, quod Ecclesie Episcopatus, Monasteria, Abbacie, et alia beneficia, miserabiliter destruuntur. Quando enim Ecclesia uel Monasterium quod uix simulum habet, et duplum debet soluere Papae in anno, et nihilominus nouo, qui iam accessit, et in primo miliis indiget, prouidere cogitur. Deinde facile accedet, quo redditus eo anno pereant, ut fuit guerræ, et aliæ aduersitates, ut Ecclesia debitum obstringatur ita, ut postea nunquam liberetur, sed magis de die in diem inuctuatur. Nec solum hoc modo Ecclesie destruuntur, et Monasteria, sed etiam per hoc, quod datur Cardinalib. Curthesanis, et alijs in Commendas assignantur, et prioratus committuntur. Experientia docet, quod multa talibus artibus simpliciter pereunt, et sic ut de pluribus eorum, ubi prius 30. uel 40. monachi fuerunt, uix unus, uel duo misere sustentantur. Nonne per hoc subtrahuntur diuinæ laudis officia, et perfectio hominum, et contemplacionis eleuatio præpeditur. Hæc non fuit primitua intentio fundatorum Monasteriorum, ut pro statu Cardinalium inseruirent. Nec pro euacuatione Monasteriorum inueniuntur Cardinales, quibus per sedem Apostolicam prouideri solebat. Et mirum est, quod omnia que nos scimus, bona esse oportet, nec audire uolumus que sunt.

contraria, quæ tamen si in disputationem uenirent, defendere non possumus. Prudentium ergo fore summo pere, ne Papu cum suis Curchesanis per uam dicta Ecclesiæ confundenteret.

Forsitan dicet aliquis, hæc nō concernunt auditores uel maxime iudices ex hoc, quod in tota actione, & pro sequutione seu processu causæ, nunquam mouentur. Nec sit mentio de ingressu Simoniaco, & ad ipsos nō pertinet, nē ea tristare, sed ex deductis ad causam, & per tenetibus ad eā de his secundum allegata, ei probata tenentur cognoscere et iuuicare, ut 3 q. 7. iudicet, et 2. q. 1. Si tantum, et c. i. placuit, et quando hoc fideliter faciunt, non peccat. Et eodem modo possunt excusari Procuratores, Aduocati, Notarij causarū, et consimiles. Sed quod hoc eos non defendat, sic persuadetur. Quicūq; n talis, scilicet ei libere tenet, et exercet officiū suū, estq; iudex et minister in causa, in qua fert, uel scit sententiā esse ferendā, pro eo quod nullum ius habet, et qui per hoc ad suā damnationē iuuatur, et ad multa iniusta facienda, ac ad dānu multorū, iā in temporalib. quām in spiritualibus, & ad impedimentū multorū honorū, quæ uerisimiliter fieri uel sperari possent, si iste non iuuaretur, sicut supra tacitū est. Cum ergo solo cōsensu peccaret, ut de pœ. dist. 1. Periculose, et ca. i. Oīs iniquitas cū multis sequētib. Et hoc plus fit, quod nudū cōensem sequitur intentio, facior ergo eū nō peccare, se cūdū allegata ei probata iudi cādo, sed in eo quod exercet officiū, per quod malus, indignus, et nullū ius habēs, produetur, et ex quo scit multa mala iuuari, ei bona impediri, et ubi scit, quod ex inde.

stria, aut mala consuetudine, ueritas tacetur in causa; uel saltem taceri oportet, ex timore non admissionis, uel ex defectu probationis, quæ tamen ad causam propriè pertineret, & per quam mala multa impeditur, & bona promouerentur. Si dicitur, multi sine peccato, uel datione pecuniae, obtinent gratias, quomodo autem scitur, quādo aliquis aliter obtineat, officiales certè Cu-
riæ diuinare non possunt. Respondeo. quādo sciretur ali-
quē pure intrasse, aut nulla esset præsumptio, quod gra-
tiæ mediante pactio uel pecunia obtinerentur, non esset
periculum, nec de talibus haberetur cōscientia, sed quā-
do ad oculum uidetur contrarium, & oīm uox cōtesta-
tur, sufficiens causa præsumēdi hoc habetur, & nō in-
tromittēdi se ad promouenda & iuuāda talia, illisq; in-
seruire, nisi certitudo habeatur, quod ille purè asscutus
sit gratiā, quem promouere et subsidiū facere noluerit.
Imo in tali dubio debet potius præsumere, quod gratia
sui facta Simoniaca, propter consuetudinem, sic faciēdi,
facit ad hoc, de præsumpt. c. scribam, & in Reg. semel.
De Reg. iu. li. 6.

Obijciet mihi forte adhuc aliquis, quomodo hoc ui-
deri me putem, & conscientiā inde habendā esse, cum
tā doctorum virorum & multa experientia, uelut & sui
practū est, ac oculatissimorū nullus uideat, aut iudi-
cat. Respondeo. Quod saepius cōtingit, hominē debiliori-
ris uisus, cū attētior ad rem est, clarior uidere, quam a-
lios multos clarioris uisus qui non sunt attenti ad illam.
Huiusmodi autem non attentionis, causa multiplex esse
potest. Multitudo uidelicet occupationum aliarū rerū.

Inclinati
idem op
aliquis n
Cardinal
bus scien
cunt.

Ex qu
illa uere
modum
rum, ut ta
sufficere
uiores, si
tale, non
Consequ
sic, aliqui
repugna
quens, g
quod est
dit repug
est ex me

tia. 1. q. 1.
nus taliu
sed solum
homo, ut
dei. Et qu
sunt. Insti
non perm
dauit gra
ergo non

Inclinatio affectuum. Respectus aliquando eorum, qui idem opinantur, & faciunt, uerbi gratia, Cum cogitat aliquis non esse reuocandum in dubium, quod Papa, Cardinales, & tam magni uiri in Curia, eruditii in omnibus scientijs, talia faciunt, & facientibus non contradicunt.

Ex quibus ulterius inferri posse uidetur. Quod sicut illa uere spiritualia, nullatenus uendi possunt, quemadmodum supra tacitum est, sic nec ista, nec aliquod ipsum, ut tale, uendi potest, & hec ratio cuilibet deberet sufficere, quia ut sic, spirituale est, sed propter proteruiores, sic etiam argumentabor. Quodlibet illorum, ut tale, non est estimabile pretio, ergo non potest uendisi. Consequentia nota est. Antecedens probatur, quia si, ut sic, aliquod tale esset estimabile pretio, tunc spūali non repugnaret, ut tali, estimabili pretio esse & per consequens, gratiae dei pretio estimabile esse, non repugnaret, quod est manifeste falsum, & secundum Apostolum inclusit repugnantiam, sic arguendo. Si gratia est ex pretio, est ex meritis. Si est ex meritis, iam gratia non esset gratia. Rom. ii. i. q. i. Quanto. Item aliter sic. Nullus homo est dominus talium, ut talia. i. pro ut sunt talia, uidelicet spūalia, sed solum minister, dicente Apostolo, Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorū dei. Et quia spiritualia ut spiritualia in nullius dominio sunt. Insti. De re. diui. parag. Religiosum. Et dominus non permisit alicui ea uendere, immo prohibuit, & mandauit gratis dare, dicens, Gratis accepistis, gratis date. Matth. x. ergo non potest uendere.

Præterea si illa possent uèdi ut talia, sequeretur, quod gratia dei, uere spiritualis posset uenire, falsitas per se patet, ut prius. Probatur tamen contra, quādo uèdens uult uendere fusionem aquæ, uel uerba Baptismi, cū intentione requisita, ut talia, id est, ut conferentia gratiā, quæro. Vel intendit quod ille baptizatus consequatur gratiam uel non. Si non, tunc non dat sibi eā, ut talem, & sic nō uendit sibi eam ut talem, quod est cōtra suppositū. & sic est cōtrarius sibi ipsi. Si dicitur quod sic, nūc arguitur tali modo. Quātum in illo est, hoc fit, mēte, pacto, uel pretio, ergo quantum in ipso est uendit sibi gratiam, quod erat probādum. Et facit ad hanc rationem. De simo. Ne mo, et ca. ad nostram, et ca. ad aures. Præterea argumentatur sic. Quido ista uèduntur ut annexa ueris spiritualibus, alias enim non essent talia, spiritualia enim sunt, quia annexa sunt eis et ordinata ad ipsa, sed cū aliquod annexum alteri, seu unitū, uèditur uel datur, tunc etiam uèditur uel datur, illud annexū, quia annexum sine suo annexo dari non potest, nam si sine illo datur sciēter, separatum est et nō annexum, et per consequēs nō datur ut annexum. Hinc est quod legitur 1. q. 3. Si quis obiecerit, quisquis alterū uèdit, sine quo nec alterū prouenit, neutrum, non uèditum, derelinquit. Idem uidetur innuerre regula iuris. Quod accessorium sequi congruit naturā principalis. De reg. iu. li. 5. Sed hic diligēter consyderādum, quod hic notāter dico, quod ista ut talia nō possunt uedi. Quia enim illa accidētaliter et nō essētialiter sunt spiritualia. Contingit enim aliquādo, ut ea q̄ fuerūt media consequendi gratiam, iam non sint, et ē cōtrario

ut patet de circumcisione in veteri testamento, & baptismus non contulisset gratiam, sicut iam confert. Ita etiam per hominem potest fieri, ut locus uel redditus qui iam sunt spiritualia, possunt esse uel fieri non spiritualia, & è conuerso. De illis ergo satis planum est: quod possunt uendi uel emi, quando desinunt esse talia. Sed ulterius est aduertendum, quod aliqua, etiam talia, tunc cū sunt spiritualia, possunt uendi quandoq; nō ut sunt spiritualia, sed ut sunt naturalia, & quasi nihil spiritualitatis habētia. Verbi gratia: Si genilis, nihil sciēs de sacramento altaris uenderet alicui famelico hostias consecratas, et ille emeret, sicut alium panem, uel etiam si fideles idem facerent: probabiliter uel ucrisimiliter informati, credentes, quod non essent consecratae, nullomodo committerent. Simoniam quia ibi non est uoluntas uendendi spiritualia. Adhuc autem uidetur, quod scienter potest quis uendere rem consecratam uel sacra mentalē, aut emere sine intentione, emendi uel uenidendi eam, ut talem. Verbi gratia: Si aliquis puer esset in punto mortis, qui deberet baptizari, & non posset haberī aliqua aqua, quae esset consecrata pro baptismo, & aliis habens eam nullomodo uellet gratis dare, sed uendere pro pecunia, In hoc casu, posset emi aqua, ut tale clementum, non quia consecrata. Sic procuratio ne alicuius uulnerati letaliter, emeretur oleum consecratum, non quia consecratum, sed ut rem, uulnera naturaliter sanantem uel curantem. Et si peccatum esset illud oleum ad aliud applicare, quod non definio, nō ta-

men cōmitteretur simonia. Posset tamen aliquis dicere ex hoc sequeretur, quod nullus posset committere Simoniam, quia possunt uendi spiritualia. Dicitur quod uoluntas uendendi uel emēdi aliquod spirituale uel spirituali annexum facit Simoniam. Præterea quandoque dantur uel recipiuntur temporalia ad hunc finem, ut spiritualia exhibeantur, & tamen nec dantes, nec recipientes ea, committant Simoniam. Ut quando populus ministrat necessaria prædicanti, sine quibus non posset prædicationi insistere, sed nec illi dant, nec ille recipie ut pretium, sed ut sustentamentum. De præscript. Ex officio. Ex utraque tamen parte, posset committi simonia, per inordinatam intentionem, posset etiam uitari per ueram intentionem. Hic habet locū condicio Carinalis Cameracensis in tractatu De potestate ecclesia stica, parte 2.ca. Ex istis excusatores Simoniae quandoque colorcs recipiunt. Ut autem iuxta premissa possit eorum ueritas aut falsitas apparere, uenio ad primum modum excusandi, quādo dicitur, quod Papa recipiat pro labore suo, florenos à supplicante.

Et dico, quod si sic intenderet, & labor suus esset, sine omni respectu, ad beneficium, ualeret, in se, & ab illo pro quo sit unus florenus iuste recipereetur à Papa, & ille petens, si uellet habere laborem illum, iuste dari. Veruntamen ad quid ualeret rusticana ista responsio, & tam rudis excusatio, & tanti principis infamia, quod operas suas locaret pretio. Et quod sic unam turpitudinem, aliam uellet tegere, & mendacitate sophistica uelle

uelle non intelligentes homines excepare, cum tamen
huius doli falsitas de se pateat. Quod enim una via pro-
hibetur, per aliam admitti non debet. De procu. Tux.
Facit enim huc ca. i. de Simo. Sed quod haec ueritas non
sit patet manifestè, quia nisi ille labor esset utilis, ad co-
sequitionem beneficij ecclesiastici, quod est spirituale,
non daretur sibi obulus pro scriptura sua. Et hoc Pa-
pa indubitanter scit, & super hoc respondet in scripto.
Et quia fundamentum hoc est uitiosum Symoniacum
& prohibitum, continenter apponere datam, & inde
munitas facere, literas scribere, procurare, registrare,
bullare, secundum eas iudicare, & alia facere sicut su-
pra dictum est. Et omnia ad consequitionem beneficij
spectantia, uel qualitercunq; cooperantia, sunt etiam
prohibita & illicita, ut dicit reg. Iur. Cum quid, &c.
Confirmatur autem sic. Quia Papa labore illo respon-
det petitioni, qua supplicans petit beneficium iam ua-
cans, & annuit petitioni qua petit sibi prouideri, ergo
prouidet sibi de illo. Vel ergo per se, uel per alium. Si
per se, tunc labor ille, est prouisio beneficij, cum nihil
aliud faciat ad hoc personaliter, nisi istum laborem, ergo
labor ille est spiritualis, & exercitium officij spiritua-
lis, & per consequens non potest uendi. Si facit hoc per
alium, tunc ad minus per scripturas hunc laborem al-
teri committit, sed qui per alium facit per se ipsum facere
uidetur. De prescriptio: Si diligenti, In reg. iu. qui per
aliū li. 6. Insuper hoc committere est etiā opus, & exerce-
tiū potestatis spiritualis, ergo non est uendibile, ex prius

Præterea, si Papa recipit pro labore, de æquali labore
æquale præmium debet recipere. Sed cum sit æqualis
labor uel quādoq; mino^r, signare supplicationē pro be-
neficio uacante et pro gratia expectatiua de dato Papæ
ergo non plus debetur sibi pro una, quām pro ilia, nec
plus pro gratia expectatiua, de dato Papæ uel Cardina-
li, quām curreni. Sed quia de talibus plus recipit, sequi-
tur quòd non recipit pro solo labore. Si uero dicitur la-
bor Papæ, prout talis, præciosior est, quām aliis labor
dico. Quòd Papa, ut Papa, est persona publica spiri-
tualis sic actus eius, ut talis, est spiritualis, & per con-
sequens, iterum non potest uendi.

Præterea, quando prouidet, de episcopatibus Abba-
cijs uel similibus, tunc non laborat scribendo, sed solo
uerbo prouidet. O igitur præciosum labore, quem uen-
dit in unius uerbi, uellingue eleuatione, quod tamen
nullam uim haberet nisi esset opus potestatis spiritua-
lis, & ideo est inuendibile. Cum ipsa spiritualis pote-
stas sit inuendibilis, per allegatum. c. Cum ecce. De Si-
mon. cum multis alijs sequentibus. Et ne Prælati ui. su.
ca. i. Mirum autem est quod excusatores illi non erube-
scant, in tam gradi materia tam puerilia adducere. Sed
multò magis mirandum est de tanto scandalo, & tan-
tis obloquutionibus, quas sustineri oportet.

De secundo modo excusandi, quo dicitur: quòd cir-
ca ea quæ sunt de Simonia prohibita, possit Papa di-

spen-

spsare, ue-
dus esse ual-
quod opus,
modo posset
ri. Si enim p-
usurarium, i-
mutabit illu-
prius non fu-
rationabilitate
postea facere-
tur, quod sit, i-
bibuit hoc, e-
Id ipsum autem
nicum. Et quod
esse Simonia
spendetur :
Ie uel tale esse
tale, alioqui n-
Si uero antea
nit ex iudicio
munis hec d-
Quòd Papa p-
spiritualibus, e-
cularem, uel t-
re, uel ciphun-
pallam altaris
prius sine omni-
niacum, Licet

spensare, uel ea tollere, &c. Videtur iste excusandi modus esse ualde improprius & extraneus. Si enim aliud quod opus, de sua natura non esset simoniacum, quomodo posset per prohibitionem Papæ simoniacum fieri. Si enim prius fuit malum, alia specie mali, ut si fuisset usurarium, uel luxuriosum, quomodo prohibitione sua, mutabit illud de sua specie in speciem simoniae. Si uero prius non fuit malum, sed licitum, & Papa prohibet illud rationabiliter, prohibitione sua benefacit, in hoc quod postea facere malum sit, & illicitum. Sed non sequitur, quod sit simoniacum, non enim sequitur Papa prohibuit hoc, ergo hoc est uoluntas uendendi spiritualia. Id ipsum autem requiritur ad hoc ut aliquid sit Simoniacum. Et quando autem dicitur: Si Papa iudicat hoc esse Simoniacum, nonne ueraciter talis dici potest. Respondeatur: Quod Papa nunquam debet iudicare tale uel tale esse malum, nisi prius cognouerit, ipsum esse tale, alioqui iudicium falsum erit, & non sequendum. Si uero antea tale malum fuerit, tunc hoc non prouenit ex iudicio uel prohibitione Papæ. Potest tamen communis haec distinctio, ad talem intellectum reduci. Quod Papa potest aliquod temporale non annexum spiritualibus, eis annexere, & applicare, ut domum secularem, uel templum idolorum in ecclesiam consecrare, uel cipham ad hoc aptum in calicem, uel mensale in pallam altaris. & tunc uendere aliquid illorum, quæ prius sine omni Simonia poterant uendi, iam est Simoniacum. Licet autem, talia aut talia uendere prohibeat

non tamen uenditio illa est Simoniaca, propter prohibitionem, uel Papæ annexionem uel applicationem eorum ad spiritualia, quam Papa fecit. Sic è contrario, si Papa habens iustum causam, aliquem locum in ecclesiam consecratam, anathematizandi, & iuberet destrui totum ædificium. Ita quòd prius hæc non deberet esse ibi ecclesia, iterum licitum fieret, emere locum illum eo quòd desijset iam esse annexum spiritualibus. Similiter aurum et argentum quòd fuit consecratum in calicem postquam concusione desijt esse calix, iam potest uendi, sicut antea cum calix non esset: Imò adhuc existens calix potest uendi secundum ualorem suum, quem habet etiam si sit consecratus, dummodo uendatur ut res sacra uel consecrata 12. quest. 2. Aurum. Sed caudum est, ne quandiu consecratus manet, accommodatur, ad aliquem usum secularem uel potius abusum. Isto modo, & non alio, uideo posse excusari, tamen latiō nem decimarum, uel aliorum annorum reddituum ecclesiasticorum in laicos, quia uidelicet, talia annexa spiritualibus separantur ab eis. Ita quòd ultra nō sunt annexa cultui diuino, uel deputata ministris ecclesiæ, sed usui seculari. Sed ex hoc non sequitur quòd quandiu sunt eis annexa, quòd aliquo modo possint uēdi. Quia tam diu sunt spiritualia, quandiu manent illis annexa. Et ideo Simoniarū est aliquid recipere, uel pacisci pro eis. Sed dicitur, Papa potest separare, illa bona à beneficio. Respondeo: Quòd sic, sed tunc non ueniret supplicanti, beneficium. Et cum impeitrans hoc sciret, Papa nihil daret, ut uerisimiliter creditur.

Contra

Contra
est dominium
tum, Nam
pa est domi
do recipit a
tale non re
hic est, quo
pes rectore
& persona
& ab eis, u
rum, more
Lucam doc
rum, uos au
damnant
seruitium u
natur in s
custodes, p
tores, stab
parent, cui
regna &c.
ditur: Ut d
fices, & p
illi, nisi ope
ne dei, &
nibus scrib
ram pericu
humiliter &
& preside

Contra tertium modum excusandi, quod multiplex est dominium. Et quod Papa habeat dominium limitatum, Nam tertius excusandi modus est ex hoc quod Papa est dominus omnium beneficiorum. Et ergo quando recipit aliquid ab impetrante de suo recipiat, & ut tale non recepit ex collationem beneficij. Aduentendum hic est, quod licet Prælati ecclesiæ dicantur et sint principes rectores parvæsides & Iudices ecclesiasticarū rerū, & personarum, & ob id à suis subditis debeant dici: & ab eis, ut tales uenerari, tamen non dominantur eorum, more gentilium, & seculariū, Sicut saluator apud Lucam docet, dicens Reges gentilium damnantur eorum, uos autem non sic. Et beatus Petrus ait. Nō quasi damnantes in clero &c. Ideo multis nominibus, que seruitum uel ministerium non dominiū sonant, designantur in scripturis, Dicuntur enim pastores, uigiles custodes, procuratores, uillici, negotiatores, dispensatores, stabularijs, quæ omnia apud Iheremiam clare apparent, cui dicitur. Ecce ego constitui te super reges & regna &c. Ecce dignitas & authoritas. Sed quia subditur: Ut destruas & euelles, disperdes, & diſſipes, edifices, & plantes &c. Quid hic committitur Prælato illi, nisi opera rusticana, & hoc prouidentissimo ordine dei, & dispositione, ordinatum est, ut utriusq; nominibus scriberentur ut sui officij actionē pensis tantes, cum periculum, obiectionem, uicium, & stipendium humiliter de sese sentirent. Romane uero auhritates & præsidentia graues, & mature sint, & animosi ut

timori sint subditi, & non uilescent. Concedo ergo quod Papa sit dominus omnium, non dico clericorum, & beneficiorum tantum, sed omnium Christianorum, immo de uero iure, omnium hominum, qui tantum au-
dierunt, quod deberent esse Christiani, & sic Papæ tan-
quam Christi uicario subesse. Dominum enim hoc ca-
su nihil aliud est, quam quædam dignitas & præemi-
nentia, in qua quis habet autoritatem, & potesta-
tem, super aliquem uel aliquos sibi quoad hoc subie-
ctos. Sed quia non uniforme, sed multiplex est domi-
nium. Aliter enim maritus est dominus uxorius, aliter pa-
ter filiorum, & filiarum, aliter conducens mercenar-
ium est dominus ipsius, aliter emens seruum est domi-
nus serui emptiij, aliter Jacob dominus Esau, aliter
Moses dominus Pharaonis, aliter Papa est dominus u= nius principis uel regis liberi, aliter uassalli ecclesiæ, ali-
ter unius clericu*s*, aliter unius laici sibi in pallatio mini-
stranti*s*. Ideo necesse est uidere, quale dominium ha-
beat Papa in clericos, & beneficia, ut possit uideri, si
possit ea pro suo libito eis auferre. Cum nequaquam
omnis dominus habeat talem potestatem super subdi-
tos suos, & bona eorum.

Quapropter sciendum, quod deus sit rex regum,
& dominus dominantium, qui habet dominium illimi-
tatum & sine exceptione. Omne enim dominium est sub
eo, & limitatum, s. dicitur. Contra mores, ad fin. Nec enim
Papa, nec quisquam hominum, habet plus dominij,

nisi

nisi quantū deus illi conceſſit. Et prima quidem limi-
tatio est, qua Papa positus est principalis & supremus
vicarius Iesu Christi, quem scilicet Christum, deus pa-
ter cōſtituit, dominū: regē & hæredē uniuersorū. Ideo
principaliter positus est in ædificationē nō in deſtructio-
nem, ſicut dicit Apoſtolus. Et ideo nullam habet potesta 2. Cor. 10.
tem agendi in regimine ſuo quod ſcit, aut ſcire uel cre= 13.
dere debet, in dampnum eſſe ecclie: & deſtructionem
reipublicæ, aut in malum exemplum, & ſcandalum plu-
rimorum. Hoc autē ſic patet: Quia ſicut dominus deus
non potest male regere, ſed ſolum bene, ſic non potest
potestatcm male regendi alteri dare uel committere. Ut
autem melius poſſit in regimine ſuo ædificare, & bona
procurare, malaq; & in deſtructionem uergentia, uitare. Ideo data eſt ſibi alia limitatio & lex. Euangeliū
ſcilicet et totus ſcriptura ſacra canō, Cōciliaq; per ecclie
ſiā antenticata & approbata ſolēniter. Et quia nō eſt
uniu. hominis omnium taliū habere noticiam & prin-
cipalem intelligentiam: memoriam: & obſeruationem,
& papa quoq; homo eſt: limitatus tenetur, ſe cognosce
re hominem eſſe defectuosum in multis insufficientem
ad tantum regimen. Sicut ille ſapientiſſimus homo Sa-
lomon dixit. De Cōſti: Ne inuitaris, Et ecclēſi 32. Et iu-
ra conſonant. Dist. 12. Non decet. 12. queſt. 2. alienatos
15. queſt. 6. De his queſt. ca: Nouit. Sed nec cum fa- Eccl. 8.
tuis conſilium habere debet: ſecundum quod reſe ha-
bet aut: conſilia querat. Quia ubi plures conciliarij, Prouer. 15.
conſirmantur cogitationes. Et ſalutis eſt: ubi multa ſunt Ibid. 24.

consilia: Et facit 20. distinction. De quibus. De offici deleg. Prudentiam.

Aijcimus item: & illud quod hoc non solum scriptura ut dictum est docet sed etiam exempla sanctorum & ratio persuadet. Quomodo enim piissimus dominus qui ecclesiam suam sanguine suo redemit, prouidisset eidē, si uoluisset ac commisisset, quod unus homo quandoq; ignarus aliquando maleuolus & dato quod sciens & bonus esset: tamen deceptibilis, & errabundus regeret eam caputq; eius faceret. Quod notat. Inno. De. Reg. In. Ad Apostolice. lib. 6. Sed contra sic posset dici, & obijci. Quomodo prouidet quando dat malos rectores, Dico quod quia deus non uoluit quod soli boni rectores essent hoc quandoq; mereretur populus propter cuius peccata, quandoq; permittit regnare hypocritam 6. quest. 1. Ex merito. 8: quest. 1 Audacter. Nec hoc expe= diuisset rectoribus, quia si solos bonos fecisset regnare tunc eo ipso, si quis fuisset rex factus, sciuisse se bonum esse, deus autem hominē uult nescire, si gratia uel odio sit dignus & propter multas rationes alias, ideo deus uoluit prouidere & dare in hisce regulam & limitatio nem, qua per malum, non ita grauitate destrui posset ecclēsia, uel saltē quod huic malo possent obuiari, sicut ad hoc sancitæ sunt leges: & iura, ut etiam per malum iudicem iusta detur sententia, aut si non secundum leges data fuerit possit reuocari. De Reg. Iu. Cum ca. Et ca. Cum Bertholdus quandoq; allegatur ab excusatoribus curiæ, Quod sit dominus clericorum: & beneficiorum. Bene uerum est, cum multiplicem habere potestatem,

& autho/

¶ authoritatē super eos, ut puta eos examinare ¶ iudicare, an apti sint ad clericatum, uel ad beneficia admittere, ordinare, statuta cōdere, se eos ingrere si bene se gerant, excommunicare, punire, suspendere ab officio, priuare, ¶ inhabitare, si merentur beneficia erigere, cōfirmare, onerare, liberare, conferre, transferre ¶ cetera huiusmodi. Sed si bene aduerterent, quod Papa in omnibus illis limitatem, dominium, et authoritatem haberet, ut supra dictū est, non tā audacter ¶ indelibetate statim inferrent simpliciter, quod posset ea pro uoluntate sua sibi rescruare uel destruere. Concesso igitur, arguendi gratia, quod beneficia sint sua, non tamense,quitur quod illo modo sint sua, licet enim rex uel princeps sit dominus honorum Vasalli, non tamen potest ea ad usum ¶ ad nutum suum illi auferre, sed oportet ut dominum suum exerceat secundum limitationē dominij, quod habetur De Fen. canone. 1. ¶ 2. hic ¶ hic est attendenda limitatio dominij Papalis, utrum recipere uel tollere redditus unius beneficij, esset conformi canonī sacrae scripture: ¶ in nullo contrarium sit, esse ad edificationem ¶ non ad destructionem, ¶ si haberet rationabilem causam, ¶ debitum modum procedendi in hoc uel non, ¶ nisi hoc bene persatum esset, non dereret ita frontosè dici illud, cuius excusatio uidetur magis contraria quam consona rationi, et sacrae scripture, ¶ magis scandalosa quam edificatoria, sed potius de structoria, ubi modus agendi multis malis circumstantijs uallatus est, et contrarium uel aliud apparenter insinuitur: quam in causa allegata pretenditur.

Pro quorū aliquodli, persuasione, primo aduertendū est: quod nō de facili credo inueniri uerbū sacræ scripturæ, quod tantam potestatem conferat Papæ sicut illud, Quodcunq; ligaueris super terrām: erit ligatum in cœlis, Et tamen non ēsse quod sub tanta pœna mandat ligatum est, sed sicut in ueteri testamento ab Ezechiel scriptum est, de malis prælatis, Mori fecerunt animas Ezech. 13. quæ non moriuntur Et uiuificabāt animas quæ non uiuunt, Ita Et hic ligantur aliquando non ligandi, ac per hoc non uerē ligati sunt: sicut dicit Angelus in libro de uera Et falsa pœnitentia: Saluantur inquit quos legatis Et soluitis: non quos putatis ligare Et solucre, sed in quos exercet opa et iustitiae misericordie: hoc ego Et tota curia cœlestis approbo. Alia opera uestra in peccatores non cognosco Et c. Hæc illi. Ad idem ii. quæst. 3. Tūc uera: Et ca. Illud Et ca: in iustum cum multis alijs ca: illius quæstionis. Et de Pœn. dist. 1. Quem pœnitet. Si autem non ualeat absolutio uel ligatio Papæ, in illis ubi maxima potestas sibi data uidetur, nisi rationabiliter fecerit Et clave non errante quid putat se facere in alijs, ubi non est sibi data tam generalis, Et expressa potestas.

Præterea: secundum hoc, & que bene haberet ligare laicos sicut clericos, Et si hoc esset, non deberet solos clericos exactionando grauare, quia laicis grauatis, in parte isti leuius ferrent. Quod autem nō sit consonum scripturæ sacræ, in qua nullibi reperitur nec ad uerba nec ad sensum

sensum, quod Papa debeat esse retentor uel imburſator
beneficiorū, sed quod bene diſpensetur. Et si habetur:
quod sit dominus, tamen non habetur quod iſto modo
sit dominus, ut facere poſſit quicquid uelit: ſed ſequitur
magis quod contra ſcripturā eſt, & rationem: & quod
multipliciter minus bene fiat: & cum ſcandalo & de-
ſtructione: Quod ſic perſuadetur. Nam poſito, ſed non
conceſſo: quod iſto modo sit dominus, nunquid per hoc
eſſet ſublatū illud ius Euangeliu[m]. Dignus eſt merceſ Matth. 10.
narius, mercede ſeu cibo ſuo. Et illa regula Apoſtolica
Qui altari ſeruiunt, de altari uiuant. De Præbendis.
Cum ſecundum & ca. Extirpandæ. Illaq; beati Iacobi
Quod merces mercenarij detincri non debet.

Contra omnia autem iſta arguitur quando alicuius
beneficij redditus tolluntur, rationabili cauſa non ne-
gante. Ut ecclesiast. ſi dimi. cont. ca. Ut noſtrum ad finem
cum ſimilibus. Præterea contra recipit duplices fructus
de beneficio bis uel ter uacante in uno anno, quo non
niſi ſimplices prouentus ueniunt, circa hoc nā patitur
bona fides, ut ſemel exactum iterum exigatur. De Re-
lib. 6. Bona fides. Præterea ſi uellet recipere de ſuo tūc nō
deberet recipere, niſi quādo fructus peruenirent, nūc au-
tem uult habere pecuniam uel ſecuritatem ab eo, & ſi
prouifus morcretur antequam aliquid perciperet, uele
tiam ſi ex beneficio nihil proueniret uel ſi omnia bona
beneficij terra absorberet. Sic autē agere quid eſt aliud,
quam pauperes quos elegit Christus in principio, &
assumpsit

assumpsit in fundatum ecclesiae ad fundandam ecclesiam, quanumcunque sint idonei, docti et utiles, a beneficio excludere, et per hoc prouocare ad auaritiam, et congregandum ac quocunque modo acquirendum pecuniam eos, qui uoluerint promoueri. Præterea dicetur quod clerici, tam parui quam magni, sint seruiliis conditionis, et tanquam empticij. Et Papa possit eos destruere, depauperare, et authilare sine omni iuris ordine, et sine ullo eorum demerito. Hoc autem quid aliud est, nisi cleri statum uilificare, cum dignitate sacerdotali, et homines potentes, et notabiles abstrahere ne clericifiant. Ex quo ulterius sequitur, quod non nisi miseræ, et uiles personæ assumant ordines. Quantus autem ex eo sequatur contemptus et uilipendio sacerdotij, et etiam sacramenti irreuerentia, uenitio deinde missarum, aliquando ex nimia sacerdotum paupertate, patet sufficienter ex aliquibus locis, ubi propter uilipensionem clericorum et seruitutem, rariissime notabilis aliquis assument ordinem sacerdotij, nisi qui promotus est aut promoueri sperat ad alta.

Præterea arguitur sic, Papa tenetur seruare pacta, que bona fide secum acta sunt, sicut alius, et plusquam unus simplex. De Proba.ca.i. et quod ibi notatur, sed illud uidetur infringere, quando recipit bona, prouetus et redditus beneficiorum. Igitur non licet sibi facere. Minor probatur. Quia dotans beneficium collegium, vel monasterium, hac intentione sola et præcipua hoc facit,

alias

alias non facturus, ut ibi tot, & talia officia diuina, &
 misse compleantur in remedium animæ suæ & antec-
 cessorum, pro deuotione, & salute populi, ibi habitan-
 ti, & præcipue pro laude dei, petitque hoc cōfirmari,
 & Papa confirmat perpetuè duraturum. Illud autem
 totum infringitur, quādo Papa tollit redditus, quia tūc
 non possunt impleri præmissa, laus dei tollitur, deuotio
 populi impeditur cleris ille uagari & dñs. dicere cogi-
 tur, ac deceptus est in eo quod fecit se ordinare super ta-
 libus, dotator decipitur, & scandalizatur, animæ de-
 functorum, suffragijs pro se & suis procuratis, & or-
 dinatis defraudantur, & diutius abesse à cœli gaudijs
 coguntur. In quo, & coelestis curia leticia quam de eo=
 rum habet presentia, spoliantur. In quibus Papa mag-
 nam uim & iniuriam facere uidetur, cum iam ille de
 foro suo non sunt, nec ipse habeat potestatem in illas,
 saltem immediate. De sent: exco. à nobis 2. Alij quo=
 que hoc uidentes, qui forte similia facerent, retrahun-
 tur. forte dicitur: Quod nihil contra bonam fidem agi-
 tur, quia illud uenit de perse, & est de iure con. quod
 eo ipso, quo beneficium instituitur sit Papa: & ideo
 tam dotans, quam clericus recipiens præsumendus
 est, illud intendere & conari, & in hoc Pape potestati
 atque clientelæ plane se submittere, sed tantummodo, ut
 ita dicam, habitualiter, Nec per hoc subtrahuntur, di-
 uina laus, aut suffragi animarum, quia quando per il-
 la bona temporalia, quæ recipiuntur: alia bona magis
 necessaria aut proficia ecclesie procurantur, non
 minus

minus est ad laudē dei, & suffragium animarū, quām illud Populus etiam carens adminiculo illo deuotionis, patienter propter utilitatem ecclesie aliquando magis meretur.

Contra illud arguitur sic. Hoc modo recipere redditus beneficiorum, nec à sanctis patribus, nec antiquis iuribus habetur, sed est inuentio, quæ sequuta est, ut creditur, usurpationē istam minus bonam, collationis beneficiorum ad Curiam Romanā, & ideo nec laici nec simplices clerici tenetur illam subtilem inventionem seruare, & quia non est dictum, nec in literis Papalibus, qui bus simpliciter credunt, de hoc canetur, sequitur quod sint decepti simplici sua fide, sicut enim in casu propositū est. Et omnino credibile est, quod multi sint inclinati ad hanc laudem dei, per diuina officia, & ad nutriendum simplicem pauperem clericum missas legentem, uel deuotos monachos, qui nollent tantum impendere, ad lites Papae, uel pro falsis, uel pro causis, ne dicā pro pōpis uel luxu Cardinaliū, Nec illa litigia, uel quæcunq; alia, in quibus aliquando Papa & sui consumunt sic recepta, dato etiam quod in bonis consumant, tamen non sunt ita ordinata à deo, nec à sanctis declarata esse in mediū animarum et redemptionem, sicut missæ, orationes, et ieiunia, et eleemosinæ, siquidē qui patitur in purgatorio, quia non ieiunauit, quomodo soluet pro eo: qui diebus ieiuniorum, carnes ex licentia Papæ manducat. Si quis etiam patienter ferens impedimentum deuotio-

nis,

nis, aliquantum
tientia
rum ma
sent. Ha
Sed si q
cipiantur
tilibus c
inhuman
tis damn
rios Pap
ribus par
particeps
saltē in
recepti si
clesiae, si
talia, quæ
ra fodiu
lūd Psalm
ea, si illa
gumenta
p. o.

Posset
tem siue
usum uel
principi
do illa, q
tenendum
necessitas

nis, aliquid meretur, tamen ille qui dat materialm pa= tientia non semper meretur, alias enim tortores sancto= rum martyrum & trucidatores eorum multipliciter merui= sent. Hac rationando dicta sint, contra excusatores. Sed si quis debite aduerteret: ut deberet, quomodo re= cipientur huiusmodi redditus, cum quibus scilicet sub= tillibus cum quanta crudelitate & immanitate, tamq; inhumanis, & impiorum scientiarum fulminationibus, cū quā= tis damni: & usuris, in quibus repertum est, cubicula= rios Papae, & forte Cardinales cum usurariis campso= ribus partem habere. Pleriq; dubitant an etiā Papa sit par= ticeps predicatorum, quod & si non est in pecunia, saltem in causa. Deinde quomodo & ad quod postquam recepti sunt, conuertuntur, non utiq; ad necessitatem ec= clesiae, sicut literæ & uerba pulchre pretendunt, sed ad talia, quæ pudor est dicere, uel congregantur, uel inter= ra fodiuntur. forsitan pro Antichristo ut impleatur il= lud Psalmista. Thesaurizat, & ignorat cui congregat ea, si illa inquam scirentur & dicerentur duriora ar= gumenta fierent ex facto quam ex ratione uel scri= pto.

Posset aliquis querere. Nullam ne habeat potesta= tem siue dominium Papa super bonis ecclesiasticis, ad usum uel utilitatem suam. Respondeo. Imo sicut etiam principi seculari, debite officium suum exercenti, quan= do illa, quæ ratione status sui habet, non sufficiunt, ad tenendum decenter statum suum & præcipue quando necessitas exigit, ad defensionem iustitiae, & reipublicæ

¶ Reg. 8. iustum est ut populus det et ipse a populo recipiat con-
tributionem, sicut manifeste exigit ius regis ut scriptur-
a habet. Sic et Papa potest nedum a clero, sed etiam
si necesse est a toto populo Christiano, quorum pater spir-
itualis est et iudex in talibus causis, et procurator et pa-
stor, qui tenetur animam suam ponere pro eis, quoniam

¶ Cor. 9. salus populi id requirit dicente Apostolo, si seminamus
nobis spiritualia non est magnum si nostra metamus.
Et sicut hoc non debet fieri nisi pro bono comuni, ita
non debet hoc ab uno vel duobus recipi, sed a tota co-
munitate ad usus bonos ut ratio exigit. Nihil autem ra-
tionis habet, sed est contra Deum et Iustitiam recipere
hec per Simoniacas actas, per falsitates et fraudes, uen-
dendo hodie uni cras alteri, cum grauamine maximo et
destructione iam unius iam alterius Ecclesiae Cathedra-
lis, Monasterij, dignitatis aut Parrochia, quod alia Ec-
clesia nihil dante infra 40 annos, una que ter uacat in
paucis annis totum soluat. Non enim plus obligatur ec-
clesia uacans quam que pastore habet, imo ut uidetur
minus tenetur Ecclesia, cuius pastor moritur, quam illa
que hoc grauamen non habet, uix namque ceteris pari-
bus est sine Ecclesiarum grauamine mors pastoris, ut
in canone Cupientes, De Eccles. libro 6.

Insuper quid rationis habet, et non magis scandalo-
causam prabet tunc recipere, erigere, pacisci, quan-
do Ecclesia Monasterium vel beneficium uacant, quid
enim aliud potest presumi, nisi quod Papa uult compel-
lere

lere ad so-
fi ille noi-
ferre, lice-
Sed dicer
stentatio
sunt in ob-
uel excom-
venerunt
di illud qu-

Ista po-
uolidum
iem sunt i-
uiter, in r-
dentis, mu-
titur, quo-
gaurum, u-
imo magis
ergo debe-
populi Chri-
stare. Non
de indigen-
constat ita,
uacans, tan-
quod etiam
ut nihil da-
forte pasto-
rit, quod i-

tere ad solutionem, si ille nult habere promissionem, et si ille non potest soluere, uel alteri, pecuniam danti con ferre, licet sit ille totus Idoneus, et alius plane indignus. Sed diceret aliquis, ex quo debetur sibi scilicet Papæ sui stentatio, et non potest aliter obtainere, homines enim sunt in obedientes et proterui non curantes mandata, uel excommunicationū sentētias. ergo oportet eū acquirere sicut potest, nec habet meliorem modum obtainendi illud quo indiget, et sibi debetur.

Ista persuasio seu argumentum uideri posset multū validum et puto forsan sufficere illis, qui ad illam partem sunt inclinati. Sed si debite perpenditur, peccat graviter, in materia et forma. Prima enim pars antecedentis, multa dubia, et instantias potest habere qua dicitur, quod ipse debeat habere, forte ass̄is tantū habet thesaurum, ut nō indigeat, et tunc certe non debet habere immo magis non habere. Item non sequitur ipse indiget ergo debeat habere, quia antequā communitas cleri uel populi Christiani cōtribuat, debet de indigentia sua constare. Non enim semper est uerum, quod magni domini de indigentia sua dicunt. insuper dato, quod indigeat, et constat ita, quod debeat sibi subuenire, forte ista ecclesia vacans, tam exilis et pauper est, uel ita onerata debitibus quod etiam in cōmuni contributioni præteriri deberet ut nihil daret. Demum dato quod non sit insufficiens, forte pastori uel rectori mortuo, tantum satis, fuit, quod ille bene subuenisset Papæ, et facere debuit

facienda et si ille consumpsit et dissipauit, qua ratione ecclesia illa de novo soluere tencur, quod prius dedit illi, qui ex institutione Papæ habuit recipere et recepit. Sed dato q̄ instituendus teneatur, tunc nō tenetur, ubi de ecclesia, et fructibus eius adhuc expectandū est, donec obueniant, et percipientur, alioqui de eo solui compellitur de quo non debetur, quod utiq; iniustum est et iniquum.

Secunda pars antecedentis, qua dicitur, quod non possit alio modo habere Papa, propter rebellionē hominum, multiplicem potest habere instantiam, forte nunquam tentatus est alias modus, qui secundum deum esset, uidelicet quod primo benigne attentaretur, conueniendo prælatos, et deliberando de bono medio obtinendi. Et si dicitur, quod illi uocati non uenirent, merito patitur hoc R.o. ecclesia, que postponendo uocare sancta concilia, in desuetudinem prælatos induxit, facto enim ut iustum est Concilio, bene concluderent, qui uenirent, quid agendum esset, non obstante, aliorum consummatia. Et Iustum forte dei est Iudicium, Quod ex quo R.o. ecclesia sine aliorum cōsilio uult regere, quod et ipsi ei minus aßistant. Quāta uero mala passa sit ecclesia, et hodie patiatur ex omissione cōciliorum, certe certius apparet, ex eo schismate, etiam si nihil foret aliud, perniciose, quod nouiter fuit quod tot annorum curriculis tenuit Christianos in tenebris et horrenda caligine, hoc enim adeo graue fuit, et damnosum quod Iura ecclesiārum, etiam adhuc hodie uiolantur, inua-

duntur

duntur bona porales, cleri sed fere ubique tem dubitet et schisma sicut generalia. Se non sequitur bono modo non per pactum deratur enim fiat is. quest

Adhuc dixi, nam solu ecclesia uel monachis. Si ista respondas, eam ignorauendidi Christi narijs quos habuimus.

Per istum dicet, ex amico superaddes. Eta sit emptio, denarium ut ipso autem quod vel laici et uill clericci et magis

duntur bona, & diripiuntur impune per dominos temporales, clerici in suis priuilegijs minime conseruantur, sed ferc ubiq; pro contemptu mis habentur, Quis autem dubitet quin iam anteadiu sublatum fuisset hoc schisma sicut alias fiebat congregata fuissent, concilia generalia. Sed adhuc posito toto antecedente, ad huc non sequitur, quod illo modo possit recipere, quia solo bono modo iustum est, debita iusta petere & euincere non per pacia simoniaca, violentias uel rapinas, consideratur enim magis quando aliquid fiat, quam quid fiat is. quest G.ca. fi. De collusi.ca. i. de hoc in glos. 2.

Adhuc diceret aliquis non est hic peccatum Simonie, nam solum fit hoc peccatum de soluendis, quae ecclesia uel monasterium debet Papæ, sed prouisio fit gratis. Si ista responsio ualeat, dolendum est forte, quod Iudas eam ignorauit quia potuisse sit etiam dicere, Ego non uendidi Christum, ego solum feci pactum de triginta denarijs quos habuissem, si unguentum fuisset uenditum.

Per istum etiam modum, nullus erit usurarius, qui dicet, ex amicitia tibi do mutuo, ut tu ex amicitia aliquod superaddes. Et ex hoc etiam potest suaderi, quod nulla sit emptio, potest enim dici, ex amicitia ego do illi denarium ut ipse gratis ex amicitia det mihi panem. Puto autem quod si quis tali modo facta emptionis glossaret, laici & uillani deiderent. Et ideo mirum est, quod clerici & magni quidem non uerentur deideri de ta-

libus responsionibus, cum omnino certum sit, quod pa-
nis censetur emi & uendi, dato etiam quod nullum uer-
bum, utrobiq; dicitur, quādo pistor panē dare nō uult
denarium non habebit, sic & ille dat denarium, ut pa-
nem habeat, & dato certe denario iniuriam reputaret,
& se deceptum si panis non daretur. Quia de natura
uenditionis & emptionis est, ut contineat contractum
non gratuitum, nec procedit sine precio ff. D. contra
empt. li. 2. ca. sine precio C. eo. tit. Empti fides. Cum igit
tur hic conformiter fiat, etiam per multa uerba, quod
Papa non uult prouidere nisi detur pecunia, uel cautio
sufficiens habeatur, & si ille non dat, aut securitatē pre-
stat, nisi quamdiu prouisio fuerit facta, & sub ista con-
ditione ponitur pecunia apud Campsorem, mirum est
quomodo nam emptionis tam subito est mutata, ut ex si-
milibus omnino causa, illic inferatur. & sequatur em-
prio, & non istic: Quasi lex sit uerbis imposita & non
rebus. C. omnia delega li. 2. in fi. & ca. si. De offi. dele.

Præterea per hæc omnia, etiā si nō ualcent, non est
excusata uenditio indulgentiarum, ac per hoc uenditio
aliquo modo, præiosi sanguinis, domini nostri Iesu Chri-
sti. Non est enim excusata, effrenata malitia, quæ suis fi-
nibus non contenta, sed malum malo accumulans, nuli
lo termino uult concludi. Verum est enim, quod qua-
cunq; persone, quantumlibet inualide, sc. ndalosæ, & in-
digne, & quam plurimum etiam quandoq; repulsa à
promotione, et reiecta à susceptione sacrorum ordinum

aliij

aliij in part
sciëtijs uitaa
ter aut cum
erorum ora
stigatur, q
narijs etian
dunt officiu
si presbiter
res commu
pertinonnu
do L. flore
cio soluere
conuenietiū
re, sine flor

O deus c
gligenter p
recio tui sa
fessores pro
sæ propriæ q
luti.

Restat ad
se rueri per c
ulla sequatu
si Papa pecc

atīs in partibus Romam ueniunt, non examinantur in scīetijs uita, & morib⁹, sed in pecunijs, nec ita subtiliter aut cum tanto studio queritur, an ad recipione sacerdorum ordinum sint digni aut in digni, quando inuestigatur, quiddare ualeant, aut possint. In poenitentiōnarijs etiam hāc est absurditas, quod & illi suum uendunt officium, ea enim maluit corruptela, quod religio si presbiteri plures uagabundi, interdum etiam seculares communiter ignari, sāpius indocti penitus & in experti nonnunquā etiā illiterati, et loqui nesciētes, dumodo L. floren. magis aut minus habeant, pro tali officio soluere, ad audiendum confessiones, de toto orbe conueniētiū acceptantur, docti autē, & ualentes expedire, sine florenis refutantur.

O deus quomodo animarum saluti, tam male, & negligenter prouidetur & consultur, quas tam magno precio tui sanguinis redemisti Christe. Tales enim confessores prout timendum est, & timeri debet, plus bur sa propria quam simplicibus consulunt, & eorum saluti.

Restat adhuc unum, quo quidam uidentes, se nō posset tueri per excusationem à culpa, conantur tamen ne illa sequatur pœna, uel fiat resistētia. Dicūt enim, quod si Papa peccet, oportet tamen obedire, & non resistere.

G 4 Dicencie

Dicente Apostolo. Qui resistit potestati, dei ordinati.

Ro. 13. oni resistit &c. Qui autem resistunt episcopo damnationem sibi acquirunt. Et beato Petro. Subditi estote omni humanae creaturae, non tantum bonis sed etiam discolis De ma. & ob. Solite. Imo nec iudicare debemus, dicente Apostolo. Tu quis es, qui iudicas alienum scrivis suo domino, stat aut cadit. De Re. in Nimir, & 2. quest. 1.

Ro. 14. multi. ad si. quanto minus igitur debet quod iudicare summum Christi uicarii, dominum suum & praelatum. Et quod plus est nemo illi debet dicere cur ita facis. De Pœ. dist. 2. canone. Quamuis. Alias est cä. Quanto de trans. ut ibi notatur in glossa. Vnde non est inferiorum edere de ligno scientiae boni & mali & discutere, cur præce= Gen. 3. perit hæc nobis, per hoc enim Eva seducta fuit.

Ratio autem omnium horum est, quod membra non debent regre caput, sed e conuerso. Item si quilibet debet scire, motiva prælatorum, & iudicare, & resistere pro arbitrio, ad quid ualeret eorum officium. Pro istis aduertendū est, quod duplex est iudicium, prout sufficit ad præsens. Vnum est, interioris intelligentia, & rationis, quo scientifice diffinitur uel concluditur aliquid esse uerum uel falsum, bonum uel malum, licitum uel il licitum, justū uel iniustū. Et in his quanto quis clariorē habet intellectum, tanto melior iudex est de eis, sicut di Philosophus. Et hoc iudiciū nec aliquis potest evadere quin sciens facta sua iudicat eū nec ipse qui scit, potest super

superse
cum sta
Tale iu
sam, q
qui in u
manife
plex uc
solum q
dentiam
cundum
gelij, No
cordes. I
re debet
se & no
latione n
cum, &
de illo lo
rationem
ne credan
tepidi ex
nere deud
& alios a
prouocar
tur in c. s
cum tam
rent letal
deberet n
tari, ad an

supercedere aut cessare à tali iudicio, Qui enim uidet
 cum stantem, quomodo potest de hoc aliter iudicare.
 Tale iudicium interpretationem uocamus scientiam,
 quæ prohibere non potest. C.li.12. De profess.
 qui in urb. Constant. l. uinca. Sed quando res non est
 manifeste mala, tunc, an illud quod facit iustum sit, sim=
 plex uel ignarus, non debet se de eo intromittere, sed
 solum qui habet de hoc sufficientem scientiam uel cui/
 dentiam, uel saltem interpretari in partem meliorem se=
 cundum uenerabilis Bedæ sententiam, super illud Euan=
 gelij, Nolite iudicare, &c. Et in regula, Estote miseri=
 cordes. De re iu.li.6. Et si est occulum malum, tace=
 re debet, uel de eo cautissimè loqui, ubi potest prodef=
 se & non nocere, ut 22. q. 5. Hoc uidetur. Sed si ex re/
 latione magnum immineret periculum, uel si est publi/
 cum, & magnum generat scandalum, tunc licitum est
 de illo loqui, ubicunq; uidetur utile, secundum bonam
 rationem, uel ad informandum ignoros & simplices,
 ne credant malum bonum, & ne boni seducantur, &
 repidi excitentur, ut contra tale malum euigilent, mo/
 nere deuotos, ut deum orent, zelum suum ostendere,
 & alios ad zelum dei, ad compatiendum Ecclesiæ suæ
 prouocare. Pro his faciunt, quæ leguntur, & notan=
 tur in c. finali. Peccauerit. 2.q.1. Si quis enim sciret lo=
 cum tam corruptum, ut oës qui foetore eius percipe=
 rent letaliter inficerentur, nonne præteriens ipsum,
 deberet nares obstruere, & alios ad obstruendum hor=
 tari, ad amouendum cadavera, uel declinare à via, &

Luc. 6.

De Reformatione

qui hoc nō faceret, si posset cōgruēter, nonne reus esset omnium, quorum mortem monendo praeuenire potuisset, & tacendo neglexit? Hanc sufficit adduxisse similitudinem, animaduertere cupienti. Aliud est iudicium exterioris authoritatis, & definitionis, ad ostendendum uel definiendum autenticè quempiam nocentem uel reum, opinionem ueram uel falsam, opus licitum aut illicitum. Hoc iudicium est principibus & Prælatis commissum, cuilibet pro suo modo, ut n. q. i. Sicut. Sed Papa eminenter. Et illo modo, nullus inferior habet iudicare superiorum, imò nec communitas aliqua, quamdiu aliquis superior resistat, cui competit de iure, & qui uelit iustitiam facere. Et hoc necessarium est ad illud, ut ordo rerum, quamdiu possibile est, seruetur. Quando uero non est aliquis talis qui poscit, uel si est, & inuocatus non uult facere quod est sui officij, tunc communitas tota, uel hi qui sunt, & totum simul, aut per partes, quæ totum representat, possunt iudicare eum in quo manifestum est, illum delinquisse, & in quo incorrigibilis esse, & perseverare comprobatur, per ea quæ leguntur & notantur 40. dist. Si Papa. in Glosa quarta.

Ad hoc conuenientius declarandum ponatur, eas, qui Deo non est impossibilis. Si Deus aliquem Abbatem, cum Monasterio & personis suis & rebus, exemerit, uel eximat simpliciter ab omni iurisdictione spiritualium & secularium, etiam ipsius Pape, & quod

Abbas

Abb
nach
indu
ciat,
senti
suam
nach
hoc.
stere
pedin
Prim
nim
tur, p
Facit
notat
tra u
re sec
ctores
perio
nisi se
nihil
tur ob
modi
us sup
tem es
Si Do
qui su
cit, nō

Abbas ille in reprobum conuersus sensum, grauet Monachos contra regulam, intrantes Simoniacè recipiat, inducat, promoueat, & exaltet, dissentientes uero abiiciat, humiliet, persequatur & grauet, omnes uero consentientes sibi promoueat, ad agendum contra salutem suam & regulam, committatq; bona Monasterij, Monachis dissipantibus eadem. Et arguitur primo, Qui in hoc casu non teneantur sibi obedire Monachi, sed resistere & opponere se ei, & malefacta pro posse impedire, & si opus est ad eius depositionem procedere. Primum probatur sic. Quia hoc est contra salutem animarum suarum, quam ante omnia procurare tenentur, proprie hoc quod ipsi debite ingressi sunt ordinem. Facit ad hoc u. q. 3. Si dominus, & c. Julianus. Et quod notatur de Temp. ordi. Ad aures. Præterea hoc est contra uotum eorum, quia principaliter sunt professi, uiuere secundum regulam, conuenientes ergo sunt uoti fructores. Præterea Abbas in hoc casu & facto non est superior eorum, quia non submiserunt se obedientie sua nisi secundum regulam, ergo quo ad contraria regulae nihil habet eis mandare, quo ad hoc igitur non tenentur obedire, etiam si iurassent, non enim obligat huiusmodi iuramentum, ut di. Reg. u. li. 6. Præterea, est Deus superior Abbatem, & mandat contrarium, magis autem est obediendum Deo quam hominibus, ut dicitur c. Si Dominus, & cuiuscunq; superiori præcipienti, quod ei qui supra eum est & authoritate & nomine, contradicit, non est obediendū, minus aut, q; cōtra deū præcipit.

Præterea

A.C. 46

Præterea si deberent ei obedire sequeretur, quod sibi
sine omni culpa sua, & errore suo simpliciter essent per-
plexi, quod esset impossibile, eo quod deberent duobus
dominis contraria præcipientibus seruire, quod, teste
domino, nemo potest. De reg. iuris libro 2. Et sic esse
perplexū est impossibile sine culpa, & errore suo. 13.
dist. Nerui. & eadem distinctione. In sententia. Conse-
quentia patet, posito quod sine omni negligentia &
culpa eorum, peruersitas Abbatis euenerit, quod est
ualde possibile, ex quo sequitur ulterius, quod debent
ei resistere, & se opponere, quia eo ipso quo non obe-
diunt resistunt, quid enim est resistere, nisi contra uel
incontrarium sistere uel stare. Et si ergo manerent in
suo statu, à quo Abbas uellet eos amouere uel deijcere,
manifestum est, quod bene resisterent. Vnde saluator
ait, Qui non est mecum contra me est. Quod autem
debeant facta sua impedire, & quantum in eis est non
permittere probatur. Quia si non resistunt, approbare
uidentur, & consentire, iuxta illud Error cui non re-
sistitur, adprobari uidetur 96. dist. facientes. Et gloss.
ad Rom. super illud, Qui consentiunt facientibus, di-
cit: Consentire est tacere, & non reprehendere cum pos-
sit. Non enim caret scrupulo societas occulte, qui ma-
nifesto facinori desinit obiurare, & in canone proxime
allegato. Et in ca. constitutus. De testi. Præterea, pro
suo posse impeditre debent, ne Monasterium & bona
eius, ad laudem & salutē, eorum principaliter, qui ibi
recipiuntur deputata, turpiter destruantur, ergo multo

magis

magis nec spiritualia consequentia tenet, quia tempora
lia propter spiritualia data sunt. Antecedens patet, quia
sine eis diu subsistere non potest. Et pro utroq. i. q. 3.
Siquidem obierit. Quod autem debeant ad eius deie-
tionem siue depositionem procedere probatur. Ex quo
enim non debent obedire sic agenti uel regenti, sed re-
sistere, & sancta eius impedire, hoc autem non possunt
plenè & perfectè, quādiu habet regimen & potesta-
tem, ergo debent sibi ista auferri. Præterea, tenentur in-
nocentes fratres, ab iniustis grauaminibus defendere
& eripere, & pro posse amouere contumeliam dei ac
confusionem ordinis sui, & scandalum populi, quæ sine
dubio, per talentum Abbatem oriuntur. Et hoc non potest
meliori modo fieri, quam ipsius depositione. Præterea,
ipse meretur per tale regimen eternam damnatio-
nem, ergo multo magis benemcentur per huiusmodi
Abbatis depositionem.

Pro confirmatione autem predicarum rationum
est Canon. 3.q.2. Si quis Abbas, cum alijs sequentibus.
Item ipse abutitur sibi concessa potestate, ergo meretur
illum amittere. De do.ca.ulti. Sed Abbas est talis, ergo,
Præterea Abbas ille non minus est obligatus deo, quam
uassallus non seruans domino suo fidem, uel non faci-
ens debita perdit feudalia. De feu.ca.2.ergo, multomas-
gis ille Abbatiam. Quia non solum non seruat fidem,
sed & alios à fide seruanda reuocat, & abstrahere co-
natur, & nedum offendit hominem domini sui, sed &

illi contumeliam infert, et non solum negligit uel impedit seruum domini sui, sed et castrum eius, scilicet monasterium tradit inimico suo, scilicet diabolo. Manifestum est ergo, quod ipse meretur amittere. Isto ergo probato sequitur manifestè, quod cui magis hoc competit, ille debet ad hoc facere pro posse. Cum ergo iuxta casum, nullus aliud est iudex, sequitur, quod nullum hoc factum plus, et propinquius tangit, quam Monachos illius Monasterij. Sic reuera nulli magis competit id ipsum facere, ipsi enim quo ad Monasterium et conseruationem eius, ac status Monasticis sunt illi Abbatii propinquissimi et coniunctissimi. De his que si: à præ.ca. Nouit, et c. quanto, per totum. Ipsorum etiam periculum, et salus, in hoc dependet, ad hoc igitur sunt obligati, ut seruat monasterium et statum monasticum. Et si dicitur quod non habet eum iudicare. Respōdetur, Si iudicat eum male regere, non tenetur ei obedire, ergo prius habent eum iudicare, quam subtrahant ei obedientiam, uel opponant se ei, aut autoritatem eius impedian. Si autem habent examinare facta sua, et iudicare de malitia, sequitur etiam, quod habeant iudicare de poena, et eam infligere, uel infligi mandare. Hinc est, quod Pilatus iudicare Christum noluit, quem Iudei se examinasse putabant, et inuenisse malefactorem, dicentes, Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum, sed dixit eis, Accipite eum uos, et secundum legem uestram iudicate eum, quasi dicat, sicut examinastis eum, ita et iudicate eum.

Præter

plus à o
nasterie
homino
um, cap
tem con
incurri
quod co
et mon
quò ad
potius o
capi, et
mendeti
us damni
diabolu
in aliua
nunc in
faciunt
tribus se
Si er
salem E
diate cest
non hab
contra i
dientiam
ti, non er
lenne uo
superior

Præterea posito quod Abbas sit furiosus, uel arreptus à diabolo, ita ut assumpto gladio discurrat, ad Monasterium accendendum, lædendum, uel occidendum homines, nonne deberent Monachi ipsi auferre gladium, capere, ligare, & includere, ne talia ficeret? Si autem constat tam manifestè, ipsum insaniam spiritualem incurrisse, uel spiritualiter obsessum à demone, ita quod conetur occidere animas, scandalizare parvulos, & monasterium spirituale accendere, & in nihilum, quò ad uirtutes & laudem Dei redigere, nunquid non potius debet sibi auferri gladius potestatis sue, & ipse capi, & ligari, & incarcerari, ut ipse uel correptus emendetur, uel saltē ne alijs noceat, & ipse profunditus damnetur. Cum furia, uel arreptio spiritualis, qua diabolus obsidet aliquē, proijciendo eō de uno peccato in aliud, grauior est quam corporalis, qua corpus nunc in ignem proijicitur, nunc in aquam. Pro prædicis faciunt 11. q. 3. Si quis Episcopus, & c. Non enim, cum tribus sequentibus.

Si ergo contingat quod Papa sic agat, circa uniuersalem Ecclesiam, sicut Abbas ille, de quo casus immediate est positus, circa Monasterium. Cum ipse Papa non habeat aliquem superiorē, coram quo Ecclesia contra ipsum procedat, ut magis sit obligata, ad obedientiam Pape, imò fortè minus, quam monachi Abbatii, non enim faciunt omnes fideles tam expressum & solenne uotum ad obediendum Pape, sicut illi faciunt suis superioribus, nec ad tam strictam regulam.

Quis

Præterea

Quia Monachalis regula, regulæ Christi aliquid superaddit, sequitur, quod si illi possint, et debeant procedere contra Abbatem, persuasum est, quod et isti possint et debeant procedere contra eum, quem manifeste patet regere, contra regulam a Christo datam. Ad hoc est c. Si Papa dist. 40. **Quia** ad aliud non tenentur Christiani, dicente scriptura, facies quæcunque te docuerunt sacerdotes Leuitici generis. Iuxta illud quod præcepieis.

Deut. 24.

Quod autem Ecclesia uniuersalis, siue representantes eam, sit, uel sint supremus iudex, ad quem excessus hominum Matth. 18 deduci debeant, patet Matthæi 18. Vbi ultimum remedium contra incorrigibilem est, quod dicatur Ecclesia, pro hoc facit. De iudi. c. Nouit. Et si dicitur, pro ut multi dicunt et exponunt. Dic Ecclesia, id est, Prælato Ecclesiae, non obstat, quia hoc non est ex alio, nisi quia Prælatus representat Ecclesiam, sicut princeps communitatem populi. Vnde sicut inhonorans seu contemnens principem aut Prælatum, totam communitem inhonorat. Sic omnis honor qui sibi ut Prælato exhibetur Ecclesiae, populo exhibitur seu communilitati. Et ideo si ipse Prælatus habeat potestatem aliquam, multo magis ipsa, quia non habet nisi a deo, et ab ipsa, et per ipsam. Ipsa siquidem est proxima et coniunctissima sponsu suo Christo. De Biga. Debitum. Et ipsa Ecclesia Papam habet eligere, uel committere cligendum certis, nomine sui. Et si Papa est coniunctus Christo,

sto,

sto, hoc nolumus est, uel in coniunctus Christus esset, nec ergo contingit honorari uel tice, siue ex auctoritate, fiat quod sit cogitet ergo, uerum, Ecclesiæ sponsos, sed uerius suus, cuius Christus consponsum. Quod premium memoriæ Nec arroget si est, quod filius que ipsum exacta, quod sine ipse Ecclesia Papæ ipse, quis eum haberent assident rentur magis quam metur amplius sunt.

Ad authorum
Primo ad illud

sto, hoc non est principaliter, nisi quia membrum filius est, uel minister uel filius, & sic per se non est coniunctus Christo, ipsa enim Ecclesia est, sine qua nec natus esset, nec sic nutritur spiritualiter, nec uiueret. Si ergo contingit aliquando Papam per officium suum honorari uel laudari, dicitur pro laude sua antonomastice, siue ex adulacione, siue ex donatione hominum, hoc fiat quod sit sponsus, dominus, & caput Ecclesiæ. Recogitet ergo, quod hoc non potest esse propriè loquendo uerum, Ecclesia enim non habet duo capita, nec duos sponsos, sed unicum, & hoc est Christus, & non Vicarius suus, cum hoc uerè sic dici non competit, quem Christus constituit potius custodem sponsæ suæ, quam sponsum. Qui non ex alio dicitur caput, nisi quia est superium membrum eius, non in se, sed quo ad officium. Nec arroget sibi dominium super ipsam, quia indignum est, quod filius non habeat matrem, ut dominam suam, quæ ipsum exaltauit, & per quam ipse totus subsistit ista, quod sine ipsa nihil esset, nihilq; posset, quando enim Ecclesia Papæ non assisteret, & adhaereret, quid esset ipse, quis eum curaret? Sicut nec principes, si non haberent assistentiam populi, nihil possent plus, nec timerentur magis quam aliis homo sibi aequalis. Sed ex hoc timetur amplius, quod alij subdiderunt se sibi, eiq; assistunt.

Ad authoritates ergo adductas potest responderi.
Primo ad illud Apostoli, Qui potestati resistit, Dei or. Rom 13.

dinationi ressistit. Verum est, sed Papa nullam habet potestatem ad male regendum, vel destruendum, ut supra declaratum est. Et ideo qui in hoc ressistit sibi non ressistit potestatis, sed abusui potestatis, & sic nec Dei ordinationi, quia abusus potestatis non est a Deo, sed est demeritum & causa amissionis potestatis, quam habet, & sic intelliguntur iura & scripture præalligata. Sic enim expressè dicit beatus Augustinus predictio c. Qui resistit. II. q. 3. Si enim aliud Imperator, aliud Deus iubeat, maior potestas est Deus. Dicendum igitur est. Da ueniam o Imperator, tu carcerem, ille gehennam minatur, &c. Ad illud Apostoli dico, Quod nemo, id est, nullus unus homo, debet iudicare alienum seruum, sed Papa secundum statum suum, non est alienus ab Ecclesia, etiam secundum personam suam, sed filius, minister & custos eius. Si autem factus est alienus, tunc merito absijcit cum a se. De eo quod dicitur, Nemo debet ei dicere, cur facis, hoc est principaliter uerum de eo, qui errare non potest, & sic loquitur scriptura, & C. ex persona, & ca. Quamuis. de pœni. dist. 3. Vbi sunt uerba beati Augustini expressè de Deo loquentis, & si ad Papam applicantur, potest concedi, quam diu non constat de errore suo. Et sic dictum illud concedi potest, quam diu regit secundum regulam sibi datam, & non ultra. Ad illud quod dicitur, Inferiores non debent iudicare superiores, & quod non debent edere de ligno scientia boni & mali. Verum est, quo ad bona, & quo ad indifference, quando bene & male possint fieri. Tale enim

chim fuit mandatum illud primum, primis parentibus
datum. Postquam autem constat tendere ad noxam, de-
bet abijic̄ & fugi. Sic saluator postquam gustasset por-
tum noluit bibere. Ad illud quod adducitur, pro confir-
matione omnium. Quia caput debet regere membra.
Verum est, non autem seducere uel peruertere, quia
quando hoc facit, non regit, ideo nemo tenetur ipsum
sequi, cum tunc desinit exercere officium capitis. Adulti-
tum quo queritur, quid ualeat officium Prelatorum,
si unicuiq; motiva illorum nota esse debeant, dicitur. Et
si non semper possit sciri, nec debeat inquiri, radix &
causa, tamen ex fructibus nonnunquam potest cognosci, ut dicit saluator. Post cognitionem uero, non potest
nemo iudicari, iudicio rationis fructus malus uel bonus,
& certe iuxta illud debet acceptari uel refutari.
Ad hoc enim ratio nobis data est, ut secundum eam di-
rigamur in agendo. Ergo, ut tandem concludam, hic
mihi uidetur esse ignis ille, inferuore Domini succens
sus usq; ad perditionem, devorans animas clericorum,
& statum Ecclesiasticum, eradicansq; omnia gramine
deuotionis & gratiae in ipso clero, & edificationis in
populo, cuius flamma cubitis quadraginta nouem efi-
funditur, quia uniuersitatem coniungit per septenariū Dan. 3.
um numerum designatum, maximè dum in se ipsum
multitudo reducitur. Erumpensq; incendit omnes,
quos iuxta fornacem reperit, varus enim est qui tanta
puritate Curiam exit, quanta intravit, continuè enim
hic ignis eos consumit, qui illum accendent. Nunc igu-

tur si quis est, cui haec uisio mea uidetur fallax et uana,
rogo ut dignetur ostendere, optarem enim illud, quod
optauit Propheta, ut esset uir non habens spiritum ue-
ritatis, scilicet quo ad haec dicta, et mendacium potius
loquerer. Si autem est uera uisio, et cuilibet intuenti
luculenter apparet, aperient oculos qui non uident,
et cum uiderint, confreendo, scribendo, monendo, pre-
dicando, quantum licuerit mecum clament.

Clamemus omnes et singuli, ut nemo sit qui nesciat, quantum ignis ille pessimus noceat, quantumque syl-
lam accenderit. Clamemus ad innocentes et simpli-
ces, ut sibi caueant, ne maledictus ignis iste, eos, tan-
quam socios Danielis, omnes tangat, nec quicquam mo-
lestiae eis inferat. Clamemus pigris et dormientibus, ut
euigilent, et fugiant de medio multitudinis huius, ne ini-
uoluantur peccatis eorum. Clamemus peruersis et ma-
leuolis, ut cessent hunc ignem alienum offerre, ne egres-
sus ignis a Domino deuoret eos. Clamemus magnatu-
bus, Prælatis et potentibus, quatenus subtrahere se se
studeant, ut eis deficientibus ignis iste pernitiosus extin-
guatur. Clamemus denique gemendo, plorando, oran-
do ad Dominum Deum nostrum, qui ignis consumens
est, quatenus per ignem charitatis suæ, quem misit, et ar-
dere uoluit, dignetur impetum huius ignis extinguere,
per cupiditatem accensi. Alioqui uerendum est graui-
ter ne ardeat ad inferni nouissima, deuoretque terram
cum germine suo fidelium, et montium fundamenta,

id est,

id est, su
combur
sia auth
in ciner
uem cui
tualen
B

id est, superiorum fidutiam, qui temporalibus nituntur,
comburet. Sicq; tandem ossa regis Idomeæ, id est, Eccle
siae authoritas, que est quasi firmitas & robur eiusdem
in cinerem, id est, nihilum redigatur, propter tam gra
uem eius abusum, sicut Iudeis accidebat, quando spiri
tualem potestatem prelio temporali comparabant.

Benedictus sit Dominus Deus noster Iesus
Christus Mariae virginis filius, per
omnia secula seculorum.

A M E N.

2. Thess. 2.

Ne quis uos decipiat ullo modo, quoniam non adueniet Dominus nisi uenerit de seculo prius, et reuelatus fuerit homo ille scelerosus, filius perditus, qui est aduersarius, et effertur aduersus omnem qui dicitur Deus aut numen, adeo ut in templo Dei sedeat, ostentans se ipsum esse Deum.

Et paulò post.

Quem Dominus conficiet spiritu oris sui, et abolebit claritate aduentus sui, cuius est aduentus secundum operationem Satanae, cum omni potentia et signis, ac prodigijs mendacibus, et cum omni deceptione iniustitiae, in his qui percunt, pro eo quod dilectionem ueritatis non receperunt, in hoc ut salui fierent. Et propterea mittet illis Deus efficaciam illusionis, ut credant mendacio, ut iudicentur omnes qui non crediderunt ueritati, sed approbauerunt iniustitiam.

A.3.pas.
2.l.1.uer
Lege, N
ibid. 26.
ibid.l.27
rales.22.
26.l.29.
29.char
sanis.ib.l
4.damna
tas ib.l.u
l.14.hoc
rere.80.l
me.ib.l.1
annihilar
muni.ib.l
committi

277

ERRATA, INTER FESTINAN.

dum commissa.

A. 3. pa. 2. l. 9. præterea. A. 5. p. 1. l. 4. luxitam eod. pag.
2. l. 1. uerus pa. 5. l. 12. qui famam. 42. l. 2. iussi. l. 16. ur.
Lege, Non quis, fol. 2. lin. 3. deum ibid. l. 25. medendum
ibid. 26. lege 5. ii. & 15. fol. l. 18. gyrouagis. 14. l. 25. alijs
ibid. l. 27. uoluntariæ. 8. l. 13. quandoq; ib. l. 24. pasto,
rales. 22. l. 21. qua ib. l. 19. negligunt non promouent.
26. l. 29. gladius & 7. l. 1. mittant suos ib. l. 4. minus ib.
29. charitatiui 28. l. ii. si nunc 33. l. 7. sedis; 6 l. 2. dioce-
sanis. ib. l. 28. qui. 44. l. 21. ut prima 53. l. 1. subitam ib. l.
4. damnable. 59. l. 11. alia 71. l. 28. datur 72. l. 10. minu-
tas ib. l. ii. dominantur 76. l. 10. & 12. dominantes. ibi.
l. 14. hoc enim quādoq; meretur. 79. l. 14. sedulo inqui-
rere. 80. l. 3. limitatum dominium ib. l. 8. & 16. confor-
me. ib. l. 19. quando recipit. 82. l. 17. prouenirent. ib. 22.
annihilare. 83. l. 8. illæ. 84. l. 15. suffragium. ib. l. 26. com-
muni. ib. l. 20. cauetur. 85. l. 12. Reliqua diligentilectori
committimus corrigenda.